

የመጀመሪያ ሕክምና እርዳታ ሳጥን ለድንገተኛ አደጋና ሕመም ተፈላጊ የሆኑ የሕክምና መሣሪያዎችና ቀላል መድሃኒቶች ብቻ የሚያዝበት ጠቃሚ መሣሪያ ነው። ሳጥኑ ዕርዳታ በሚሰጥበት አካባቢ በሚገኙ ሰዎች ላይ ሊደርስ የሚችለውን ድንገተኛ አደጋና ሕመም በማገናዘብ የሚዘጋጅ ይሆናል። እያንዳንዱ የመጀመሪያ የሕክምና ዕርዳታ መስጫ መሣሪያ ከአካባቢ በቀላሉ መገኘት ወይም መዘጋጀት የሚችል፣ በተቻለ መጠን አንዱን መሣሪያ ለብዙ ነገር መጠቀም የሚያስችል መሆኑ ታውቆ መድሃኒቶችም ቢሆን በአካባቢ ደረጃ ተገዝተው የሚሟሉ መሆን አለባቸው።

እያንዳንዱ ቤተሰብና ቀበሌ (መንደር) ለድንገተኛ አደጋ የሚሆኑ ቀላል የህክምና መሣሪያዎችና እነስተኛ መጠን ያላቸው መድሃኒቶች ሊኖሩት ይገባል።

- አንድ ቤተሰብ ለመጀመሪያ ዕርዳታ፣ ለቀላል ኢንፈክሽኖችና በየ ጊዜው ለሚከሰቱ በሽታዎች መከላከያ የሚሆኑ መድሃኒቶችን የሚይዝ የመጀመሪያ ሕክምና ዕርዳታ መስጫ ሳጥን (ገጽ 494) ሊኖረው ይገባል።
- አንድ ቀበሌ (ወይም መንደር) የተሟላ የህክምና መገልገያዎችን የያዘ የህክምና ሳጥን ሊኖረው ይገባል። እነዚህም የህክምና መሣሪያዎችና መድሃኒቶች በየዕለቱ የሚያጋጥሙትን ችግሮች ለማቃለል አስፈላጊ ከመሆናቸውም ባሻገር ከበድ ያለ በሽታ ወይም ድንገተኛ አደጋ ሲከሰት ህክምና ለማድረግ ይረዳሉ።

ከእያንዳንዱ መድሃኒት ምን ያህል ሲኖረን ይገባል?

የመጀመሪያ ሕክምና ዕርዳታ መስጫ ሳጥን ውስጥ አንዲኖሩ የሚፈለጉት መድሃኒቶች በጣም ጥቂት መሆን አለባቸው። ለእያንዳንዱ ህክምናውን ለመጀመር የሚያስችሉ ያህል ብቻ መሆን ይኖርባቸዋል።

የመጀመሪያ ሕክምና ዕርዳታ መስጫ ሳጥን ውስጥ ሊኖሩ የሚገቡት የመድሃኒቶች መጠን በሚገለጹት ሰዎች ብዛትና መድሃኒቶቹ ሲያልቁ በትርቡ ለመተካት በሚቻልበት ቦታ ርቀት ይወሰናል። ለመጀመሪያ ሕክምና ዕርዳታ መስጫው ሳጥን የሚያስፈልጉትን መድሃኒቶች ለማሟላት የቤተሰቡና የህብረተሰቡ አትም መመዘን ይኖርበታል። ሳጥኑን ለማሟላት የሚያስፈልጉት እንዳንድ መድሃኒቶች ውድ ሊሆኑ ይችላሉ። ነገር ግን ለጊዜው ለድንገተኛ የሕክምና ዕርዳታ አገልግሎት ሊውሉ የሚችሉትን አስፈላጊ መድሃኒቶች መያዝ ብልህነት ነው።

የመጀመሪያ ሕክምና ዕርዳታ ሳጥንን በጥንቃቄ ከሰመደዝ

1. የመጀመሪያ ሕክምና ዕርዳታ ሳጥኑን በገጽሕና መያዝ።
2. ማንኛውንም ዓይነት መድሃኒት ቆልፎ ማስቀመጥ።
3. ማንኛውንም መድሃኒት ሕፃናት በማይደርሱበት ሥፍራ ማስቀመጥ።
4. ከመጠን በላይ መድሃኒት መውሰድ የመመረዝ አደጋን ያስከትላል።
5. የማንኛውም መድሃኒት ሥም በመያዣው ላይ በግልጽ መጻፍ አለበት። የመድሃኒቱ የአወሳሰድ መመሪያ በሳጥኑ ውስጥ መኖር ይገባዋል።
6. መድሃኒቶችና የሕክምና መሣሪያዎች በረሮና አይጥ በሌለበት ንጹሕ ደረቅና ቀዝቃዛ በሆነ ሥፍራ መቀመጥ አለባቸው።
7. በድንገተኛ አደጋ ሕክምና አስፈላጊ የሆኑ መድሃኒቶች ተሟልተው መቀመጥና ሲያልቁም መተካት አለባቸው።
8. የእያንዳንዱ መድሃኒት የአገልግሎት ዘመን የሚያበቃበት ቀን ሊታወስ ይገባል።

መድሃኒቶችን ህፃናት በማይደርሱባቸው ስፍራ ማስቀመጥ ይገባል።

የመድሃኒቶችና የህክምና መሣሪያዎች ገዢ

ለተለያዩ የሕብረተሰብ ክፍሎች እንደ ሁኔታው የመጀመሪያ የሕክምና ዕርዳታ ሳጥን ማዘጋጀት አስፈላጊ ነው። የመጀመሪያ ሕክምና ዕርዳታ መስጫ ሳጥንን እያያዝና አጠቃቀም በተመለከተ ማንኛውም መሠረታዊ ግንዛቤ ያለው የቤተሰቡን ወይም የህብረተሰቡን አመኔታ ያተረፈ ግለሰብ በኃላፊነት ተረክቦ ዕርዳታ ሊሰጥ ይችላል። በተለይም በብሔራዊ ቀይ መስቀል ማሕበር የሚሰጠውን መሠረታዊ የመጀመሪያ ሕክምና ዕርዳታ ሥልጠና ተከታትለው የተመረቁ ግለሰቦች፣ ማለትም የቀይ መስቀል ወጣቶች፣ የሰለጠኑ የልምድ አዋላጆች፣ የቀበሌ የልማትና የጤና ተጠሪዎች፣ መምህራን፣ በየድርጅቱ የሚገኙ የጤና ባለሙያዎች ኃላፊነቱን ተረክበው ሕብረተሰቡን ማገልገል ይችላሉ። ስለሆነም ለእያንዳንዱ የሕብረተሰብ ክፍል የተዘጋጀው የመጀመሪያ የሕክምና ዕርዳታ ሳጥን ይዘትና የአጠቃቀም ሁኔታ ከዚህ በታች እንደሚከተለው ቀርቧል።

1. የቤተሰብ የመጀመሪያ ሕክምና ዕርዳታ ሳፕን (ቦርሳ) ይዘት

ሦስት ማዕዘን ፋሻ	4
ጥቅል ፋሻ.....	4
ታጥበው የተተከሉ ቁርጥራጭ ጨርቆች	4
ባንድ ኤጅ (የቁስል ፕላስተር)	1 ፓኬት
ምላጭ፣ ወይም መቀስ.....	1
ካላማይን ሎሽን	1
ፎጣና ሳሙና	1 ከያንዳንዱ
መርፌና ክብሪት	1 »
የጥፍር ብሩሽ	1
የምላሽ ማድረቂያ	2
ጥቅል ፕላስተር	1
ጥጥ	250 ግራም
ኩባያ	1
ድጋፍ(ስፕሊንት)፣	1
መርፌ ቁልፎች.....	4
አዋዲን 2%	200 ሲሲ
መታሻ ቅባት	1 ጠርመሽ
የሚለጠጥ ፋሻ (ላስቲክ ፋሻ).....	2
የቁስል ማጠቢያ ሳቫሉን ወይም የተበጠበጠ ሳሙና	200 ሲሲ
የዓይን ቅባት (መድሃኒት).....	1 ቲዩብ
የሳል መድሃኒት (ከማርና ክሎሚ የተዘጋጀ) 1 ማንኪያ ማር፣	
1 ማንኪያ የሎሚ ጭማቂ	1 ብልቃጥ
የሕፃን አስፒሪን 100 ሚ.ግ.....	20 ፍሬ
የአዋቂ አስፒሪን 300 ሚ.ግ.....	20 ፍሬ

2. የሸሽከርካሪዎች የመጀመሪያ ሕክምና ዕርዳታ ሳፕን (ቦርሳ) ይዘት

ሦስት ማዕዘን ፋሻ	11
ጥጥ.....	250 ግራም
አንድ ስኩዩር ሜትር ከጥጥ የተሰራ ጨርቅ.....	1
የተቀቀለ ጨርቅ.....	1 ፓኬት
ሰፊ የላስቲክ ንጣፍ.....	1
የቁስል ፕላስቲክ ንጣፍ.....	1
ላስቲክ ከረጢት.....	1
ጥቅል ፋሻ.....	4
ምላሽ ማረቂያ.....	2
መርፌ ቁልፍ.....	5
ድጋፍ (ስፕሊንት).....	3
የተፈላ ሳሙና (ሳቫሉን).....	200 ሲሲ
መቀስ ወይም ምላጭ	1
ፍጣ	1
ሳሙና	1
ኩባያ	1
የኤጅ ባትሪ	1

አስፒሪን 300 ሚ.ግ (ፓናዶል 500 ሚ.ግ).....	20
እርሳስና ደብተር.....	1
የመሳሪያዎች አጠቃቀምና የእርዳታ አስጣጥ መመሪያ.....	1
ከቦርሳ ውጪ በመኪና ውስጥ የሚያዙ	
ብርድልብስ	1
ኮዳ.....	1
ውሃ	5 ሊትር

3. የፋብሪካ፣ የትምህርት ቤትና የመሥሪያ ቤት የመጀመሪያ ሕክምና ዕርዳታ ሳፕን (ቦርሳ) ይዘት

ሦስት ማዕዘን ፋሻ	12
የተቀቀለ ጨርቅ.....	2 ፓኬት
ጥጥ.....	7ማሽ ኪሎ ግራም
ጥቅል ፋሻ	12
የሚለጠጥ ፋሻ.....	2
የቁስል ፕላስተር	1 ፓኬት
ጥቅል ፕላስተር	1
ድጋፍ.....	12
መቀስ ወይም ምላጭ.....	1
ወረንጦ.....	2
መርፌ ቁልፍ.....	12
የምላሽ ማረቂያ	2
ሳሙና	1
ፎጣ.....	1
የጥፍር ብሩሽ.....	1
የተበጠበጠ ሳሙና (ሳቫሉን)	5 ሊትር
የኤጅ ባትሪ.....	1
የዓይን ማጠቢያ	1
ጀንሽያን ቫዩሉት 2%	1 ሊትር
ጨው	250 ግራም
ስኳር.....	250 ግራም
ቲርሞሜትር	1
ክብሪት.....	2
የቁስል ማጠቢያ መድሃኒት.....	200 ሲሲ
አዋዲን 2%	120 ሲሲ
ኩባያ፣ ስኳር	1
ጎድጓዳ ሳህን.....	2
እርሳስና ደብተር.....	1
የመሳሪያዎች አጠቃቀም፣ መረጃና የእርዳታ አስጣጥ መመሪያ	1
ከቦርሳ ውጪ በቁም ሳፕን ውስጥ የሚቀመጡ	
ብርድ ልብስ	1
ውሃ በጀሪካን	1

4. ለማስተማሪያ የሚያገለግል የመጀመሪያ የሕክምና ዕርዳታ ሳጥን ይዘት

ሦስት ማዕዘን ፋሻ	27
በጨርቅ የተሸፈነ ጥጥ (ፓዶች)	9
ጥቅል ፋሻ	12
አዮዲን 2%	200 ሊሊ
አልኮል 70%	200 ሊሊ
የተበጠበጠ ሳሙና (ሳቫሎን)	200 ሊሊ
ኩባያ	1
ባውል	1 ጥቅል
ጥጥ	1 ጥቅል
ወረንጦ	1
መቀስ	1
መርፌ ቁልፍ	12
ባንድ ኤድ (የቁስል ፕላስተር)	1 ጥቅል
ጥቅል ፕላስተር (መጠናቸው የተለያየ)	1 ፓኬት
ለስላሳ ወረቀት	1 ጥቅል
የሚለጠጥ ፋሻ	3 ጥቅሎች
ማስታወሻ ደብተርና እርሳስ	1
ፎጣና ሳሙና	1 ከእያንዳንዱ
የጥፍር ብሩሽ	1
ድጋፍ (ስፕሊንት)	1
አነስተኛ	3
መካከለኛ	3
ትልቅ	5
ክብሪት	1
የአዋቂ አስፒሪን፣ ፓናዶል፣ ባራልዶን፣ ኖቫልዶን	10 ከእያንዳንዱ

ተጨማሪ	
ብርድ ልብስ	5
ቃሬዛ	1
የሰው ሞዶል (ከተቻለ)	1

5. በሰላምና በሕዝባዊ በዓላት ለመስክ አገልግሎት የሚያስፈልጉ የመጀመሪያ ሕክምና ዕርዳታ መስጫ መሣሪያዎች

ለቀላል ጉዳቶችና ሕመሞች የሚውሉ ሲሆን፣ የመሣሪያዎችን መጠን መወሰን የሚቻለው እንደ አገልግሎቱ ስሩትና ጥበት በባለሙያ ውሳኔ ይሆናል።

1. ሦስት ማዕዘን ፋሻ
2. ጥቅል ፋሻ
3. ከጥጥ የተሠሩ ገጽሕ ጨርቆች (ጉዝ)
4. ጥቅል ፕላስተር
5. ወረንጦ ወይም መርፌና ክብሪት (ለስንጥር ማውጫ)
6. መቀስ ወይም ምላጭ
7. ጉድጓዳ ሳህን

8. ሳሙናና ፎጣ
 9. የጥፍር ብሩሽ
 10. የቁስል ማጠቢያ፣ ለመሣሪያዎች መዘናከፊያ ክፍ፣ ያለ ጉድጓዳ ሳህን
 11. የቁስል ማጠቢያ መድሃኒት /ሳቫሎን፣ ዲቶል ወዘተ/
 12. የአይን ቅባት
 13. አዮዲን 2%
 14. የመጠጥ ውሃ በጀሪካን
 15. መጠጫ ኩባያ
 16. ኮዳ
 17. ከተገኘ ጣፋጭ ለስላሳ መጠጥ
 18. የስኳር ክኒን /ቬተርኒን/
 19. ማስታወሻ ደብተርና እርሳስ
 20. በርከት ያሉ ወረቀቶች
 21. ቆሽሻ ማጠራቀሚያ ባልዲ
 22. ብርድልብሶች
 23. ቃሬዛዎች
 24. ድጋፎች
 25. መርፌ ቁልፎች
- የዕርዳታ መስጫ ጣቢያ የሚቋቋም ቢሆን ድንኳን ጠረጴዛና ወንበር የመንገድ አልጋዎች በጤና ባለሙያዎች የሚታዘዙ መድሃኒቶች ጊዜያዊ የመፀዳጃ ሥፍራ።

6. የቀበሌ ጤና ተጠሪ የሚጠቀምባቸው የመድሃኒቶች ዝርዝር

ተ. ቁ.	የመድሃኒቶች ዓይነት	ጥቅሙ	ምርመራ
1	አስፒሪን	ለትኩሳትና ለራስ ምታት	ስለመድሃኒቶች አወሳሰድ፣ መጠንና ሊደረግ ስለሚገባው ጥንቃቄ፣ ሊያስከትሉ ስለሚችሉአቸው ችግሮች ምዕራፍ 24ን መመልከት ይቻላል።
2	ፓራሲታሞል	ለትኩሳትና ለራስ ምታት	
3	ሜቢንዳሚል /ፈሳሽ/	ለአንጀት ጥገኛ ትሎች	
4	ሜቢንዳሚል /ክኒን/	ለአንጀት ጥገኛ ትሎች	
5	የዱባ ፍሬ	ለኮሶ ትል	
6	ናይክሎሳማይድ	ለኮሶ ትል	
7	ክሎርክዊን	የወባ መድሃኒት	
8	ክሎራፊንኮል እንክብል	ፀረተሃዋስያን	
9	ክሎራፊንኮል ፈሳሽ	ፀረተሃዋስያን	
10	ባክትሪም	ፀረተሃዋስያን	
11	አልኮል	ለቆዳና ለቁስል ሕክምና	
12	የድኝ ቅባት	» »	
13	ኤክትዩል ቅባት	» »	
14	አዮዲን ፈሳሽ	» »	

15	አይአዶፎርም ዱቄት	»	»
16	ፖታሲየም ፐርማንጋኔት እንክብል	»	»
17	ሳቭሎን ፈሳሽ	»	»
18	ጀንሲያን ቫሌት	»	»
19	ቴትራሳይክሊን የአይን ቅባት	የአይን መድኃኒት	
20	ቪታሚን ኤ እና ዲ	ለአይንና ለአጥንት	
21	ቪታሚን ዲ ጠብታ	ለአጥንት መልፈስፈስ	
22	የብረት ማዕድን እንክብል	ለደም ማነስ	
23	ኤርጉሜትሪን እንክብል	በውርጃ ምክንያት ለሚከሰት የደም መፍሰስ	
24	ማግኒዚየም እንክብል	ለጨጓራ በሽታ	

7. ለቀበሌ የጤና ኪሳ አስፈላጊ የሆኑ የሕክምና መሣሪያዎች ዝርዝር

ተ. ቁ	የመድሃኒቶች ዓይነት	ጥቅሙ	ምርመራ
1	ቅርጽ ኩላሊት ሣህን	ለፀረተሃዋስያን ፈሳሽ መድሃኒት መያዣ	ለቀበሌ ጤና ተጠሪ መገልገያ
2	ትሬይ (ትሪ)	ለቁስል ማከማያ የሚጠቅሙ መሣሪያዎች ማስቀመጫ	የሚያስፈልጉት የሕክምና መሣሪያዎች
3	ስኒ(ፍንጃል)	ለመድሃኒት ማጠጫ	ብዛት በአካባቢው
4	ቴርም ሜትር	ለትኩሳት መለኪያ	የጤና አገልግሎት
5	ፋኖስ	ለማብራት	ሰጪ ድርጅት
6	በአልኮል የሚሠራ ኩራዝ	ለመቀቀያ (ለመሣሪያ)	ቢወሰን ይመረጣል::
7	የእጅ ባትሪ	ለብርሃን	
8	ፎርሴፕሽን (መቆንጠጫ) ባለ 6 ኢንች	ለቁስል ማጠቢያ	
9	ፎርሴፕሽን (መቆንጠጫ) ባለ6 ኢንች	ለቁስል ማጠቢያ	
10	መቀስ (ትልቅ)	ለፋሻ መቆረጫ	
11	መቀስ (ትንሽ)	ለቲሹ መቆረጫ	
12	ባለሦስት ማዕዘን ጨርቅ	ለማሰሪያ/ለድጋፍ	

13	የተለያዩ ርዝመትና ስፋት ያላቸው እንጨቶች	ለስብራትና ውልቃት ድጋፍ
14	ፋሻ	ለቁስል መሸፈኛና ማሠሪያ
15	ጥጥ	ለመጥረጊያ፣ ለድልዳል
16	የተቀቀለ የእትብት ማሰሪያ ክር	ለእትብት ማሰሪያ
17	ጎድጓዳ ሳህን	ለእጅ መታጠቢያ /ለእንግዶ ልጅ መቀበያ/
18	ብረት ድስት	ለመሳሪያ መቀቀያ
19	ባለክዳን የቆሻሻ ማጠራቀሚያ ቆርቆሮ	ለቆሻሻ መጣያ
20	ወስካ/ቃሬዛ/	ለበሽተኛ መሸከሚያ
21	ቶርኔኬት	ለማሠሪያና ደም ለማቆም
22	የተለያዩ መጠን ያላቸው ፎርሴፕሶች /መቆንጠጫዎች/	ለቁስል ማጠቢያ
23	አልጋ	ለበሽተኛ መመርመሪያ
24	የመጀመሪያ ሕክምና ዕርዳታ ቦርሳ	ለመድሃኒቶችና መሣሪያዎች መያዣ
25	ሽርጥ/ጨርቅ፣ ፕላስቲክ/	ንጽሕና ለመጠበቅ የሚለበስ
26	ማንኪያ	የሻይና የሾርባ መጠጫ
27	መርፌ	ክትባት መስጫ
28	ከብረት የተሠራ የምላስ ማረቂያ	ምላስን አርቆ ለመያዝ
29	መርፌ ቁልፍ	መያዣ
30	ምላጭ	መቆረጫ
31	ክሌፕስ አፕላየር	ማያያዣ

8. ለሕካባቢ ጤና አጠባበቅ የሚያስፈልጉ ቁሳቁሶች

ተ. ቁ	የዕቃው ስም	ጥቅሙ	ምርመራ
1	ደማ	መቆፈሪያ	የሚያስፈልገው
2	አካፋ	የአፈር መዛቂያ	የመሣሪያ ብዛትና
3	ዲጂኖ	መቆፈሪያ	ዓይነት እንደ
4	መረጃ	ድንጋይ መስበሪያ	የአካባቢው የጤና
5	ባልዲ /ሸንኬሎ/	አፈር ማውጫ	አገልግሎት
6	ገመድ	ባልዲ መጉተቻ	ሁኔታ ቢወሰን
7	ሲባጐ	ማሰሪያ	ይመረጣል::

8	ችካል	የሲባግ ወይም ገመድ ማበቻ
9	መዶሻ	ድንጋይ መስበሪያ /መፈርከሻ/
10	መጥረቢያ	መቁረጫና መናሰጫ
11	መጋዝ	መቁረጫ
12	ሜትር	መለኪያ
13	ቅርጫት	የቆሻሻ ማጠራቀሚያ
14	መሮ	መሰርሰሪያ /መብሻ/
15	ምስማር በየአይነቱ	ማያያዣ፣ ማጋጠሚያ
16	ሞረድ	ማለስሰሻ /ማስተካከያ/
17	የጽሕፈት መሣሪያ	መመዝገቢያ

9. በጤና ድርጅት የመጀመሪያ ሕክምና ዕርዳታ ሳጥን አስፈላጊነትና ይዘት

የጤና ድርጅቶች መደበኛ የሕክምናና የጤና አገልግሎት የሚሰጥባቸው ተቋሞች መሆናቸው ቢታወቅም በድንገተኛ አደጋና ሕመም ለሚሰቃዩ የመስክ የመጀመሪያ ሕክምና ተደርጉላቸው ለተሻለ ሕክምና የሚላኩ ጉዳተኞች አፋጣኝ ዕርዳታ እንዲያገኙ ለማድረግና ሕይወትን ለማዳን ለየት ያለ የመጀመሪያ እርዳታ ሕክምና መስጫ ሳጥን እንዲኖራቸው ያስፈልጋል። ይህ የድንገተኛ ዕርዳታ አሰጣጥ ዘዴ ከዝቅተኛ እስከ ከፍተኛ ደረጃ ባሉት የጤና ድርጅቶች መለመድ ይኖርበታል። እያንዳንዱ የሕክምና ድርጅት በየደረጃው ሊኖረው ስለሚገባ የመጀመሪያ ሕክምና እርዳታና የመድሃኒት መጠንና ዓይነት በጤና ባለሙያዎች የሚወሰን ይሆናል።

በመድኃኒት መሸጫ መደብሮች ሰሚሠራ ባለሙያዎች ማስታወሻ

መድሃኒት በሚሸጥበት ወቅት ሰዎች የትኛውን መድሃኒት መግዛት እንዳለባቸው፣ መቼና እንዴት መጠቀም እንደሚገባቸው ጥያቄ ያቀርባሉ።

በዚህ መድረክ አንድ ባለሙያ የሚሰጠው ምክርና መመሪያ ለሰዎች ጤንነትና ደህንነት ከፍተኛ ጥቅም ይሰጣል።

እንደሚታወቀው አብዛኛውን ጊዜ ሰዎች በማይጠቅሟቸው መድሃኒቶች ላይ ብዙ ገንዘብ ሊያጠፉ ይታያሉ። ነገር ግን የጤንነት ፍላጎታቸውን በግልፅ እንዲረዱት ገንዘባቸውንም በአግባቡ እንዲያወጡ ለምሳሌ፤

- ሰዎች ቀላል የደም ማነስ ይዟቸው ቪታሚን ቢ₁₂ ወይም ሊቨር ኤክስትራክት ሽሮፕና እንደ ካቴክቲት ያለ ተቅማጥ የሚያወፍር

መድሃኒት መውሰድ ቢፈልጉ፣ ለወሰምታ ወይም ለውጋት ፔኒሲሊን መርፌ፣ ለጉንፋን የቴትራሳክሊን እንክብል እንዲሰጣቸው ቢጠይቁ መድሃኒቶቹ የማያስፈልጓቸው መሆኑንና ከጥቅማቸው ይልቅ የሚያደርሱት ጉዳት እንደሚያመዝን ማስረዳት ተገቢ ነው። ይልቁንም ለመጠብቅ የጤና ችግር የሚበጃቸውን ምክር በመሰጠት አስፈላጊውን ውይይት ማድረግ ያስፈልጋል።

- አንድ ሰው የቪታሚን ቶኒክ ለመግዛት ቢጠይቅ በምትኩ እንቁላል፣ አትክልትና ፍራፍሬዎች እንዲገዛ ማበረታታቱ ይሻላል። ከቪታሚን ቶኒክ ይልቅ በተፈጥሮ የምግብ ዓይነቶች ውስጥ ለሚከፍለው ገንዘብ የተሻለ ንጥረ ነገር እንዳለ ለማስረዳት ጥረት ማድረግ ይገባል።

- በአፍ የሚዋጥ መድሃኒት ልክ እንደመርፌው መፈወስ በሚችልበት ወቅትና እንዲሁም መድሃኒቱን መዋጥ አነስተኛ ጉዳት የሚያስከትል ሊሆን፣ ይህንኑ በሚገባ ማስረዳት ነው።

- አንድ ሰው ለጉንፋን ውድ የሆኑ የጉንፋን መድሃኒቶች ለመግዛት ቢጠይቅ ገንዘቡን በመቆጠብ ዋጋው ርካሽ የሆነ ቀላል አስፎሪን ገዝቶ ከብዙ ውሃ ጋር እንዲውጥና እንፋሎትን እንዲታጠን መምከር ይገባል።

ለህብረተሰቡ ጠቃሚ መድሃኒቶችን ብቻ መሸጥ አስፈላጊ መሆኑ መዘንጋት የለበትም። መድሃኒት ቤት ለቤተሰብና ለቀበሌ ነዋሪዎች የተጠቀሱትን የመድሃኒት ዝርዝሮች በሙሉ መያዝ አለበት። በአካባቢ ለታወቁ በሽታዎችም የሚረዱ መድሃኒቶችን መያዝ አለባቸው። በመደብሩ ውስጥ የሚገኙት መድሃኒቶች በዝርያ ስማቸው የታወቁና በአነስተኛ ዋጋ የሚሸጡ መሆን አለባቸው። የአገልግሎት ዘመናቸው ያለፈ፣ የተበላሹ ወይም የማይጠቅሙ መድሃኒቶች በፍፁም መሸጥ የለባቸውም።

የመድሃኒት መደብር ሰዎች ጤንነታቸውን ለመንከባከብ ትምህርት የሚያገኙበት ስፍራ ሊሆን ይችላል። ሰዎች መድሃኒትን በብልህነት እንዲጠቀሙ ከተደረገና ለማንኛውም መድሃኒት የሚገዛ ግለሰብ ትክክለኛ አጠቃቀሙንና መጠኑን፣ የሚያስፈልገውን ጥንቃቄና ጉዳቱንም ከተነገረው ለህብረተሰቡ ከፍተኛ አገልግሎት መስጠት ይቻላል።

መልካም ዕድል!

ከሠላምታ ጋር

ዴቪድ ወርነር

በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተጠቀሱ መድሃኒቶች አጠቃቀም፣ የአወሳሰድ መጠንና ሲደረጉ የሚገባቸው ጥንቃቄዎች

በዚህ ክፍል የቀረቡት መድሃኒቶች የተመደቡት እንደአጠቃቀማቸው ነው። ለምሳሌ፣ ጥገና ትሎችን ለማከም የሚጠቅሙ መድሃኒቶች ሁሉ ጥገና ትሎች በሚል ርዕስ ስር ተመዝግበው ይገኛሉ።

መድሃኒቶቹ የተፃፉት በተፈጥሮ ወይም በሳይንሳዊ ስማቸው እንጂ በንግድ ስማቸው ወይም ያመረቷቸው ከባንዶች በሰጧቸው ስያሜ አይደለም። ምክንያቱም የማገኛውም መድሃኒት የዝርያ ስሞች አይለዋወጡም። ነገር ግን የመድሃኒቶች የንግድ ስሞች ከስፍራ ስፍራ ይለያያሉ። ከዚህ በተጨማሪ አብዛኛውን ጊዜ በንግድ ስማቸው ከሚፃፉ መድሃኒቶች ይልቅ በዝርያ ስማቸው የሚፃፉ መድሃኒቶች ዋጋ ይቀንሳል።

አልፎ፣ አልፎ ከመድሃኒቱ ሳይንሳዊ ስም በመቀጠል በጣም የታወቁ የንግድ ስሞች ሊፃፉ ይችላሉ። ለምሳሌ፣ ፌኔርጋን (Phenergan) የተሰኘው መድሃኒት ፕሮሜታዚን (Promethazin) ለተባለው የፀረ አለርጂ መድሃኒት የንግድ ስም ነው። ስለዚህ ፕሮሜታዚን የመድሃኒቱ ሳይንሳዊ ስም ነው።

ማሳሰቢያ፡- በዚህ ምዕራፍ ውስጥ የቀረቡት መድሃኒቶች በሙሉ በአያንዳንዱ ግለሰብ ቤት ወይም በቀበሌ የመጀመሪያ ህክምና እርዳታ መስጫ ሳጥን ውስጥ የግድ መገኘት የለባቸውም። ምክንያቱም በተለያዩ አገሮች ውስጥ የተለያዩ መድሃኒቶች ናቸው የሚገኙት። አልፎ፣ አልፎ ተመሳሳይ ተግባር ለሚያከናውኑ መድሃኒቶች በተለያዩ ቦታ መግለጫዎች ተሰጥተዋል። ነገር ግን በየጊዜው እነሱት መድሃኒት አስቀምጦ መጠቀም ይመረጣል።

የመድሃኒት አወሳሰድ መጠን

አንዳንድ ጊዜ ክፍፍሪ መድሃኒቶች እንደሚከተለው ይፃፋሉ።

1 እንክብል = አንድ ሙሉ እንክብል =

1/2 እንክብል = የአንድ እንክብል ግማሽ =

1 1/2 እንክብሎች = አንድ እንክብል ከግማሽ =

1/4 እንክብል = አንድ አራተኛ ወይም የአንድ እንክብል አንድ አራተኛ =

1/8 እንክብል = የአንድ እንክብል ከአንድ ስምንተኛ (አንድ እንክብል ለስምንት እኩል ክፍሎች አንዱን ቁራጭ መውሰድ) =

የመድሃኒትን የአወሳሰድ መጠን በክብደት በከተ ስለመስጠት

ለህፃናት እነስተኛውን የመድሃኒት መጠን መስጠት ይቻል ዘንድ በዚህ መጽሐፍ የተመለከቱትን መድሃኒቶች አስመልክቶ የተዘጋጀው የመድሃኒት አወሳሰድ መመሪያ በአብዛኛው በእድሜ ላይ የተመሠረተ ነው። ይሁን እንጂ ትክክለኛ የመድሃኒት መጠን ለመስጠት የግለሰቦችን ክብደት ማወቅ ያስፈልጋል። ስለዚህ በክብደት መድሃኒቶችን ለከተ መስጠት አስፈላጊ ሲሆን፣ ሚዛን ያላቸው የጤና ዛሬዎች እንዲጠቀሙበት በአጭር በቅንፍ () ውስጥ ሊፃፉ ይችላሉ። ይህም ሲነበብ፣

(ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት በቀን 100 ሚ.ግ ይሰጥ እንደማለት ነው።) ይህጂ ማለት ለአንድ ኪሎ ግራም የሰውነት ክብደት 100 ሚ.ግ ግራም ላለው ለአያንዳንዱ ኪሎ ግራም የሰውነት ክብደት 100 ሚ.ግ ግራም መስጠት ማለት ነው። ለምሳሌ፣ ሪውማቲክ ፊቨር የተባለ በሽታ ላለበትና ክብደቱ 36 ኪሎ ግራም ለሆነ ልጅ አስፒሪን መስጠት ያስፈልጋል እንበል።

ለሪውማቲክ ፊቨር በሽታ የሚሰጠው የአስፒሪን መጠን በቀን ለአንድ ኪሎ ግራም የሰውነት ክብደት 100 ሚ.ግ ግራም ነው። ስለሆነም የልጁን የሰውነት ክብደት በሚፈቀደው የአስፒሪን መጠን ማጣዛት ማለት ነው። ስለዚህ፡-

$$100 \text{ ሚ.ግ ግራም} \times 36 = 3600 \text{ ሚ.ግ}$$

በመሆኑም ልጁ በአንድ ቀን ውስጥ 3600 ሚ.ግ ግራም የሪዚን የአስፒሪን እንክብል ማግኘት አለበት ማለት ነው። አንድ የአስፒሪን እንክብል የሚይዘው 300 ሚ.ግ ግራም ቢሆን 3600 ሚ.ግ ግራም ደግሞ 12 እንክብሎች ይሆናል ማለት ነው። ስለዚህ ለልጁ ሁለት እንክብሎችን በቀን 6 ጊዜ (በየአራት ሰዓቱ ሁለት እንክብሎች) መስጠት ያስፈልጋል። ስለዚህ የተለያዩ መድሃኒቶችን መጠን ለመወሰን የሚቻልበት አንዱ ዘዴ የሰውነት ክብደት ነው። ስለመድሃኒት የአወሳሰድ መጠንና አለካክ የበለጠ መረጃ ማግኘት ሲያስፈልግ ምዕራፍ ስምንትን መመልከት ይቻላል።

ስመምህረን፡ ለጤና እንክብካቤ እቅድ እውጪዎችና ይህን መፅሐፍ፡ ለአካባቢው ህብረተሰብ ለሚያከፋፍሉ የተሠጠ ማሳሰቢያ፡

ይህ መጽሐፍ፡ ለጤና ባለሙያዎች የሥልጠና መርሃ ግብር ወይም ለአካባቢው የጤና እንክብካቤ አገልግሎት የሚውል ከሆነ በአካባቢው የሚገኙ መድሃኒቶች ስምና ዋጋ ጥምር በመጽሐፉ ውስጥ መታከስ አለባቸው፡፡

በየአካባቢው መጽሐፉን የሚያሰራጩ ግለሰቦች ስለመድሃኒቶች የአወሳሰድ መጠን የሚገልጽ የመረጃ ቅፅ አባዝተው ከመጽሐፉ ጋር ቢጠቀሙ የተሻለ ነው፡፡ በተቻለ መጠን መድሃኒቶችን በዝርያ ወይም በተመጣጣኝ ዋጋ የሚሸጡበት ሁኔታ ቢገለጽ ይመረጣል፡፡

ስለ መድሃኒቶች መረጃ

ፀረተሃዋስያን መድሃኒቶች (Antibiotics)

እንቲባቲክስ ለርካታ የበሽታ ተሃዋስ ያገኘ ሕይወት ጊዜ ለማጥፋት የሚጠቅሙ መድሃኒቶች ናቸው፡፡ የፒኒሲሊን መድሃኒቶች በጣም ጠቃሚ የሆኑ ፀረተሃዋስያን መድሃኒቶች ናቸው፡፡

ፒኒሲሊን በጣም ጠቃሚ የሆነ ፀረተሃዋስያን መድሃኒት ነው፡፡ የቁስል መመርተኝና አጭላይ የጤና መታወክን የሚያስከትሉ ለርካታ የበሽታ ተሃዋስያንን ይቋቋማል፡፡ ነገር ግን ለተቃማጥ፣ ለአጭላይ የሽንት ቧንቧ ህመሞች፣ ለጆርባ ህመም፣ ለተላጠና ለተሽለጠ የሰውነት ቆዳ፣ ለጉንፋን፣ ለጉድፍ ወይም ለሌሎች በሽታዎች መገኘት ለሚፈጠሩ ህመሞች አይጠቅምም፡፡

የፒኒሲሊን መለኪያ ሚሊ ግራም (ሚ.ግ) ወይም ዩኒት (ዩ) ይባላል፡፡ 250 ነው፡፡

ፒኒሲሊን (ስምፒሲሊንም ጥምር)
ሲያልክትላ የሚችሉት አደጋና ሲደረግ የሚገባ ጥንቃቄ

ፒኒሲሊን ፀዘቡ ልምት ላይ አደጋ የማያስከትል መድሃኒት ነው፡፡ ከመጠን በላይ ቢወሰድም እንኳ ግንዛቤ ከመሰከት በስተቀር ጉዳት አያስከትልም፡፡ ከተወሰነው መጠን በታች ቢለጥ ደርሞች መድሃኒቱን ቀስ በቀስ ስለሚለማመዱት ህመሙን ለማግኘት አስቸጋሪ ይሆናል፡፡

ፀዘንጻግድ ልምት ላይ ፒኒሲሊን ሰውነትን የማስቆጣት (አለርጂ) ወይም ያለመስማማት ችግር ያደርሳል፡፡ አለርጂው መለስተኛ ሲሆን መድሃኒቱ ከተወሰደ ከጤሱ ሰዓት ወይም ቀናት በኋላ የሚያሳክክ የቆዳ ሽፍታ ይወጣል፡፡ ሽፍታው ከጥቂት ጊዜ በኋላ ሊጠፋ ይችላል፡፡ አንታይሂስታሚንስ የተባሉ መድሃኒቶች የማላክኩን ስሜት ያስታግላሉ፡፡

ፒኒሲሊን ከባድ የአጭላይ አደጋ የሚያደርሰው አልፎ፣ አልፎ ነው፡፡ ግለሰቡ የፒኒሲሊን መርፌ እንደተወጋ (ወይም እንደዋጠ) ወዲያው የሰውነት መገርጣት፣ የመተንፈስ ችግርና ቀጥሎ ህሊናን የመላት ችግር ይደርስ

በታል፡፡ ይህ አደጋ ሲያጋጥም ወዲያው አፒኒሪን (አደሪናሊን) የተባለ የአጭላይ ማርከሻ መርፌ መስጠት አለበት፡፡

የፒኒሲሊን መርፌ ከመውጋት በፊት ዙዕጊዝ የአፒኒሪን መርፌ ማዘጋጀት ይገባል፡፡

ፒኒሲሊን ወስዶ አለርጂ ያጋጠመው ሰው ማንኛውንም የፒኒሲሊንና የእምፒሲሊን ዝርያ ያላቸውን መድሃኒቶች በአፍም ሆነ በመርፌ ጥገመኛ መውሰድ የለበትም፡፡ ምክንያቱም ሁድሃኒቱ በድጋሚ ቢወሰድ የሚከተለው አደጋ ከመጀመሪያው የከፋ ከመሆኑም በላይ ለምት ሊያበቃም ይችላል፡፡ (ፒኒሲሊን ከተወሰደ በኋላ የሚያጋጥም የሆድ ህመም የአለርጂ ምልክት አይደለም፡፡ ስለዚህ መድሃኒቱን ለማቆም ምክንያት መሆን የለበትም፡፡) ፒኒሲሊን መውሰድ የማይችሉ ሰዎች ቲትራሳይክ ሊን ወይም ኤሪትሮማይሲን የተባሉ እንደሌሎች መድሃኒቶች መውሰድ ይችላሉ፡፡

በፒኒሲሊን መርፌ የሚታከሙ ብዙ ዎቹ በሽታዎች በሚዋጥ ፒኒሲሊን በሚገባ ሊታከሙ ይችላሉ፡፡ በመርፌ የሚለጥ ፒኒሲሊን ከሚዋጠው ፒኒሲሊን የበለጠ ጉዳት ያስከትላል፡፡

የፒኒሲሊን መርፌ መጠቀም የሚያስፈልገው ለአደጋና ወይም ለከባድ አንፈክሻኛ ብቻ ነው፡፡

ፒኒሲሊን ወይም የፒኒሲሊን ዝርያ ያላቸውን መድሃኒቶች በመርፌ ከመስጠት በፊት በ70 - 564 - 65 የተሰሉ ከተውን ማሳሰቢያ ማንበብ ያስፈልጋል፡፡ የበሽታ ተሃዋስያን ለፒኒሲሊን ያለ ጭበገር

አንዳንድ ጊዜ ፒኒሲሊን ሲያድን የቆየውን ህመም ማግኘት ያቅተዋል፡፡ ይህ ችግር ሲደርስ የሚችለው የበሽታ ተሃዋስያን መድሃኒቱን ቀስ በቀስ በመለማመድ ስለሚቋቋሙት ነው፡፡

በዚህ ሁኔታ ለፒኒሲሊን ባለመበገር የታወቁ ህመሞች፣ ችፍሮች፣ መግል የቋጠረ የቆዳ ቁስልና የእጥንት ኢንፌክሽን ናቸው፡፡ እነዚህ ህመሞች በፒኒሲሊን መግኘት ካስቸገሩ ሌላ ፀረተሃዋስያን መድሃኒት ለውጦ መጠቀም ያስፈልጋል፡፡ ወይም ለየት ያሉ የፒኒሲሊን ዓይነቶችን

ሚቲሲሲን፣ ናፊሲሲን፣ አክሳሲሲን፣ ክሉክሳሲሲን፣ ዳይክሉክሳሲሲን የተባሉት ለረዱ ይችላሉ። የጨብጭ በሽታ ለፔሲሲሲን አልበገር ሲል ሌሎች ፀረ ተሃዋሽያን መቀም ይበጃል። የሳንባ ምች እንዳንድ ጊዜ ለፔሲሲሲን አይበገርም። ስለዚህ ከተራይጥክሳዊ ወይም ኤሪተርግይሲን የተባሉት መድሃኒቶች መጥከር ይቻላል።

የፔሲሲሲን እንክብዕ ፔሲሲሲን «ጂ» ወይም ፔሲሲሲን «ቪ»

አብዛኛውን ጊዜ የፔሲሲሲን እንክብዕ የሚከፈው በ250 ሚ.ግ (400,000 ዩኒት) ነው። በዱቄት መልክ ከቀረበ በ1 የሻይ ማንኪያ 125 ወይም 250 ሚ.ግ ተደርጎ ይከፈላል።

ዋጋው ውድ ሲሆንም ፔሲሲሲን «ቪ» ከፔሲሲሲን «ጂ» በተለል ሰውነት ውስጥ የመዋሃድ ባህርይ አለው። ለሚከተሉት መለኮተኛ የህመም ዓይነቶች ከፔሲሲሲን መርፌ ይልቅ እንክብዕ ሉን መስጠት ይመረጣል።

የጥርስ ሙግል ወይም ህመም፣
ያመረቀዘ የቆዳ ቁስል፣
ቸፈ፣
የጆር ቁስል፣
ሳይንሳዊቲስ፣
ሃይለኛና ድንገተኛ ትኩሳት ላለው የፖርሮ ህመም፣
ለአንጻንድ የደረቅ ሳል ሃይነቶች፣
የመንጋጋ ቆልፍ መከላከያ ከትባት ላልወሰዱና ጥልቀት ያለው ያመረቀዘ ቁስል ላለባቸው፣
ለራውማቲክ ፊሽርና ለሳንባ ምች።
ህመሙ በጣም ከባድ ከሆነ በቅድሚያ የፔሲሲሲን መርፌ መጀመርና ሁኔታው ሲሻሻል የሚያጠጋውን መቀጠል ይቻላል። በ2 ወይም በ3 ቀናት ውስጥ የመሻሻል ምልክት ካልታየ ሌላ ፀረ ተሃዋሽያን መድሃኒት መስጠትና የህክምና ዕርዳታ ማግኘት ያስፈልጋል።

የአመጣሰድ መጠን፡- 250 ሚ.ግ የፔሲሲሲን እንክብዕ፣ (ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት ከ20 እስከ 60 ሚ.ግ ለ1 ቀን) ።

ለመጠነኛ ሕመም፡-
ለአዋቂ (ከ250 እስከ 500 ሚ.ግ) አንድ ወይም ሁለት ፍሬ በቀን 4 ጊዜ

ለልጅ ከ7 - 12 ዓመት፡- (250 ሚ.ግ) 1 ፍሬ በቀን 4 ጊዜ
ለሀፃን ከ2 - 6 ዓመት (125 ሚ.ግ) 1/2 ፍሬ በቀን 3 ወይም 4 ጊዜ።
አድሜያቸው ከ2 ዓመት በታች ለሆኑ (62 ሚ.ግ) 1/4 ፍሬ 3 ወይም 4 ጊዜ በቀን።

ከባድ ሕመም ሲያጋጥም ከላይ የተጠቀሰውን የአወሳሰድ መጠን እጥፍ ማድረግ።

በቃሚ ነጥብ፡- መድሃኒቱን ለ5 ቀናት ሳያቋርጡ መውሰድ። ትኩሳትና ሌሎች ምልክቶች ከጠፉ በኋላ ደግሞ ለ2 ወይም ለ3 ቀናት መውሰድ ያስፈልጋል።

ሰውነት መድሃኒቱን በሚገባ እንዲጠቀምበት ፔሲሲሲንን በባዶ ሆድ መውሰድ፤ ወይም ከምግብ በፊት 1 ሰዓት ቀደም ብሎ መውሰድ። (በተለይም ፔሲሲሲን «ጂ» በባዶ ሆድ መውሰድ ይኖርበታል።)

የፔሲሲሲን መርፌ

የፔሲሲሲን መርፌ ለሚከተሉት ከባድ የበሽታ ዓይነቶችና ለመሳሰሉት መስጠት አለበት።

ማጅራት ገትር (ሚኒንጃይቲስ)
የደም ኢንፌክሽን (ሴፕተሲሚያ)
መንጋጋ ቆልፍ (ቴታንስ)
ከባድ የሳንባ ምች (ኒሞኒያ)
በጣም ላመረቀዘ ቁስል
ጋንግሪን
ለአጥንት ቁስልና አጥንት ቆዳን ቀዶ ሲወጣ ለኢንፌክሽን መከላከያ ለጨብጥ ለቂጥኝ ማህፀን ለሚያቆስል በሽታ።

የፔሲሲሲን መርፌ በተለያዩ መልኮች ተዘጋጅቶ ይገኛል። ስለዚህ የፔሲሲሲን መርፌ ከመስጠቱ በፊት የመድሃኒቱን ዓይነትና መጠን ማስተዋል ተገቢ ነው።

ተገቢውን የፔሲሲሲን መርፌ ዓይነት ስለመምረጥ፡-

አንጻንድ ዓይነት የፔሲሲሲን መርፌ ምች ተግባራቸውን በፍጥነት ሲያከናውኑም በደም ውስጥ የሚቆዩት ግን ለአጭር ጊዜ ብቻ ይሆናል። ሌሎች በሽታን የሚያጠፉት ዝግ ብለው ሲሆንም

ደም ውስጥ ግን ለረጅም ጊዜ ይቆያሉ። እነዚህን መድሃኒቶች እንደጠባቸው መጠቀም የሚያስፈልግበት ወቅት አለ።

ለአጭር ጊዜ በደም ውስጥ የሚቆይ ፔሲሲሲን፡- በዚህ ስር የሚመደቡ የፔሲሲሲን መርፌዎች ከሪስታላይን ፔሲሲሲን፣ ቤንዚል ፔሲሲሲን፣ አክውስ ፔሲሲሲን፣ ሶሎቶል ፔሲሲሲን፣ ሶድየም ፔሲሲሲን፣ ፖታሲየም ፔሲሲሲን፣ ፔሲሲሲን «ጂ» የሚባሉ በመርፌ የሚሰጡ የፔሲሲሲን ዝርያዎች ናቸው። እነዚህ የፔሲሲሲን ዓይነቶች ሰውነት ውስጥ ያሉትን ጀርባዎች በፍጥነት የሚያጠቁ ቢሆኑም በደም ውስጥ ለአጭር ጊዜ ስለሚቆዩ በአንድ ቀን(24 ሰዓት) ውስጥ በየ6 ሰዓቱ፣ ማለትም ለ4 ጊዜ መውጋት ያስፈልጋል።

ለከባድ ኢንፌክሽኖች ከፍተኛ የፔሲሲሲን መጠን በሚያስፈልግበት ወቅት ለአጭር ጊዜ በደም ውስጥ የሚቆይ የፔሲሲሲን ዓይነቶች መስጠት ይመረጣል። ለምሳሌ፤ ለጋዝ ጋንግሪን ወይም የተሰበረ አጥንት ቆዳን ቀዶ በሚወጣበት ጊዜ ለሚከሰት የቁስል መመርቀዝ ወይም ለማጅራት ገትር በሽታ ይጠቅማል።

በተጨማሪ ጊዜ በደም ውስጥ የሚቆይ ፔሲሲሲን፡- ፐርኬን ፔሲሲሲን ወይም ፐርኬን ፔሲሲሲን አሉሚኒየም ሞኖክሪኔት (ፓም)።እነዚህ የፔሲሲሲን ዓይነቶች በሽታን የሚያጠቁት በመጠኑ ዝግ ብለው ስለሆነ ለአንድ ቀን ያህል በሰውነት ውስጥ ይቆያሉ። መስጠት ያለባቸውም በቀን ውስጥ አንድ ጊዜ ብቻ ነው። ፐርኬን ፔሲሲሲን ብቻ ውን ወይም ለአጭር ጊዜ ከሚያገለግሉ ፔሲሲሲኖች ጋር ተሳታፊ ሲሆኑ ለአብዛኛዎቹ መርፌ ለሚያስፈልጋቸው የህመም ዓይነቶች ህክምና ተመራጭ ነው።

ለረጅም ጊዜ በደም ውስጥ የሚቆይ ፔሲሲሲን፡- ቤንዛቲን ፔሲሲሲን ለረጅም ጊዜ ደም ውስጥ የሚቆይ ፔሲሲሲን ነው። ይህ የፔሲሲሲን ዓይነት ደም ውስጥ ቀስ ብሎ ከገባ በኋላ በሰውነት ውስጥ እስከ አንድ ወር ሊቆይ ይችላል። የመድሃኒቱ ዋና አገልግሎት ለፖርሮ ህመም፣ ራውማቲክ ፊሽርን ለመከላከል

ልና ለቂጥኝ ህክምና ነው። እንክብዕ መውሰድ ለማይችል፣ ከጤና ድርጅት ርቆ ለሚኖርና እንደሌሎች ተመላልሶ መርፌ መውጋት ለማይችል ሰው ሊጠቅም ይችላል። ለመለኮተኛ ኢንፌክሽኖች አንድ መርፌ ብቻ መስጠት ሊበቃ ይችላል። ቤንዛቲን ፔሲሲሲን በአብዛኛው ለአጭር ጊዜ ከሚሠራ ፔሲሲሲኖች ጋር ተሳታፊ ይቀርባል።

ከሪስታላይን ፔሲሲሲን (ለአጭር ጊዜ በደም ውስጥ የሚቆይ ፔሲሲሲን)

አብዛኛውን ጊዜ አንድ ሚሊዮን ዩኒት በሚይዙ ብልቃጦች(625 ሚ.ግ) ወይም 5 ሚሊዮን ዩኒት በሚይዙ ብልቃጦች (3125 ሚ.ግ) ተዘጋጅቶ ይገኛል።

መጠን፡- ለከባድ ኢንፌክሽን (ህመም) መርፌውን ከ4-6 ሰዓት ባለው የጊዜ ልዩነት መስጠት ይቻላል። በያንዳንዱ መርፌ ለአዋቂ እና ከ8 ዓመት በላይ ለሆኑ ልጆች 1 ሚሊዮን ዩኒት፣

በልጅ፡- ከ3 - 8 ዓመት 500,000 ዩኒት

ከ3 ዓመት በታች ለሆኑ ህፃናት፡- 250,000 ዩኒት ለሚኒጃይቲስና ለሌሎች ከባድ በሽታዎች መጠኑ ከፍተኛ መስጠት አለበት።

ማሳሰቢያ፡- መርፌው በደም ስርና ጎታፋ ይሰጣል።

ፐርኬን ፔሲሲሲን (ለመከላከልና ጊዜ በደም ውስጥ የሚቆይ)

ከቀረረበ፡-

አብዛኛውን ጊዜ በ300,000 ዩኒት፣ በ400,000 ዩኒት ወይም ከዚያም በላይ በሚይዝ ብልቃጥ ተዘጋጅቶ ይገኛል።

መጠን፡- በመለኮተኛ ደረጃ ከባድ ለሚለዩ ኢንፌክሽን (ህመም) ዓይነቶች የሚጠቅም ሲሆን መርፌውን በቀን 1 ጊዜ መስጠት ይቻላል።

በአያንዳንዱ መርፌ፡-

ለአዋቂ፡- ከ600,000 -1,200,000 ዩኒት ለልጅ(ከ8-12 ዓመት) 600,000 ዩኒት ለልጅ (ከ3-7 ዓመት) 300,000 ዩኒት

ከ3 ዓመት በታች ለሆኑ ሀሳብ 150,000 ዩኒት፡፡ ሌላ ዓይነት ፔኒሲሊን ወይም አምፒሲሊን ካልጠፋ በስተቀር ለአራስ ልጆች መሠጠት የለበትም፡፡ ከባድ ችግር ከተፈጠረ ግን 75,000 ዩኒት መስጠት ይቻላል፡፡

ላካባድ በሽታዎች ከላይ የተጠቀሰውን መጠን እጥፍ አድርጎ መስጠት ይቻላል፡፡ ነገር ግን ለአጭር ጊዜ በደም ውስጥ የሚቀዩትን ፔኒሲሊኖች መጠቀም ይመረጣል፡፡

ፕሮኬይን ፔኒሲሊን ለአጭር ጊዜ ከሚሠራ ፔኒሲሊን ጋር ተደባልቆ ሲለጥፍ ብቻውን ሲሰጥ መጠኑ ተመሳሳይ ነው፡፡

በር ላልሰደደ ጨብጥ ፕሮኬይን ፔኒሲሊን ፍፋን መድሃኒት ነው፡፡ መጠኑ ከፍ ተደርጎ መስጠት አለበት፡፡ መጠኑን በተመለከተ ገፅ 564 - 65ን ማንበብ ይቻላል፡፡ ለማህፀን ቀስለት የሚሰጠው የፔኒሲሊን መጠን ለጨብጥ ከሚሰጠው ጋር ተመሳሳይ ነው፡፡

ቤንዛቲን ፔኒሲሊን (በረድም ጊዜ በደም ጭስጥ የሚቆይ)

አቀራረብ፡- 1,200,000 ወይም 2,400,000 ዩኒት በሚይዝ ብልቃጥ የተዘጋጀ ፋቂት

ጭጦን፡- ለመለስተኛና ለከባድ ኢንፌክሽን ሲሰጥ፡ ለከባድ ህመም 1 መርፌ በየ4 ቀናት፤ ለመለስተኛ ህመም 1 መርፌ እንደ ጊዜ መስጠት ይበቃል፡፡

ለአዋቂ፡ ከ1,200,000 ዩኒት እስከ 2,400,000 ዩኒት በወደ፤ ከ8-12 ዓመት፡ 900,000 ዩኒት በወደ፤ ከ1-7 ዓመት፡ ከ300,000 ዩኒት እስከ 600,000 ዩኒት

ለጉርሮ ህመም ከላይ የተጠቀሰውን መጠን ያክል እንደ መርፌ መውጋት፡፡

ሬውማቲክ ፊሽር ይሂቸው ለነበሩ ህመምተኞች በሽታው እንዳያገረሽ ከላይ የተጠቀሰውን መጠን ያህል እጥፍ በማድረግ በየ4 ሳምንት መስጠት ይቻላል፡፡ ለቂጥኝ ቤንዛቲን ፔኒሲሊን ተመራጭ ነው፡፡

አምፒሲሊን እና አምክሲሊን ብዙ በሽታዎችን መከላከል የሚያስችሉ (Broad-spectrum) የፔኒሲሊን ዓይነቶች

አምፒሲሊን

አቀራረብ፡- በፈሳሽ መልክ፡

125 ወይም 250 ሚ.ግ በአንድ የሻይ ማንኪያ

እንዝብል 250 ሚ.ግ

በመርፌ 500 ሚ.ግ

እነዚህ መድሃኒቶች ከሌሎች የፔኒሲሊን ዓይነቶች የበለጠ በአንድ ጊዜ ብዙ የተለያዩ የበሽታ ተሃዋሶችን የሚገድሉ መድሃኒቶች ናቸው፡፡ በተለይም ብዙ ጀርሞችን በአንድ ጊዜ መግደል ከሚችሉ ሌሎች ፀረተሃዋሶችን መድሃኒቶች ጋር ሲነጻጸሩ አደጋ የማያስከትሉ ከመሆናቸውም በላይ ለልጆችና ለህጻናት ያለ ስጋት መስጠት ይቻላል፡፡

አምፒሲሊንና አምክሲሊን በተለዋዋጭነት ጥቅም ላይ ሊውሉ ይችላሉ፡፡ በዚህ መፅሐፍ ውስጥ የአምፒሲሊን ጥቅም ሲጠቀስ አምክሲሊንም በተለዋዋጭነት ቀርቧል፡፡ የአምፒሲሊን መርፌ ሲታዘዝ በአፍ የሚጠበቅ አምክሲሊን መጠቀም ግን አይገባም፡፡ አምክሲሊን በመርፌ ተዘጋጅቶ አይቀርም፡፡ ለሺጌላ ኢንፌክሽኖች አምክሲሊን ብዙ አይረጋም፡፡ አምፒሲሊን ወይም ሌላ አንቲ ባዮቲክ መጠቀም ይቻላል፡፡

አምፒሲሊን ውድ በመሆኑና አልፎ አልፎ ተቃማጥና ሽፍታ ስለሚያስከትል በመደበኛው ፔኒሲሊን ለሚደኑ በሽታ አምፒሲሊን መጠቀም አግባብ አይደለም፡፡ አምፒሲሊን በእንዝብል መልክ ሲወሰድ የበለጠ ውጤታማ ነው፡፡ ነገር ግን እንደ ማጅራት ገትር፤ ፔሪቶናይቲስ እና የትርፍ እንደት ለመሳሰሉት ወይም ግለሰቡ ትውከትና የመዋጥ ችግር ካለበት የአምፒሲሊን መርፌ መስጠት ይቻላል፡፡

አምፒሲሊን ለሚከተሉት በሽታዎች ሕክምና ይጠቅማል፡፡

የደም ኢንፌክሽንና በጨቅላ ልጆች ላይ የሚደርስ ግልጽ ያልሆነ ህመምን፤

የሳንዛ ምች ወይም እድሜያቸው ከ6 ዓመት በታች ለሆኑ ልጆች የጆሮ ህመም፤

ትኩሳት ለሚያስከትል ከባድ ተቃማጥና የደም ተቃማጥ፤

ለማጅራት ገትር፤

ሰፔሪቶናይቲስና የትርፍ እንደት፤

ለከባድ የሽንት ቧንቧ በሽታ፤

የአንጀት ተሰባ (በሽታው ለክሮምፌኒካል ሳይበገር ሲቀር)፤

ለጨብጥ፤

ሰፔኒሲሊን አለርጂ የሆኑ ሰዎች

አምፒሲሊን መውሰድ የለባቸውም፡፡

የአምፒሲሊንና የአምክሲሊን የአጭሳሰደ ጭጦን

የሚዋጥ እንዝብል ሲሆን፡ 250ሚ.ግ (ከ25-50ሚ.ግ ሰ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት በቀን በሽርጥ ሲሆን፤ በ1 የሻይ ማንኪያ (5 ሚ.ሊ) ውስጥ 125 ሚ.ግ

አምፒሲሊን፤ በቀን 4 ጊዜ፡፡

አምክሲሊን፡- በቀን 3 ጊዜ፡፡

ለአዋቂ፡- 2 እንዝብል ወይም 4 የሻይ ማንኪያ ሽርጥ (500 ሚ.ግ)፡፡

ለልጅ፡ ከ8-12 ዓመት 1 እንዝብል ወይም 2 የሻይ ማንኪያ (250 ሚ.ግ)

ለልጅ፡ ከ3-7 ዓመት፡ 1/2 እንዝብል ወይም 1 የሻይ ማንኪያ ሽርጥ (125 ሚ.ግ)

ለህጻን፡- እድሜያቸው ከ3 ዓመት በታች ለሆኑ 1/4 እንዝብል ወይም

1/2 የሻይ ማንኪያ ሽርጥ (62 ሚ.ግ)

ለአራስ ልጆች፡ ከ3 ዓመት በታች ለሆኑት

የሚሰጠውን ያክል መስጠት ይቻላል፡፡

ለጨብጥ የሚሰጠው መጠን ከፍ ማለት አለባቸው፡፡

የአምፒሲሊን መርፌ፡- ለከባድ ኢንፌክሽኖች በቀን (ከ50-100 ሚ.ግ/ሰ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት)፡፡ በተለይም ለማጅራት ገትር በሽታ እስከ 300 ሚ.ግ በቀን ለአንድ ኪሎ የሰውነት ክብደት አስልቶ መስጠት ይቻላል፡፡

ይህም 500 ሚ.ግ አምፒሲሊን የሚይዝ ብልቃጥ በምንጠቀምበት

ወቅት ነው፡፡ ስለዚህ በቀን 4 ጊዜ፤ ማለትም በየሰዓት ሰዓት ይሰጣል፡፡

የአጭሳሰደ ጭጦን፡-

ለአዋቂ፡- ከ500 ሚ.ግ እስከ 1000 ሚ.ግ (አንድ ወይም ሁለት ባለ

500 ሚ.ግ ብልቃጥ)

ለልጅ፡ ከ8-12 ዓመት፡ 250 ሚ.ግ (የ500 ሚ.ግ ብልቃጥ ግማሽ)

ለልጅ፡ ከ3-7 ዓመት፡ 125 ሚ.ግ (የ500 ሚ.ግ 1/4)

ለህጻን፡- ከ3 ዓመት በታች ለሆኑ 62 ሚ.ግ (የ500 ሚ.ግ 1/8)

ለአራስ ልጅ፡- 125ሚ.ግ (የ500 ሚ.ግ 1/4) በቀን ሁለት ጊዜ ብቻ፡፡

የበሽታው ስሜትና ምልክት ከጠፋ በኋላ አምፒሲሊን ቢያንስ ለ2 ተጨማሪ ቀናት መስጠት አለበት፡፡

የፔኒሲሊንና የስትሪፕቶማይሲን ቅርቅ

ከፔኒሲሊንና ከስትሪፕቶማይሲን ተቀላቅለው የተሠሩ የመድሃኒት ዓይነቶች በተለያዩ አገሮች የሚገኙ ከመሆናቸውም በላይ ከሚገባ በላይ ጥቅም ላይ አየዋሉ ይገኛሉ፡፡

ፔኒሲሊንና ስትሪፕቶማይሲን ተቀላቅሎ የሚሰጠው ወይ ሌላ የበሽታ ዓይነቶች ጭምር በአምፒሲሊን ፋንታ መስጠት ሲያስፈልግ ጭምር በታሰበው የበሽታ ዓይነት የሚሆን አምፒሲሊን መድሃኒት ሳይገኝ ሲቀር ጭምር ዋጋው በጣም ውድ ሲሆን ብቻ ነው፡፡ ለቀላቅ ህመሞች፤ ለጉንፋንና ለሊንፍ ሎዌንዛ የፔኒሲሊንና ስትሪፕቶማይሲን ቅርቅ ጭምር አምፒሲሊን መጠቀም አያስፈልግም፡፡

ለነቀርሳ (ለሃንባ ነቀርሳ) በሽታ ካልሆነ በስተቀር ስትሪፕቶማይሲንን ለሌሎች የበሽታ ዓይነቶች አዘውትሮ መጠቀም የነቀርሳ ተሃዋሶችን መድሃኒትን በመለማ መድ የሚቋቋሙት ከመሆኑም በላይ የጆሮ መደንቀር ሊያስከትል ይችላል፡፡

በአምፒሲሊን ለሚደኑ በሽታዎች ስትሪፕቶማይሲንና ፔኒሲሊንን ቀላቅሎ በማዘጋጀት መጠቀም ይቻላል፡፡ ነገር ግን አምፒሲሊን መስጠት በተለይም ለልጆች አደጋ የማያስከትል ስለሆነ ለስተማማኝ ነው፡፡

ፔኒሲሊንግስ ስትሬፕቶማይሲንን ለሆ ብቻቸው መጠቀም መጠነን ለመወሰን ቀላል ከመሆኑም በላይ ዋጋውም ርካሽ ይሆናል።

ለከባድ እንጂከሽን የፔኒሲሊንግስ የስትሬፕቶማይሲን ቅልቅል ፀረተሃዋስ ያን መድሃኒቶች የአወሳሰደ መጠን፡-

ለአዋቂዎች ለአንድ ኪሎ ግራም የሰውነት ክብደት ቢያንስ በቀን 25,000 ዩኒት ለአጭር ጊዜ የሚያገለግል ፔኒሲሊንግስ ከ30-50 ሚ.ግ ስትሬፕቶማይሲን መስጠት።

ለአራስ ልጆች ለአንድ ኪ.ግ የሰውነት ክብደት በቀን 50,000 ዩኒት ለአጭር ጊዜ የሚያገለግል ፔኒሲሊንግስ 20 ሚ.ግ ስትሬፕቶማይሲን በአንድ ጊዜ ቀላቅሎ በቀን አንዴ መስጠት።

ለአዋቂ	ለአጭር ጊዜ የሚያገለግል ፔኒሲሊንግስ 1,000,000 ዩኒት በቀን ከ4 እስከ 6 ጊዜ	ይህን ከሚያስፈልግ ስትሬፕቶማይሲን ጋር ቀላቅሎ መስጠት 1 ግራም (በአጠቃላይ 2 ግራም) በቀን አንድ ጊዜ
ከ8 እስከ 12 ዓመት ልሳ ልጆች	500,000 ዩኒት በቀን ከ4 እስከ 6 ጊዜ	750 ሚ.ግ ግራም (1/2 ግራም) በቀን አንድ ጊዜ
ከ3 እስከ 7 ዓመት ልሳ ልጆች	250,000 ዩኒት በቀን ከ4 እስከ 6 ጊዜ	500 ሚ.ግ (አንድ ግራም በቀን አንድ ጊዜ)
ከ3 ዓመት በታች ልሳ ሆኖች	125,000 ዩኒት በቀን ከ4 እስከ 6 ጊዜ	250 ሚ.ግ (1/2 ግራም) በቀን አንድ ጊዜ
ለአራስ	150,000 ዩኒት በቀን በላት ጊዜ	60 ሚ.ግ (1/4 ግራም) በቀን አንድ ጊዜ

ለከባድ እንጂከሽኖች፤ ለምሳሌ፤ ለፔሪቶናይቲስ (ለአንጀት ቁስለት)፤ ለትርፍ፤ አንጀት፤ ለማድራት ገትር፤ ወይም ለአጣጣፊ የአጥንት መመርቀዝ መጠነ ከፍተኛ የሆነ ፔኒሲሊንግስ ሊሰጥ ይችላል። ነገር ግን የስትሬፕቶማይሲን የአወሳሰደ መጠን በምንም አይነት ከላይ ከተጠቀሰው መጠን የላበቀም።

መሰለተኛ ለሆኑ እንጂከሽኖች ፕሮኬን ፔኒሲሊንግስ ስትሬፕቶማይሲን ቀላቅሎ መስጠት ይቻላል። የስትሬፕቶማይሲን የአወሳሰደ መጠን ከላይ አንደተገለፀው መሆን አለበት።

ኤሪትሮማይሲን

ኤሪትሮማይሲን፡- በፔኒሲሊንግስ ምትክ የሚሰጥ ፀረተሃዋስያን መድሃኒት ነው። የኤሪትሮማይሲን አቀራረብ፡- 250 ሚ.ግ እንክብል

125 ወይም 200 ሚ.ግ ሽርፕ በ5 - 10 ሳ.ሜ. ውስጥ።

ኤሪትሮማይሲን እንደ ፔኒሲሊንግስ ፔትራሳይክሊን ተመሳሳይ በሽታዎችን ማዳን ይችላል። ዋጋው ግን ውድ ነው። በብዙ አገሮች ውስጥ ኤሪትሮማይሲን ለሳንባ ምችና ለአንዳንድ የቆዳ ኢንፌክሽኖች ከፔኒሲሊንግስ የተሻለ ይረዳል።

ለፔኒሲሊንግስ አሰርጂ ለሆኑ ሰዎች በተለዋዋጭነት ያገለግላል። ለፔትራሳይክሊን አሰርጂ ለሆኑ ሰዎች፤ ፔትራሳይክሊን መውሰድ ለማይችሉ ነፍሰጠር ሴቶችና ልጆች ይሠጣል። በመጽሐፉ የተለያዩ ክፍሎች ውስጥ ስለሰሽታዎቹ የተገለፀውን መመልከቱ ይጠቅማል።

ኤሪትሮማይሲን አደጋ የሚያስከትል መድሃኒት አይደለም። ቢሆንም ከታዘዘው መጠን በላይ አንዳይወሰድ አስፈላጊውን ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል። ለብዙ ጊዜ ከተወሰደ ዓይን ቢጫ የማድረግ ችግር ሊያስከትል (ሊያደርስ) ስለሚችል በተከታታይ ከ2 ሳምንት በላይ መወሰድ የለበትም።

የሆድ መታወክን ለማስወገድ ኤሪትሮማይሲን ከምግብ በኋላ መወሰድ አለበት።

የአወሳሰደ መጠን፡- መድሃኒቱ በቀን 4 ጊዜ የሚሰጥ ሲሆን በአንድ ጊዜ፤

ለአዋቂ፡- 500 ሚ.ግ (2 እንክብል ወይም 4 የሻይ ማንኪያ ሽርፕ)
ለልጅ፡- ከ8-12 ዓመት፤ 250 ሚ.ግ (1 እንክብል ወይም 2 የሻይ ማንኪያ ሽርፕ)
ለልጅ፡- ከ3-7 ዓመት፤ 150 ሚ.ግ (1/2 እንክብል ወይም 1 የሻይ ማንኪያ ሽርፕ)
ለህፃናት፤ ከ3 ዓመት እድሜ በታች፤ ከ75 - 150 ሚ.ግ (ከ1/4 - 1/2 እንክብል ወይም ከማማሽ እስከ አንድ የሻይ ማንኪያ ሽርፕ)

ለአዋቂ 500 ሚ.ግ ኤሪትሮማይሲን መስጠት የሚከብደው ከሆነ መጠነን ወደ 250 ሚ.ግ ዝቅ አድርጎ መስጠት ይቻላል።

ፔትራሳይክሊን

ፔትራሳይክሊን በአንድ ጊዜ ብዙ የበሽታ ተሃዋሲያንን የሚያጠቃ መድሃኒት ነው።

የፔትራሳይክሊን ዓይነቶች (ፔትራሳይክሊን ኤች ሲኤል፤ አክሲቴትራሳይክሊን ወዘተ) አየተባሉ የሚጠሩ ዝርያዎች ያሉት ሲሆን፤ ፔራማይሲን በንግድ መጠሪያ ስም የታወቀ የፔትራሳይክሊን ዓይነት ነው፤ ዋጋውም ውድ ነው።

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- 250 ሚ.ግ እንክብል።

125 ሚ.ግ ሽርፕ በአንድ የሻይ ማንኪያ፤ የፔትራሳይክሊን ዓይነቶች በአንድ ጊዜ ብዙ ዓይነት የበሽታ ጀርሞችን የሚያጠቁ ናቸው።

ፔትራሳይክሊን በሚዋጥበት ወቅት ልክ እንደ መርፈው የሚረዳ ከመሆኑም በላይ በአወሳሰዱ ምንም ችግር የማያስከትል ስለሆነ እንክብሉን መውሰድ ይመረጣል።

ፔትራሳይክሊን ለሚከተሉት በሽታዎች ሕክምና ሊውል ይችላል።

በባክቴሪያ ወይም በአሜባ ምክንያት ለሚመጣ ተቅማጥና የደም ተቅማጥ፤

ሳይንሳዊቲስ፤ የአየር መተንፈሻ ቧንቧዎች ቁስለት፤ ደረቅ ሳል፤

የሽንት ቧንቧ ኢንፌክሽኖች፤

ተሰባ፤ ብሩሲሎሲስ (ጥሬ ወተት በመጣት የሚመጣ በሽታ)፤ ኮሌራ፤

ዓይነ ማዝ፤ የሃሞት ከረጢት በሽታ፤

ክላሚዲያ፤ ጨብጥ፤

የህፃን ለሚያቀስል በሽታ፤

ክሎርክዊን የማያድነው ወጣ።

ፔትራሳይክሊን ለጉንፋን አይጠቅምም። ለታወቁ ተላላፊ በሽታዎች እንደ ፔኒሲሊን ወይም ስልፋ በደንብ ላይረዳ ይችላል። ብዙምም በላይ ዋጋው ከሌሎች ጋር ሲነፃፀር ውድ በመሆኑ አጠቃቀሙ መወሰን አለበት።

ሊያስከትል የሚችለው ስደጋና ሲደረግ የሚገባ ጥንቃቄ

1. ነፍሰጠር ሴቶች 4 ወር ከምላቸው በኋላ ፔትራሳይክሊን ዘወስዱ የፅንሱን ፕሮስና አጥንት ስለሚጉዳውና ቀለሙንም ስለሚለውጠው መውሰድ የለበትም። በዚህ ምክንያት ዕድ

ሚያቸው ከ6 ዓመት በታች የሆኑ ልጆች የግድ አስፈላጊ ካልሆነ በስተቀር ፔትራሳይክሊን መውሰድ የለባቸውም። ለዚያውም ቢሆን ለአጭር ጊዜ ብቻ መውሰድ ይኖርባቸዋል። በምትኩ በኤሪትሮማይሲን መጠቀም ይመረጣል።

2. ፔትራሳይክሊን ለረጅም ጊዜ ከተወሰደ ተቅማጥ ወይም የሆድ መታወክ ሊያስከትል ይችላል።

3. የአገልግሎት ዘመን ያለፈ ፔትራሳይክሊን መውሰድ አደገኛ ነው።

4. ሰውነት ፔትራሳይክሊንን በሚገባ እንዲጠቀምበት መድሃኒቱ ከተወሰደ ከአንድ ሰዓት በፊትና ከተወሰደም ከአንድ ሠዓት በኋላ ወተት ወይም የጨንገር መድሃኒቶች መውሰድ የለባቸውም።

5. አንዳንድ ሰዎች ፔትራሳይክሊን ወስደው ፀሐይ ላይ ለብዙ ጊዜ ከቆዩ ቆዳቸው ላይ ሽፍታ ሊወጣባቸው ይችላል።

የአወሳሰደ መጠን፡- ከ20-40 ሚ.ግ ለአንድ ኪሎ ግራም የሰውነት ክብደት በቀን መስጠት።

250 ሚ.ግ እንክብል በ5 ሚ.ሊ ውስጥ 125 ሚ.ግ የያዘ የፔትራሳይክሊን ሽርፕ መጠቀም ይቻላል።

ፔትራሳይክሊን በቀን 4 ጊዜ መዋጥ አለበት።

መድሃኒቱ በሚሰጥበት በአንድ ጊዜ

ለአዋቂ፡- 250 ሚ.ግ (1 እንክብል)

ለልጅ፡- ከ8-12 ዓመት፤ 125 ሚ.ግ (1/2 እንክብል ወይም 1 ሻይ ማንኪያ ሽርፕ)

ዕድሜያቸው ከ8 ዓመት በታች የሆኑ ህፃናት ፔትራሳይክሊን ባይወስዱ ይመረጣል። በምትኩ ከፔትራይሞክሳዊል ወይም ኤሪትሮማይሲን መጠቀም ይቻላል። አማራጭ ከጠፋ ግን አንደሚከተለው መስጠት።

ለልጅ፡- ከ4-7 ዓመት፤ 80 ሚ.ግ (1/3 እንክብል ወይም 2/3 ሻይ ማንኪያ ሽርፕ)

ለልጅ፡- ከ1-3 ዓመት፤ 60 ሚ.ግ (1/4 እንክብል ወይም 1/2 ሻይ ማንኪያ ሽርፕ)

ለህፃን፡- እድሜያቸው ከ1 ዓመት በታች ለሆኑ፤ 25 ሚ.ግ

(1/10 እንክብል ወይም የአንድ ማንኪያ 1/5) ለአራስ ልጆች፡- (ሌሎች ፀረ ተሃዋ ስያን መድሃኒት ሲታጡ) 8 ሚ.7፡፡ (የአንድ ፍሬ 1/30 ወይም 6 ጠብታ ሽርጥ፡፡)

ለከባድ የህመም ዓይነቶች እንደ ተሰባ፡ ጨብጥ፡ ክላሚያ፡ ማህፀንን ለሚያቆስል በሽታ፡ ኮሌራና ብሩሲላሲስ ላሉት ከላይ የተጠቀሰውን መጠን እጥፍ አድርጎ መስጠት ይቻላል፡፡ (ለልጆች ግን መሠጠት የለበትም)፡፡

ቴትራሳይክሊን የህመም ምልክት ከጠፋ በኋላ ለ1 ወይም ለ2 ቀናት በተጨማሪ መስጠት አለበት (በአጠቃላይ ለ7 ቀናት)፡፡ ለአንዳንድ የህመም ዓይነቶች ቴትራሳይክሊን ረዘም ላለ ጊዜ መስጠት ያስፈልጋል፡፡ ለምሳሌ፡ ለተሰባ ከ6-10 ቀናት፣ ለብሩሲላሲስ ከ2-3 ሳምንት፣ ለኮሌራ ከ3-5 ቀናት፣ ለጨብጥና ለክላሚያ ከ7-10 ቀናት፣ ማህፀንን ለሚያቆስል በሽታ ከ10 እስከ 14 ቀናት መውሰድ ያስፈልጋል፡፡

ዶክሲሳይክሊን (ቪብራማዶሲን)

አቀራረብ፡- ባለ 100 ሚ.ሊ ግራም እንክብል

ከቴትራሳይክሊን ይልቅ ዶክሲሳይክሊን የተባለው መድሃኒት አወሳሰድ ቀላል ነው፡፡ ዋጋውም ተመጣጣኝ ነው፡፡ ቴትራሳይክሊን በቀን 4 ጊዜ የሚወሰድ ሲሆን ዶክሲሳይክሊን ግን በቀን 2 ጊዜ ብቻ ነው የሚወሰደው፡፡ ዶክሲሳይክሊን ከምግብ ወይም ከወተት ጋር ሊወሰድ ይችላል፡፡

የአወሳሰድ መጠን፡- (የ100 ሚ.ግ እንክብል) ዶክሲሳይክሊን በቀን 2 ጊዜ በአፍ፡ የሚወሰድ ሲሆን፡ መድሃኒቱ የሚሰጠው በአንድ ሆና፡-

ለአዋቂ፡ 100 ሚ.ግ (1 እንክብል)

ለልጅ፡ ከ8 እስከ 12 ዓመት፡ 50 ሚ.ግ (1/2 እንክብል)

ከ8 ዓመት በታች ለሆኑ ህፃናት ዶክሲሳይክሊን የተባለውን መድሃኒት መስጠት አይገባም፡፡

ክሎራምሬኒኮል (ክሎሮማይሲቲን)

(ለአንዳንድ ከባድ በሽታዎች የሚጠቀም ፀረ-ተሃዋስያን መድሃኒት ነው፡፡)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- 250 ሚ.ግ እንክብል
125 ሚ.ግ ሽርጥ 5 ሚ.ሊ በሚይዝ ማንኪያ ሲሰጥ
በመርፌ መልክ፡ 1000 ሚ.ግ በእያንዳንዱ ብልቃጥ፡፡

ይህ ፀረ-ተሃዋስያን መድሃኒት በአንድ ጊዜ ብዙ ዓይነት የበሽታ ተሃዋስያንን መቋቋም ይችላል፡፡ ዋጋው ርካሽ ቢሆንም በአጠቃቀሙ ላይ እስፈላጊው ጥንቃቄ ካልተደረገ አደገኛ ነው፡፡ በዚህ ምክንያት የመድሃኒቱ አጠቃቀም መወሰን አለበት፡፡

ክሎራምሬኒኮል ለአንደኛ ተሰባ፡ ወይም ለከባድ ተቅማጥ በሰልፋ፡ በፔኒሲሊን፡ በቴትራሳይክሊን ወይም በአምፒሲሊን መዳን ላልቻሉ ከባድ ህመም ብቻ መስጠት አለበት፡፡ ለሀይወት አስጊ የሆኑት እንደ ማጅራት ገትር፣ ፔሪቶናይቲስ፣ ፕልቀት፣ ያለው የአንደኛ ቁስል፣ ሴፕቲሴምያ ወይም ከወሊድ በኋላ ትኩሳት ሲያጋጥም ብዙ አደጋ የማያበ ከትሉ መድሃኒቶች ከጠፉ ክሎራምሬኒኮልን መጠቀም ይቻላል፡፡

ለአንደኛ ተሰባ፡ ክልሆን በስተቀር ለሌሎች በሽታዎች አምፒሲሊን የተሻለ የማዳን ጋይል ያለው ከመሆኑም በላይ የሚያስከትለው አደጋ አነስተኛ ነው፡፡ አምፒሲሊን ዋጋው ውድ ስለሆነ ክሎራምሬኒኮልን መጠቀም እስፈላጊ የሚሆንበት ጊዜ አለ፡፡

ማስጠንቀቂያ፡- ክሎራምሬኒኮል በአንዳንድ ሰዎች ደም ላይ ጉዳት ያደርሳል፡፡ በተለይም ለአራስ ልጆችና በወራታቸው ላልተወለዱ ልጆች ቢሰጥ የሚደርሰው አደጋ የከፋ ይሆናል፡፡ ከባድ ህመም ላይ ረባቸው እርስ በእርስ ከተቻለ በክሎራምሬኒኮል ላይ ረባቸው በአምፒሲሊን ማከም ይመረጣል፡፡ ክሎራምሬኒኮል እድሜያቸው ከአንድ ወር በታች ለሆኑ ህፃናት መስጠት የለበትም፡፡ በአጠቃላይ ክሎራምሬኒኮል በማንኛውም ጊዜ ቢሆን ከተወሰነው መጠን በላይ መስጠት የለበትም፡፡ በተለይም ለሕፃናት የሚሰጠው መጠን አነስተኛ መሆን አለበት፡፡

ክሎራምሬኒኮልን ለረጅም ጊዜና ጀጋ ግም መጠቀም አይገባም፡፡ ለአንደኛ ተሰባ (ታይፎይድ) ህክምና በሚደረግበት ጊዜ በቅድሚያ በክሎራምሬኒኮል መጀመርና ሁኔታው እንደተሻሻለ በምትኩ አምፒሲ

ሊን መስጠት ይጠቅማል፡፡ የአንደኛ ተሰባ በሽታ በክሎራምሬኒኮል አልበገር ባለበት አካባቢ መብራብ በመብራብ አምፒሲ ሊን ወይም ኮትራይምክላሳል መስጠት ተገቢ ነው፡፡

በአፍ የሚወጣድ የክሎራምሬኒኮል እንክብል ከመርፌው የተሻለ የሚጠቀም ከመሆኑም በላይ አደጋውም አነስተኛ ነው፡፡ ህመምተኛው መዋጥ ካልቻለ በስተቀር ክሎራምሬኒኮል በመርፌ መስጠት የለበትም፡፡

የአወሳሰድ መጠን፡- (ከ50-100 ሚ.ግ ለአንድ ኪ.ግ በቀን፡፡) 250 ሚ.ግ እንክብል ወይም 125 ሚ.ግ ሽርጥ በ1 የሻይ ማንኪያ ሲሰጥ፡-

መድሃኒቱ በአፍ ሲወሰድ በቀን 4 ጊዜ መስጠት ይኖርበታል፡፡ ብዙ ውሃ መጠጣት ያስፈልጋል፡፡

መድሃኒቱ በሚሰጥበት ጊዜ፡

ለአዋቂ፡- ከ500-750 ሚ.ግ (ከ2-3 እንክብል፡፡)

ለአንደኛ ተሰባ፡ ለፔሪቶናይቲስና ለሌሎች አደገኛ ህመሞች መጠኑ ከፍ ብሎ ሊሰጥ ይችላል፡፡ (3 እንክብል በቀን 4 ጊዜ፡ በድምሩ 12 እንክብል በቀን መስጠት ይቻላል፡፡)

ለልጅ፡- ከ8-12 ዓመት፡ 250 ሚ.ግ 1 እንክብል ወይም 2 የሻይ ማንኪያ ሽርጥ

ለልጅ፡- ከ3-7 ዓመት 125 ሚ.ግ (1/2 እንክብል ወይም 1 የሻይ ማንኪያ ሽርጥ)

ለህፃን፡- ከ1- ወር እስከ 2 ዓመት፡ 12 ሚ.ግ (1/2 ሚ.ሊ ፈላሽ ወይም የ1 እንክብል 1/2) ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት አስልቶ መስጠት፡፡ በዚህ ዓይነት 5 ኪ.ግ የሚመዝን ልጅ በአንድ ጊዜ 60 ሚ.ግ/ ግማሽ የሻይ ማንኪያ ወይም የአንድ እንክብል ሩብ (1/4) ያገኛል ማለት ነው፡፡ ስለዚህ በቀን 4 ጊዜ ከተሰጠ 5ኪ.ግ የሚመዝን ልጅ 1 እንክብል ወይም 2 የሻይ ማንኪያ ያገኛል ማለት ነው፡፡

ለአራስ ልጆች ክሎራምሬኒኮል መስጠት የለበትም፡፡ ምርጫ ከሌለ ግን 1ኪ.ግ ክብደት ላለው ልጅ 5ሚ.ግ (1/4 ሚ.ሊ ወይም 5 ጠብታ) መስጠት ይቻላል፡፡

3 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት ላለው ልጅ 15 ሚ.ግ ወይም 15 ጠብታ ፈላሽ በቀን 4 ጊዜ ወይም የአንድ እንክብል ሩብ (1/4) በቀን መስጠት ይቻላል፡፡ ከዚህ አስበልሞ መስጠት አይፈቀድም፡፡

(የሰልፋ መድሃኒቶች ወይም ሰልፍናማይድስ)

የሰልፋ መድሃኒቶች (ሰልፍናማይድድስ) ውድ ያልሆኑና ለታወቁ የህመም ዓይነቶች የሚረዱ ፀረ-ተሃዋስያን መድሃኒቶች ናቸው፡፡ ሰልፋዊያዚን፣ ሰልፋሳክሳል፣ ሰልፋዲሚሊን ወይም ትሪፕላ ሰልፋ የተባሉት የሰልፋ መድሃኒት ዝርያዎች ናቸው፡፡

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- 500 ሚ.ግ እንክብል
500 ሚ.ግ ሽርጥ በ5 ሚ.ሊ

ሰልፋዎች ወይም ሰልፍናማይድድ የተባሉት መድሃኒቶች ብዙ ዓይነት የበሽታ ተሃዋስያን መቋቋም የሚችሉ ቢሆኑም በሽታን ለማጥቃት ከሌሎች ፀረ-ተሃዋስያን መድሃኒቶች ጋር ሲወዳደሩ ደካማ ከመሆናቸውም በላይ አለርጂና ሌላም የጤና ችግር ሊያስከትሉ የሚችሉ ናቸው፡፡ ዋጋቸው ተመጣጣኝ በመሆኑ አሁንም ጥቅም ላይ እየዋሉ ናቸው፡፡

የሰልፋ መድሃኒቶች ጥቅም የሽንት ቧንቧ ኢንፌክሽኖችን ማከም ነው፡፡ ለጆሮ ህመም፣ ለቸፈና መማል ለቋጠረ የቆዳ ቀስል ሊጠቅሙ ይችላሉ፡፡

የሰልፋ መድሃኒቶች የአጠቃቀም ዘዴና ያሰጣጥ መጠን ይለያያል፡፡ ከላይ ከተዘረዘሩት የሰልፋናማይድድ ዓይነቶች ለየት ያለ የመድሃኒቱ ዝርያ ካጋጠመ በመጠኑ ላይ ልዩ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡ ሰልፋቲያዚል ከላይ ከተዘረዘሩት የሰልፋ ዓይነቶች ጋር ተመሳሳይ ስለሆነ ዋጋው ርካሽ ቢሆንም ጉዳት ስለሚያስከትል እንዲወሰድ አይመከርም፡፡

የሰልፋ መድሃኒቶችን ጀርምቼ ስለተለማመዱ አቸው ተቅማጥ የማዳን ሃይላቸው ቀንሷል፡፡ በተቅማጥ ምክንያት ለፈላሽ መባከን ለተጋለጠ የሰልፋ መድሃኒቶችን መስጠት ከላሊቱን በአደገኛ ሁኔታ ሊጎዳው ይችላል፡፡

ማስጠንቀቂያ፡- የሰላፋ መድሃኒቶች ሲወሰዱ በኩላሊት ላይ ጉዳት እንዳያደርሱ በተጓደኛው ወቅት ቢያንስ 8 ብርጭቆ ውሃ መጠጣት ያስፈልጋል፡፡

የሰላፋ መድሃኒት ከተወሰደ በኋላ የቆዳ ሽፍታ፣ ውሃ መጽጠር፣ ማሳከክ፣ የመጋጠሚያዎች ቁርጥማት፣ ትኩሳት፣ የጀርባ ሀመምና ደም ካሸናፊ በእስቸኳይ መድሃኒቱን ማድረግና ብዙ ውሃ መጠጣት ያስፈልጋል፡፡ ከአንድ ዓመት በታች ለሆኑ ልጆችና ከፍተኛ የፈሳሽ መጠን ለደረሰባቸው ነፍሰጠር ሴቶች ከላይ የኩላሊትና የጉብት በሽታ ላላባቸው መድሃኒቱ መሰጠት የለበትም፡፡

ማስታወሻ፡- የሰላፋ መድሃኒቶች ተፈላጊውን ጥቅም እንዲሰጡ በትክክል ለኛው መጠን መወሰድ አለባቸው፡፡ መጠናቸውም በርካት ያለ ነው፡፡ ቢሆንም በቂውን መጠን መውሰድ እንጂ ከመጠን በላይ በጣት እንዳይወሰድ መጠንቀቅ ያስፈልጋል፡፡

የአጠቃላይ መጠን፡- ለሰላፋዲያዚን፣ ለሰላፋሳክ ሳሳ፣ ለሰላፋዲያዚን ወይም ትሪፕላ ሰላፋ (200 ሚ.ግ ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት ለአንድ ቀን ተሰልቶ ሊሰጥ ይችላል፡፡) የ500 ሚ.ግ እንክብል ወይም የ500 ሚ.ግ ሽርጥ በ5 ሚሊ መድሃኒቱን በቀን 4 ጊዜ ከብዙ ውሃ ጋር መውሰድ ይቻላል፡፡

መድሃኒቱ በሚሰጥበት በአንድ ጊዜ፡-

ለአዋቂና ከ10 ዓመት በላይ ለሆኑ ልጆች፡- ከ3-4 ግራም (ከ6-8 እንክብል) በመጀመሪያ ጊዜ፣ ቀጥሎም 1 ግራም እንክብል ለተወሰነው ጊዜ መስጠት፡፡ ለልጅ፡- ከ6-10 ዓመት፣ 750 ሚ.ግ (1½ እንክብል ወይም 1½ የሻይ ማንኪያ)

ለልጅ፡- ከ1-5 ዓመት፣ 500 ሚ.ግ (1 እንክብል ወይም 1 የሻይ ማንኪያ)

አድሚያቸው ከ1 ዓመት በታች ለሆኑ ህፃናት የባዕፋ መድሃኒት አይሰጥም፡፡ ሃገር ግን ሌላ ምርጫ ከሌለ 250 ሚ.ግ (1/2 እንክብል ወይም 1 የሻይ ማንኪያ) በቀን 4 ጊዜ መስጠት ይቻላል፡፡

ኮትራይሞክሳዊል (ሰፈራሚትክሳዊል ከትራይ ሚትፕሪም ጋር) (የንግድ ስሙ ባክትሪም፣ ሲፕትሪን)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- አብዛኛውን ጊዜ ባለ 100 ሚ.ግ ሰላፋሜቶክሳዊል እና 20 ሚ.ግ ትራይሜትፕሪም ተደባልቆ በእንክብል መልክ ይቀርባል፡፡ ባለ 400 ሚ.ግ ሰላፋሜቶክሳዊልና 80 ሚ.ግ ትራይሜትፕሪም ጋር የተዘጋጀ እንክብል በ5 ሚሊ ውስጥ 200 ሚ.ግ ሰላፋሜቶክሳዊል እና 40 ሚ.ግ ትራይሜትፕሪም በፈሳሽ መልክ ተዘጋጅቶ ይገኛል፡፡

በ3ፀር የእርገዝና ጊዜያቸው ውስጥ የሚገኙ ሴቶች ኮትራይሞክሳዊል የተሰጠውን መድሃኒት መጠቀም የለባቸውም፡፡

ለአብዛኛዎቹ ቀላል የሽንት ቧንቧ እንፈክሽኖች ከላይ የተወሰነውን መጠን ለ3 ቀናት መስጠት ይበቃል፡፡ ይህ ጥምር ፀረተሃዋስያን መድሃኒት ከአምፒሲን ጋር ሲነፃፀር ዋጋው ተመጣጣኝ ሲሆን በርካታ የበሽታ ተሃዋስያንን ያጠፋል፡፡

ኮትራይሞክሳዊል የሚከተሉትን በሽታዎች ለማከም ይረዳል፡፡

የሽንት ቧንቧ በሽታ፣ ተቅማጥ፣ ደምና ትኩሳት ለማያስከትል ተቅማጥ (ሺጌላ)፣ የአንጀት ተሰቦ፣ ኮሊራ፣ ብሩሲሎሲስ፣ የመተንፈሻ ቧንቧዎች በሽታ (የላንግ ምች)፣ ችፍ፣ የጆር ቁስለት፣ ከርክር፣ ጨብጥ፡፡

የአጠቃላይ መጠን፡- ባለ 400 ሚ.ግ ሰላፋሜቶክሳዊል እና 80 ሚ.ግ ትራይሜትፕሪም ወይም የሁለቱን ቅልቅል ሽርጥ ከላይ እንደተገለፀው በመጠቀም በቀን ሁለት ጊዜ መስጠት፡፡

መድሃኒቱ ሲወሰድ ብዙ ውሃ መጠጣት ያስፈልጋል፡፡

ለአዋቂና አድሚያቸው ከ12 ዓመት በላይ ለሆኑ ልጆች፣ 2 እንክብል ወይም 4 የሻይ ማንኪያ ሽርጥ፡፡

ከ9 እስከ 12 አድሜ ላሉ ልጆች ½ እንክብል ወይም 3 የሻይ ማንኪያ ሽርጥ

ከ4 እስከ 8 ዓመት አድሜ ላሉ ህፃናት 1 እንክብል ወይም 2 የሻይ ማንኪያ ሽርጥ

ከ1 እስከ 3 ዓመት አድሜ ላሉ ሕፃናት 1/2 ፍሬ ወይም 1 የሻይ ማንኪያ ሽርጥ፡፡

መድሃኒቱ ከአንድ ዓመት በታች ለሆኑ ሕፃናት አይሠጥም፡፡ ሃገር ግን ሌላ አማራጭ ከሌለ 1/4 እንክብል ወይም 1/2 የሻይ ማንኪያ በቀን 2 ጊዜ መስጠት ይቻላል፡፡

ለሽንት ቧንቧ በሽታ ከላይ የተመለከተውን መጠን ለ3 ቀን መስጠት፣ ለአጣ ጫ የመተንፈሻ እኩሳት በሽታ (ብርንጌ ይትሰ) ለ7 ቀን መስጠት፣ ለአንጀት ተሰቦ ለ14 ቀን፣ ለከርክር ደግሞ ለ7 ቀን መስጠት፡፡ ለደም ተቅማጥ (ሺጌላ) ከ5 እስከ 10 ቀን መስጠት፡፡

ለፕሊሊን አልበር ላለ የጨብጥ በሽታ ከፍተኛ መጠን መጠቀም ይቻላል፡፡

ካናማይሲን እና ጀንታማይሲን

ካናማይሲንና ጀንታማይሲን በመርፈ መልክ የሚሰጡ ፀረተሃዋስያን መድሃኒቶች ሲሆኑ፣ በአንዳንድ አገሮች ከመጠን በላይ ጥቅም ላይ እየዋሉ ናቸው፡፡ እነዚህ አደገኛ መድሃኒቶች የጆር መደን ቆርና የኩላሊት መታወክ ችግር ስለሚያስከትሉ አጠቃቀማቸው እጅግ በጣም መሰለን አለበት፡፡ ከዚህ በተጨማሪ የበሽታ ተሃዋስያን በአጭር ጊዜ ውስጥ ስለሚለምዱቸውና ስለሚጽፏቸው ፍቱንነታቸውንና ብቃታቸውን ያጣሉ፡፡ (ስትሬፕቶማይሲን ከነዚህ መድሃኒቶች ምድብ የሚገኝ ሲሆን በአጠቃላይ ግን የሚጠቅመው ለላንግ ነቀላ በሽታ ህክምና ብቻ ነው፡፡)

መስጠት ያለባቸው ለተወሰኑ ከባድ በሽታዎችና ሌላ ጉዳት የማያስከትል መድሃኒት ሲጠፋ ወይም በጣም ውድ ሲሆን ነው፡፡ መስጠት ያለባቸውም

ልምድ ባለው የጤና ባለሙያ ነው፡፡ ካናማይሲን እንዳንድ ጊዜ ጨብጥን ወይም የህፃናት የዓይን እንፈክሽንን (ኮንጀክቲቫይቲስ) ለማከም ይጠቅማል፡፡

ካናማይሲን (ካንትሪክስ)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- መድሃኒቱ በባለ 75 ሚ.ግ፣ 500 ሚ.ግ ወይም 1000 ሚሊ ግራም በመርፈ መልክ በብልቃጥ ተዘጋጅቶ ይገኛል፡፡

የሚያስከትላቸው ጠንቅቶና ሲጠሰዱ የሚገባቸው ጥንቃቄዎች፡-

መጠኑ ከፍተኛ የሆነ ካናማይሲን ለረጅም ጊዜ መውሰድ የጆር መደንቆር ያስከትላል፡፡ ይህ መድሃኒት እየተወሰደ የጆር መጮህ ከተከሰተ ወይም የመስማት ኃይል ከቀነሰ መድሃኒቱን አጽርጦ ችግሩን ለጤና ባለሙያ ማማከር ያስፈልጋል፡፡ ካናማይሲን ለነፍሰጠር ሴቶች ወይም የኩላሊት ጭታጭ ችግር ላላባቸው ሰዎች አይሰጥም፡፡

የአጠቃላይ መጠን፡- ለአንድ ኪ.ግ የሰውነት ክብደት በቀን 15 ሚሊ ግራም መስጠት፡፡ 1 ግራም የካናማይሲን ዱቄት ከውሃ ጋር ሲቀላቀል 2 ሚሊ ይወጣል፡፡ መድሃኒቱ በቀን 2 ጊዜ መስጠት አለበት፡፡ ለአንድ ጊዜ መርፈ የሚከተለውን ያክል መስጠት ይገባል፡፡

ለአዋቂ 500 ሚሊ ግራም፡

ከ8 እስከ 12 ዓመት ላሉ ልጆች 250 ሚሊ ግራም፡

ከ3 እስከ 7 ዓመት ላሉ ልጆች 125 ሚሊ ግራም፡

ከ3 ዓመት በታች ለሆኑ ህፃናት 62 ሚሊ ግራም፡

ለህፃናት ለአያንዳንዱ ኪሎ ግራም የሰውነት ክብደት 8 ሚ.ግ መስጠት ይቻላል፡፡

ስለሆነም ክብደቱ 3 ኪሎ ግራም የሆነ ህፃን 24 ሚሊ ግራም ይሰጠዋል ማለት ነው፡፡

ለጨብጥ በሽታ መጠኑ ከፍተኛ የሆነ ካናማይሲን በአንድ ጊዜ ይሰጣል፡፡ በህፃናት ላይ ለሚከሰት የዓይን በሽታ 25 ሚሊ ግራም ለአንድ ኪ.ግ የሰውነት ክብደት በመርፈ መስጠት፡፡ (ስለዚህ 3 ኪሎ ግራም የሰውነት ክብደት ላለው

ህግን 75 ሚሊ 76-ም ይሰጠዋል ማለት ነው።)

ጀንተማይሲን (ፓሪማይሲን)

ዛሬ በበርካታ አገሮች በካናማይሲን ፋንታ ጀንታማይሲን የተባለው መድሃኒት ይሰጣል። መድሃኒቱ የሚሰጠው ጥቅም፤ ሊያስከትለው የሚችለው ጉዳትና ሊወስዱ የሚገባቸው የጥንቃቄ እርምጃዎች ተመሳሳይ ናቸው። ነገር ግን የመድሃኒቱ የአሰጣጥ መጠን እነስተኛ ነው (በቀን ለአንድ ኪሎ ግራም የሰውነት ክብደት ከ2 እስከ 5 ሚሊ ግራም)። እብዛኛውን ጊዜ መድሃኒቱ ተከፋፍሎ በቀን 3 ጊዜ ይሰጣል።

በጨብጥና በከባሚዲያ የሚሰጡ መድሃኒቶች

በአብዛኛው የዓለም ክፍል የጨብጥ በሽታ ተሃዋሲያን ፔኒሲሊን የተባለውን መድሃኒት እየተጽፉት ስለመጡ ፒኒሲሊን ተዘውትሮ አይሰጥም። በመሆኑም ለጨብጥ ህክምና ሌሎች ፀረተሃዋሲያን መድሃኒቶችን መጠቀም የግድ ነው። ስለዚህ በየአካባቢው የትኞቹ ፀረተሃዋሲያ መድሃኒቶች ፍቱን እንደሆኑ በአቅራቢያ የሚገኙ የጤና ድርጅቶችን ምክር መጠየቅ ያስፈልጋል። ከዚህ በታች በየአካባቢው እንደሌላ የሚገኙትና ዋጋቸው ተመጣጣኝ የሆኑ የመድሃኒቶች ዝርዝር ቀርቦአል።

አንድ ሰው ለጨብጥ በሽታ ተጋልጦ ከታከመ በኋላ በሦስት ቀናት ውስጥ ፈሳሹ ካልጠፋና ህመሙ ካልተወጠ በሽታው መድሃኒቱን የተጽፉት መሆኑን ወይም ከላሚዲያ የተባለ ተጨማሪ የጤና ችግር ያለበት መሆኑን መገመት ይቻላል። ጨብጥና ከላሚዲያ መጀመሪያ የሚያሳዩት ምልክት ተመሳሳይ ሲሆን አብረው ሊከሰቱ ይችላሉ። በአንድ አካባቢ ጨብጥና ከላሚዲያ የተባሉት በሽታዎች መኖራቸው የታወቀ ከሆነ የሚሰጠው ህክምና ሁለቱንም በሽታዎች በአንድ ጊዜ የሚያጠፋ መሆኑን አለበት። (ይህ ችግር ያጋጠማቸው ፍቅረኞች የግብረሥጋ ግንኙነት በሚፈጽሙበት ጊዜ ከንጹም መጠቀም አለባቸው።) ከዚህ በታች የተዘረዘሩት መድሃኒቶች ለረጅም ጊዜ ሲወሰዱ ወይም ለህፃናት

ትና ለልጆች ወይም ለነፃሰጡር ሲሰጡ ከባድ ጠንቅ ሊያስከትሉ ይችላሉ። ህክምናውን ከመጀመር በፊት ስለ መድሃኒት አጠቃቀም መረጃ የተሰጠው ምዕራፍ ውስጥ ስለመድሃኒቶች የተሰጠውን መግለጫ ማንበብ ይቻላል።

የመድሃኒት የአወሳሰደ መጠን፡-

ከዚህ በታች በዝርዝር የቀረበው የመድሃኒቱ አወሳሰድ የሚጠቅመው ለአዋቂዎች ብቻ ነው። ለጨብጥ በሽታ ህክምና ከዚህ በታች ከተመለከቱት አንዱን መጠቀም ይቻላል።

1. ኮትራይምክሳዊል ለጨብጥ በሽታ ህክምና ይጠቅማል። ባለ 400 ሚ.ግ ስልፋሚ-ቶክሳዊል እና ባለ 80 ሚ.ግ ትራይሚቶርፕሪም አንክብሎች በመጠቀም 5 እንክብሎችን በየቀኑ ለሁለት ወይም ሶስት ቀን መስጠት።
 2. አንድ ባለ2 ግራም ካናማይሲን መርፌ መስጠት።
 3. ቲትራሳይክሊን ወይም ኤሪትሮማይሲን እንክብሎች ጨብጥንና ከላሚዲያን በአንድ ጊዜ ለማከም ይጠቅማሉ። ጨብጥ ግን አንዳንድ ጊዜ ለቲትራሳይክሊን አይበገርም። 500 ሚ.ግ እንክብል በቀን 4 ጊዜ ከ7 እስከ 10 ቀናት መስጠት ያስፈልጋል።
 4. አንድ ባለ 2 ግራም ስትሪፕቲማይሲን መርፌ ባንድ ጊዜ መስጠት። ነገር ግን ለጨብጥ በሽታ ህክምና ላንድ ጊዜ ብቻ የስትሪፕቲማይሲን መርፌ የሚሠጠው ፔንሲሊን አልበግረው ላለ የጨብጥ በሽታ ነው። ለላንባ ነቀርሳ በሽታ ህክምና ካልሆነ በስተቀር በሌላ ምክንያት መጡ ከፍተኛ የሆነ ስትሪፕቲማይሲን መስጠት የመድሃኒቱን ፍቱንነት/ ጠቃሚነት ያዳክመዋል።
 5. በአንድ አካባቢ የሚታየው የጨብጥ በሽታ ፔንሲሊን በተባለው መድሃኒት በቀላሉ የሚደን ከሆነ 4.8 ሚሊዮን ዩኒት የፕሮኬን ፔንሲሊን መርፌ ወይም 5 ሚሊዮን ዩኒት የክርክሳ ላይን ፔንሲሊን መርፌ ሁሉንም በአንድ ጊዜ መስጠት ጥሩ ነው።
- አብዛኛውን ጊዜ ጨብጥ ያለባቸው በሽታዎች ከላሚዲያ የተባለው በሽታም ይገኛቸዋል። ስለዚህ ለጨብጥ ህክምና

ከሚሰጡት መድሃኒቶች በተጨማሪ ሁለቱንም በሽታዎች በአንድ ጊዜ ለማከም የሚጠቅሙ ዶክሊሳይክሊን ወይም ቲትራሳይክሊን የተባሉትን መድሃኒቶች በተጨማሪ መስጠት ያስፈልጋል።

መድሃኒቱ ሲሰጥ አንድ ግራም የሚዋጥ ፕሮቤኒሲድ የተባለ መድሃኒት በመጨመር ለሁለት አካፍሎ በግራና ቀኝ ታፋ መስጠት ያስፈልጋል። ወይም 3500 ሚ.ግ. አምፒሲሊንና አንድ ግራም ፕሮቤኒሲድ በአንድነት መስጠት ይቻላል።

ለከላሚዲያ በሽታ ከዚህ በታች ከተመለከቱት መድሃኒቶች አንዱን መጠቀም ይቻላል።

1. ቲትራሳይክሊን ወይም ኤርትሮማይሲን። 500 ሚ.ግ በቀን 4 ጊዜ ከ7 እስከ 10 ቀናት መስጠት ይቻላል።
2. ወይም ዶክሊሳይክሊን። ባለ 100 ሚ.ግ እንክብል በቀን ሁለት ጊዜ ከ7 እስከ 10 ቀናት መስጠት።
3. የሰልፋ ዝርያ ያላቸውን መድሃኒቶች በመጠቀም፤ ለምሳሌ 500 ሚ.ግ የሰልፋሶክሳዊል እንክብል በቀን 4 ጊዜ ለአስር ቀናት መስጠት።

በላንባ ነቀርሳ በሽታ የሚሠጡ መድሃኒቶች

የላንባ ነቀርሳ በሽታ ህክምና በሚሰጥበት ጊዜ ምንጊዜም ቢሆን 2፣ 3 ወይም 4 የፀረላንባ ነቀርሳ መድሃኒቶችን በአንድ ጊዜ መጠቀም ያስፈልጋል። አንድ ዓይነት መድሃኒት ብቻ መጠቀም የበሽታውን ተሃዋሲያን እንዲለማመዱት ስለሚያደርግ በሽታውን አከም ማዳን አስቸጋሪ ነው።

የላንባ ነቀርሳ በሽታ ለረጅም ጊዜ፣ ማለትም ከ6 እስከ 9 ወራት ወይም ከዚህ ለበለጠ ጊዜ መታከም አለበት። ህክምናው የሚፈጀው ጊዜ ተቀላቅለው በሚሠጡት የላንባ ነቀርሳ በሽታ መድሃኒቶች ዓይነት ይወሰናል። የላንባ ነቀርሳ በሽታ እንዳያገረሽ ለመከላከል መድሃኒቶችን ለረጅም ጊዜ መውሰድ እጅግ በጣም ጠቃሚ ነው። የላንባ ነቀርሳ በሽታን በአስተማማኝ ሁኔታ ለማከም መድሃኒቱ በሰለጠነ የጤና ባለሙያ የቅርብ ከትራ መስጠት አለበት።

አንዳንድ የላንባ ነቀርሳ በሽታ መድሃኒቶች (ሪፋምፒን፣ ፓይራዚናሚድ፣ ኢታምቡቶል) ከግል ፋርማሲሊዝቱ ዋጋቸው በጣም ውድ ነው። ነገር ግን የመንግስት ብሔራዊ የላንባ በሽታ መከላከያ ፕሮግራም በተዘረጋባቸው አካባቢዎች ሁሉ መድሃኒቶቹ በነፃ ወይም በተመጣጣኝ ዋጋ ሊገኙ ይችላሉ።

ስለዚህ የላንባ ነቀርሳ በሽታ ህክምናን በተመለከተ በየጊዜው የባክቴሪያው ዝርያዎች ስለሚለዋወጡና አዳዲስ ዝርያዎች ስለሚጠፋ፣ የሕክምና ለውጥ ስለሚደረግ፣ በአቅራቢያ የሚገኙ የጤና ድርጅቶችን ምክርና መመሪያ ማግኘት ያስፈልጋል። በአንዳንድ መርሃ ግብሮች ደግሞ የመድሃኒት አወሳሰብን አሠልፎ ኒኑት ለማቃለል ከፍተኛ መጠን ያለው መድሃኒት በላንባው ሁለት ጊዜ ይሰጣል።

የላንባ ነቀርሳ በሽታ ህክምና በሚሠጥበት ጊዜ ሁልጊዜም ቢሆን እይዘያዊ ዘዴ (አይ ኤን ኤች) የተባለውን መድሃኒት መጠቀም ያስፈልጋል። ሪፋምፒን በጣም ፍቱን መድሃኒት ስለሆነ በተቻለ መጠን በተለይም የአክታውምር መራውጤት ከጀርም ነፃ እስኪሆን ድረስ መስጠት አለበት። ኢታምቡቶል ስትሪፕቲማይሲን የተባለው መድሃኒቶች አብዛኛውን ጊዜ አዘውትረው ለላንባ ነቀርሳ በሽታ የሚሠጡ ናቸው። ከአይ ኤን ኤች እና ከሪፋምፒን ጋር ፓይራዚናሚድ የተባለውን መድሃኒት መውሰድ የህክምና ጊዜውን ለማሳጠር ይጠቅማል። ቲያሲታዞን የተባለው መድሃኒት ዋጋ ርካሽ ቢሆንም ከሌሎች መድሃኒቶች ጋር ሲነፃፀር የተለያዩ ጠንቆችን ያመጣል። እነዚህ ካልተወሰዱ በስተቀር ከፍተኛ የጤና ችግር ሊያስከትሉ ይችላሉ። ቲያሲታዞን የተባለው መድሃኒት፣ በተለይም ኤች አይ ቪ ቫይረስ ላለባቸው ሰዎች መስጠት ከፍተኛ የመመረዝ አደጋ ሊያስከትል ይችላል።

የላንባ ነቀርሳ በሽታ መድሃኒቶች ከተወሰዱ በኋላ የቆዳ ማህከክ፣ የአይንና የቆዳ ቢጫ መምሠል፣ ወይም የሆድ ህመም ከተከሰተ አቅራቢያ ወደሚገኝ የጤና ድርጅት በመሄድ ማማከርና የእው

ሳሰድ መጠነን ማስተካከል ይቻላል። የቆዳ ሽፍታና ቁስለት ከተከሰተ የጤና ባለሙያ ምክር እስኪገኝ ድረስ መድሃኒትን ማቋረጥ ያስፈልጋል። የሳንባ ነቀርሳ መድሃኒቶችን በተለይም አይ እን እች የተባለውን መድሃኒት በሚወስዱበት ጊዜ የአልኮል መጠጥ ከመውሰድ መቆጠብ ያስፈልጋል።

ሰሳንባ ነቀርሳ የሚታዘዙ ህክምናዎች

በአካባቢ ባለው ተቀባይነት፣ በዋጋው ተመጣጣኝነትና እንደልብ ከመገኘቱ እኒያ በመመዘን ሰሳንባ ነቀርሳ በሽታ ህክምና ከዚህ በታች ከተመለከቱት ጥምር መድሃኒቶች አንዱን መጠቀም ይቻላል።

1. አይዞንያዚድ፣ ሪፋምፒን፣ ኢታምቡቶል እና ፓይራዚናሚድ ለሁለት ወራት መስጠት፤ ፓይራዚናሚድ የተባለውን መድሃኒት ማቋረጥና ሪፋምፒን፣ አይዞንያዚድ እና ኢታምቡቶል የተባሉትን መድሃኒቶች ለተጨማሪ አራት ወራት መቀጠል።
2. አይዞንያዚድ፣ ሪፋምፒን እና ኢታምቡቶል የተባሉትን መድሃኒቶች ለዘጠኝ ወራት መስጠት፤
3. አይዞንያዚድ፣ ሪፋምፒን፣ ስትሬፕቶማይሲን እና ፓይራዚናሚድ የተባሉትን መድሃኒቶች ድብልቅ ለሁለት ወር መስጠት። በመቀጠልም አይዞንያዚድ ከኢታምቡቶል በቴሬፕቶማይሲን ወይም ከተቻለ ቲያሌታዞን ጋር ለስድስት ወራት መስጠት። ይህ ዓይነት የህክምና አሰጣጥ ዘዴ ዝቅተኛ የሪፋምፒን መጠን ስለሚያስፈልገው ዋጋው ርካሽ በመሆኑ ጥቅም አለው።
4. ሪፋምፒን እንደልብ የማይገኝ ወይም ዋጋው ውድ ከሆነ አይዞንያዚድ፣ ኢታምቡቶል እና ስትሬፕቶማይሲን የተባሉትን መድሃኒቶች ለሁለት ወራት መስጠት ወይም የአክታምርመራ ነፃ እስኪሆን ድረስ መውሰድ። በመቀጠልም ስትሬፕቶማይሲን ለሁለት ተጨማሪ ወራትና አይ እን እች እና ኢታምቡቶል ለአንድ ዓመት መስጠት።
5. የሳንባ ነቀርሳ በሽታ ያለባቸው ነፍሰጠር ሴቶች ህክምና ከማግኘታቸው በፊት ከፍተኛ ልምድ ያለው የጤና

ባለሙያ ማማከር አለባቸው። ይህ ካልሆነ ግን አይዞንያዚድ እና ኢታምቡቶል፣ ሪፋምፒን አንዱን፣ ወይም ቲያሌታዞን ለ18 ወራት መስጠት። በተጨማሪ 50 ሚሊ ግራም ቪይታሚን ቢ (ፓይራዚኒሲን) በቀን መስጠት። ፓይራዚናሚድ ወይም ስትሬፕቶማይሲን የተባሉት መድሃኒቶች በእርግጥና ጊዜ አይሰጡም።

አይዞንያዚድ (አይ እን እች)

አቀራረብ፡- 100 ሚ.ግ ወይም 300 ሚ.ግ እንክብል።

ይህ በጣም ጠቃሚ የሆነ ፀረ ነቀርሳ መድሃኒት ነው። በተቻለ መጠን በአንድ ሌላ ፀረ ነቀርሳ መድሃኒት ጋር ተጣምሮ መስጠት አለበት። ለመከላከል ብቻውን መስጠትም ይቻላል።

የሚያስከትላቸው ስደጋና ሲደረግ የሚገባው ጥንቃቄ

አልፎ አልፎ አይዞንያዚድ የደም ማነስ፣ የእጅና የእግር ነርቭ ህመም፣ የሰውነት የጡንቻ መንቀጥቀጥ፣ አንዳንድ ጊዜም በተለይ በምግብ በተጎዱ ሰዎች ላይ ራስን አስቶ ማንቀጥቀጥና አረፋ የማስደፈቅ ችግር ሊያስከትል ይችላል። በዚህ መድሃኒት ጠንቅ የሚመጣውን የጤና መታወክ 50 ሚ.ግ ፓይራዚኒሲን (ቪታሚን ቢ) በየቀኑ በመዋጥ ማስወገድ ይቻላል። አንዳንድ ጊዜ አይዞንያዚድ ጉበት ሊጎዳ ይችላል። አይዞንያዚድ የሚወስዱ ሰዎች የጉበት በሽታ ምልክት (የቆዳና የዓይን ቀለም ቢጫ መሆን፣ ማሳከክ፣ የምግብ ፍላጎት ማጣት፣ የሆድ ህመም) ካሳይ መድሃኒቱን ማቋረጥ አለባቸው።

የአወሳሰደ መጠን፡- ከ5-10 ሚ.ግ ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት መጠን በአንድ ቀን መስጠት። (መድሃኒቱ የሚገኘው በባለ 100 ሚ.ግ እንክብል ነው።)

አይዞንያዚድ በቀን 1 ጊዜ መስጠት ያስፈልጋል።

ለአዋቂ፣ 300 ሚ.ግ (3 እንክብል) ለልጅ፣ 50 ሚ.ግ (1/2 እንክብል) ለአያንዳንዱ 5 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት

ከባድ የነቀርሳ ወይም የነቀርሳ ማጅራት ገትር ለያዛቸው ልጆች ከላይ የተጠቀሰውን እጥፍ መስጠት።

እስኪሻላቸውም ድረስ መድሃኒቱን ማቋረጥ አይገባም።

በአንድ ቤተሰብ ውስጥ የነቀርሳ በሽታ ከገባ ያልተያዙትን ለመከላከል ከላይ የተጠቀሰውን የአይ ዞኒያዚድ መጠን ከ6 እስከ 9 ወር ድረስ መስጠት ያስፈልጋል።

ሪፋምፒን (ሪፋምፒሲን፣ ሪፋማይሲን)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- አብዛኛውን ጊዜ መድሃኒቱ በባለ 150 ወይም 300 ሚሊ ግራም እንክብል ተዘጋጅቶ ይገኛል።

የዚህ ፀረ-ኑሃቶሪያን መድሃኒት ዋጋ ወደ ቢሆንም ለሳንባ ነቀርሳ በሽታ ህክምና ፍትን ነው። መድሃኒቱ አይዞንያዚድ ከሚባለውና ቢያንስ ከአንድ ሌላ የሳንባ ነቀርሳ በሽታ መድሃኒት ጋር በጥምር ሲሰጥ የህክምናውን ጊዜ በበርካታ ወራት ያሳጥረዋል። (ሪፋምፒን ከዚህ በተጨማሪ የሰጋ ደዋ በሽታን ለማከም ይጠቅማል)። ሪፋምፒን የተባለውን መድሃኒት አንድ ጊዜ መውሰድ ከተጀመረ ሳይቋረጥ በተከታታይ መውሰድ አለበት። ስለዚህ መድሃኒቱ አንዳይቋረጥ በቂ አቅርቦት መኖሩን ማረጋገጥ ያስፈልጋል።

የሚያስከትላቸው ጠንቀቅና ሲወሰዱ የሚገባቸው ጥንቃቄዎች

ሪፋምፒን በጉበት ላይ ከፍተኛ ጉዳት ሊያደርስ የሚችል መድሃኒት ነው። ስለዚህ የጉበት መታወክ ያለባቸው ወይም ነፍሰጠር ሴቶች ይህን መድሃኒት በከፍተኛ ባለ-ዓይነት ቁጥጥር በጥንቃቄ መውሰድ አለባቸው።

መድሃኒቱ የሚያስከትላቸው ትግሮች

የሽንት፣ የእንባ፣ የአይንምድር፣ የምራቅ፣ የሽታና የላብ መልክ ብርቱካኖም መምለል። አልፎ አልፎ ሪፋምፒን ትውከት፣ የምግብ ፍላጎት መቀነስ፣ ማቅለሽለሽ፣ ግራ መጋባት፣ የቆዳ ሽፍታና የወር አበባ ችግሮች ሊያስከትል ይችላል።

ከዚህ በተጨማሪ ሪፋምፒን የተባለውን መድሃኒት መውሰድ የሚኖጠው የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎችን ውጤታማነት ይቀንሳል። ስለዚህ የወሊድ

መቆጣጠሪያ እንክብል የሚወሰዱ ሴቶች የመከላከያ መድሃኒቱን መጠን ከፋ፣ አድርገው እንዲወስዱ የህክምና ሃክር ማግኘት ያስፈልጋቸዋል። ወይም ኮንዶም፣ ሉፕ ወይም የማህፀን ቆብ መጠቀም አለባቸው።

የአወሳሰደ መጠን፡- ለሳንባ ነቀርሳ በሽታ (በአንድ ቀን ለአንድ ኪሎ ግራም የሰውነት ክብደት 16 ሚሊ ግራም መስጠት)።

ሪፋምፒን በባለ 150 ሚሊ ግራም ወይም 300 ሚሊ ግራም እንክብሎች ተዘጋጅቶ ይቀርባል። ከምግብ በፊት አንድ ሰዓት ቀደም ብሎ ወይም ምግብ ከተበላ ከሁለት ሰዓት በኋላ መውሰድ አለበት። ስለዚህም፡-

ለአዋቂ፣ 600 ሚሊ ግራም (በላት ባለ 300 ሚሊ ግራም ወይም 4 ባለ 150 ሚሊ ግራም እንክብሎች)

ከ8 እስከ 12 ዓመት ልጆች 450 ሚሊ ግራም

ከ3 እስከ 7 ዓመት ልጆች 300 ሚሊ ግራም

ከ3 ዓመት በታች ላሉ ሀፃናት 150 ሚሊ ግራም ይሰጣል።

ፓይራዚናሚድ

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- በባለ 500 ሚሊ ግራም እንክብሎች ተዘጋጅቶ ይገኛል።

የሚያስከትላቸው ጠንቀቅና ሲወሰዱ የሚገባቸው ጥንቃቄዎች፡- ነፍሰጠር ሴቶች ፓይራዚናሚድ የተባለውን መድሃኒት መውሰድ የለባቸውም።

የሚያስከትላቸው ትግሮች፡- የመጋጠሚያዎች የህመም ስቃይ፣ የምግብ ፍላጎት መቀነስ፣ ማቅለሽለሽ፣ ማስታወክ፣ የሽንት ማቃጠል፣ ድካም፣ ትኩላት ሊያስከትል ይችላል።

የአወሳሰደ መጠን፡- ባለ 500 ሚሊ ግራም እንክብል በመጠቀም (በአንድ ቀን ለአንድ ኪሎ ግራም የሰውነት ክብደት ከ20 እስከ 30 ሚሊ ግራም መስጠት)።

ከሌሎች የሳንባ ነቀርሳ በሽታ መድሃኒቶች ጋር በየቀኑ ለሁለት ወራት መስጠት አለበት።

ሰበዚህ:-

ለአዋቂ፡ 1500 ወይም 2000 ሚ.ሊ.
7ራም (3 ወይም 4 እንክብሎች)
ከ8 እስከ 12 ዓመት ልጆች 1000
ሚ.ሊ 7ራም (2 እንክብሎች)
ከ3 እስከ 7 ዓመት ልጆች 500
ሚ.ሊ 7ራም (1 እንክብሎች)
ዕድሜያቸው ከ3 ዓመት በታች
ለሆኑ ህፃናት 250 ሚ.ሊ. 7ራም
(1/2 እንክብሎች)

ኢታምቡታል (የተሰመደው
የንግድ መጠሪያው:-
ሚያምቡታል)

የመድሃኒቱ አቀራረብ:- 100 ወይም 400
ሚ.ግ እንክብል

የሚያደርሰው ጉዳትና ሲመሰራ የሚገቡ
ጥንቃቄዎች:-

ከመጠን በላይ ለብዙ ጊዜ ከተወሰደ
በዓይን ላይ ጉዳት ሊያደርስ ይችላል።
መድሃኒቱ በዓይን ላይ ጉዳት ካደረሰ
ማቋረጥ ይገባል። መድሃኒቱ ከተቋረጠ
በኋላ ግን በዓይን ላይ የደረሰው ጉዳት
ቀስ በቀስ ይሻሻላል።

የአወሳሰደ መጠን:-

ለአንድ ኪሎ 7ራም የሰውነት ክብ
ደት በአንድ ቀን ውስጥ 25 ሚ.ግ ለመጀ
መሪያዎቹ ሁለት ወራት ተሰጥቶ ከዚያ
በኋላ ወደ 15 ሚ.ግ ዝቅ መደረግ
አለበት።

አንዱ እንክብል ኢታምቡታል 100
ወይም 400 ሚ.ግ ነው። በቀን አንድ
ጊዜ መስጠት።

መድሃኒቱ ለአንድ ጊዜ ሲሰጥ
(ለመጀመሪያዎቹ ሁለት ወራት):-

ለአዋቂ፡ 1200 ሚ.ግ እንክብል
(ሶስት ባለ 400 ሚ.ግ እንክብል
ወይም 12 ባለ 100 ሚ.ግ ፍሬ)
ለልጅ፡ ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት
15 ሚ.ግ የሚሰጥ ሲሆን፤ በነቀ
ርሳ ምክንያት ለሚመጣ የማይ
ራት ጉትር በሽታ ግን ለ1 ኪ.ግ
የሰውነት ክብደት 25 ሚ.ግ
መስጠት ይቻላል።

ከመጀመሪያዎቹ ሁለት ወራት በኋላ
እንደሚከተለው መስጠት:-

ለአዋቂ፡ 800 ሚ.ግ (ሁለት ባለ
400 ሚ.ግ እንክብሎች ወይም
ስምንት ባለ 100 ሚ.ግ እንክብ
ሎች)

ለልጅ፡ ለአያንዳንዱ ኪ.ግ ክብደት
15 ሚ.ግ ፍሬ።

ስትሪፕቶማዴሲን

የመድሃኒቱ አቀራረብ:- ለአያንዳንዱ ሚ.ሊ.
500 ሚ.ግ በሚይዝ ብልቃጥ ተዘጋጅቶ
ይቀርባል።

ስትሪፕቶማዴሲን አሁንም ነቀርሳን
ለማከም የሚጠቅም ጥሩ መድሃኒት
ነው። በውጤታማነት ከሪፋምፒን ቢያን
ስም ዋጋው ግን ረከሰ ያለ ነው።

ሲያስክትል የሚቻለው ለደጋና ሲደረግ
የሚገባው ጥንቃቄ:-

ስትሪፕቶማዴሲን ከተወሰነው መጠን
በላይ እንዳይሰጥ ብርቱ ጥንቃቄ ማድ
ረግ ያስፈልጋል። ከመጠን በላይ የሆነ
የስትሪፕቶማዴሲን መርፌ ለረጅም ጊዜ
ከተሰጠ የጆሮ መደንቆርን ያስከትላል።
የጆሮ መጭህና የመስማት ችግር ካጋጠመ
መድሃኒቱን አቋርጦ የጤና ባለሙያ
ማማከር ያስፈልጋል። ስትሪፕቶማዴሲን
ከቴያሊታዞን ጋር ተቀላቅሎ ከተሠጠ
የማዞር ስሜት ሊያስከትል ይችላል።
በዚህ ጊዜ ህክምናውን አቋርጦ
ከቴያሊታዞን ሌላ አማራጭ መድሃኒት
መፈለግ ይገባል።

የአወሳሰደ መጠን:- ለአንድ ኪሎ
7ራም የሰውነት ክብደት በቀን 15
ሚ.ግ መስጠት ይቻላል። ፈሳሽ ወይም
ዱቄት በውሃ ተብጥብጦ በ2 ሚ.ሊ
ውስጥ 1 ግራም ስትሪፕቶማዴሲን
ያስገኛል።

ስነቀርሳ ህክምና

በሽታው በጣም ከባድ ከሆነ:- በቀን 1 መርፌ
ከ3 እስከ 8 ሳምንት መስጠት።

በሽታው መሰለተኛ ከሆነ:- በሳምንት ሁለት
ወይም ሶስት ጊዜ አንድ፤ አንድ መርፌ
ለሁለት ወር መውጋት።

ለአንድ ጊዜ በመርፌ ሲሰጥ:-

ለአዋቂ፡ 1 ግራም (ወይም 2 ሚ.ሊ.)
ለአዋቂ፡ ከ50 ዓመት በላይ ለሆኑ
500 ሚ.ግ (1 ሚ.ሊ.)
ለልጅ፡ ከ8-12 ዓመት፤ 750 ሚ.ግ

(1 1/2 ሚ.ሊ.)

ለልጅ፡ ከ3-7 ዓመት፤ 500 ሚ.ግ

(1 ሚ.ሊ.)

ለልጅ፡ ከ3 ዓመት በታች 250 ሚ.ግ

(1/2 ሚ.ሊ.)

ለአዋቂ ልጅ፡ ለ1 ኪ.ግ የሰውነት
ክብደት 20 ሚ.ግ መስጠት።
ለሰበዚህ 3 ኪ.ግ ክብደት ያለው
ልጅ 60 ሚ.ግ (1/8 ሚ.ሊ.)
ያገኛል ማለት ነው።

የስትሪፕቶማዴሲን ለሎች ጥቅሞች

ስትሪፕቶማዴሲን ከነቀርሳ ውጭ
ለሌሎች በሽታዎችም ጥቅም ላይ ይው
ላል። ድንገተኛ ችግር በሚፈጠርበት
ጊዜ ስትሪፕቶማዴሲን ከፒኒሲሊን ጋር
በመቀላቀል ከባድ በሽታን ለማከም ይጠቅ
ማል። ነገር ግን ከነቀርሳ ውጭ የስትሪ
ፕቶማዴሲን አወሳሰድ በጣም መገደብ
አለበት። ምክንያቱም ሌሎች በሽታዎችን
ለማከም ስትሪፕቶማዴሲን ጥቅም ላይ
ከዋለ ነቀርሳን የማይበገር ሊያደርገው
ይችላል። አንዳንድ ጊዜ ስትሪፕቶማ
ዴሲን ለፒኒሲሊን አልበገር ያለን ጫብጥ
ለማከም ያገለግላል።

የቴያሊታዞን እና የአይዞኒያዚድ
ቅሬቅሬ

የመድሃኒቱ አቀራረብ:- ከአይዞኒያዚድ ጋር
ተቀላቅሎ በሁለት ዓይነት መጠን ይመ
ጣል። ቁስለት ሲከሰት መጠኑ ትንሽ
የሆነ አይዞኒያዚድ 300 ሚ.ግ/ቴያሊታዞን
150 ሚ.ግ፤
ትንሽ አይዞኒያዚድ 100 ሚ.ግ/ቴያሊታ
ዞን 50 ሚ.ግ

የሚያደርሳቸው ችግሮች:- ከተወሰነው የሰው
ነት ክብደት በላይ ከተወሰደ ከፍተኛን
የመሰለ ሽፍታ ሊወጣ ይችላል። የክን
ፈር ቁስለት ሲከሰት ይችላል። መድሃኒቱ
ካልተቋረጠ በመላ ሰውነት ላይ ከባድ
ሽፍታ እውጥቶ አይገና አፍን በማቀሰል
የጥጥ አደጋ ሊያስከትል ይችላል።
ህመምተኛው መድሃኒቱን ከመውሰዳቸው
በፊት ከቋደታቸውን መመዝን አለባቸው።
ጌቶ ጌደ ሲ ዳይረስ ባለባቸው ልዎች ዕዋ
ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል። መድሃኒቱን
ከመውሰዳቸው በፊት ክብደትን መመ
ዘገና ከተገኘ ሌላ መድሃኒት እንዲወስዱ
ማድረግ ይገባል። እነዚህን ህመምተኞች

ሀይወታቸውን እደጋ ላይ የሚጥል
የቆዳ ሽፍታ ሊያጋጥማቸው ይችላል።

የአወሳሰደ መጠን:- ለአንድ ኪሎ
7ራም የሰውነት ክብደት ለአንድ ቀን
2.5 ሚ.ግ መስጠት ይገባል። መድሃኒቱ
በሚሰጥበት በአንድ ጊዜ፤

ለአዋቂ፡ ከ40 ኪ.ግ በላይ ከሆኑ 3
እንክብሎች ወይም አንድ ትልቅ
እንክብል (300 ሚ.ግ/ 150
ሚ.ግ)

ለወጣት፡ ከ20-40 ኪ.ግ 2 እንክብ
ሎች (200 ሚ.ግ/100 ሚ.ግ)

ለልጆች፡ ከ5-12 ዓመት ከ10 እስከ 20
ኪ.ግ ለሚመዝኑ 1 ትንሽ እንክ
ብል (100 ሚ.ግ/50 ሚ.ግ)

ለልጅ፡ ከ10 ኪ.ግ በታች ለሚመ
ዝኑ ከ3 ዓመት በታች ለሆኑ
1/2 እንክብል (50 ሚ.ግ/ 25
ሚ.ግ)

ስሥጋ ደዌ በሽታ የሚሰጡ መድ
ሃኒቶች

ለስጋ ደዌ በሽታ ህክምና በሚሰጥበት
ጊዜ ግለሰቡ ከሁለቱ ዋና ዋና የስጋ ደዌ
በሽታዎች መካከል በየትኛው እንደተጠቃ
ማወቅ ጠቃሚ ነው። ለምሳሌ፡ ቆዳው
አልፎ አልፎ ነጣ ነጣ ያለና በዚሁ
በፍሬ የሰሜት መቀነስ የተከሰተበት
ሆኖ ያተረ ወይም የደንደን ቆዳ ከሌለበት
ግለሰቡ ቴየቦርኩሎድ ሊፐርሲ ለተባ
ለው የሥጋ ደዌ በሽታ መጋለጡን
ማወቅ ይቻላል። ለዚህ ዓይነቱ የሥጋ
ደዌ በሽታ ሁለት ዓይነት መድሃኒቶች
ብቻ መጠቀም ይበቃል። ነገር ግን
ግለሰቡ ሰውነቱ ላይ ያተረ ወይም
የደንደን የቆዳ ክፍል ከታየበት ሊፐርሲ
ተስ ሊፐርሲ ለተባለው የሥጋ ደዌ
በሽታ የተጋለጠ መሆኑን መገንዘብ
ይቻላል። ለዚህ ዓይነቱ የስጋ ደዌ በሽታ
የሚሰጡ የመድሃኒት ዓይነቶች በአንድ ስገር
በመጣጡ የህክምና መመሪያ መደረግ
በደክተርቱ ወይም ከርታኛ ዕምድ ባላቸው
የጤና ባለሙያዎች ቁጥጥር ሥር መስጠት
አለበት።

ለስጋ ደዌ የሚሰጥ ህክምና ቢያዝ
ለ6 ወር ለሊያም እስከ ህይወት ፍጥረ
መስጠት አለበት። በሽታውን የሚያስከ
ትለው ባክቴርያ መድሃኒቱን እንዳይለዩ
ደው መድሃኒቱን ካለማቋረጥ መውሰድ

ያስፈልጋል። መድሃኒቱ ሳያልቅ ቀደም ብለው ማስመጣት ይገባል።

ሰበጋ ደዋ የሚታዘዝ ሕክምና

ቴዩበርኩሎይድ ሌፕቶሲ ለተባለው የሥጋ ደዋ በሽታ ከዚህ በታች የተመለከቱትን ሁለቱን መድሃኒቶች ቢያንስ ለ6 ወራት በጣም ራስዎን ያስፈልጋል።

የሕወሳስድ መጠን፡- ጸፕሶን የተባለውን መድሃኒት በየቀኑ፣ ሪፋምፒን የተባለውን መድሃኒት ደግሞ በየወሩ መውሰድ ያስፈልጋል።

«ሊፕሮማተስ» ሌፕቶሲ ለተባለው የሥጋ ደዋ በሽታ ከዚህ በታች የተመለከቱትን መድሃኒቶች በሙሉ ከ2 እስከ 5 ዓመታት በአንድነት መውሰድ ያስፈልጋል።

ጸፕሶን የተባለው መድሃኒት በየቀኑ የሚወሰድ ሲሆን ከሎፋዚሚን የተባለው መድሃኒት ደግሞ በየ2 ታኑ የሚወሰድ ነው።

ሪፋምፒን በየወሩ በባለሙያ ቁጥጥር ሥር የሚወሰድ መድሃኒት ነው።

ማሳሰቢያ፡ የሥጋ ደዋን በሽታ በአጭር ጊዜ ውስጥ ለማዳን ጸፕሶን የተባለውንና ሌሎችን መድሃኒቶች በጣም ራስዎን መውሰድ የሚጠቅም ሲሆን፣ አንዳንድ ጊዜ ከጸፕሶን በስተቀር ሌሎች መድሃኒቶች እንደ ልብ አይገኙም።

ጸፕሶን የተባለው መድሃኒት ብቻውን ሲወሰድ ጥሩ ውጤት የሚያስገኝ ቢሆንም ውጤቱ ግን እዝጋሚ ነው። በመሆኑም ህክምናው ቢያንስ እስከ 2 ዓመትና አንዳንድ ጊዜም «ሌፕሮማተስ ሌፕቶሲ» ለተባለው የሰጋ ደዋ በሽታ መድሃኒቱን ዕድሜ ልክ መውሰድ ያስፈልጋል።

አንዳንድ ጊዜ ግለሰቦች የሥጋ ደዋ በሽታ መድሃኒቶችን በሚወስዱበት ጊዜ «ሌፕራ ሪክክሽን» ወይም የመድሃኒት አለመስማማት ከባድ የጤና ችግር ሊያጋጥማቸው ይችላል። ይህም በቆዳ ላይ አልፎ አልፎ የተረፈ የመረቀቀ ጉብ፣ ጉብ ያሉ ሽፍታዎች፣ ትኩሳትና የስሜት ስሮች እብጠትና የህመም ስቃይ ሊያስከትል ይችላል። ከዚህ በተጨማሪ የመገጣጠሚያዎች የህመም ስቃይ፣ የዕጢዎችና የወንድ ብልት ፍሬዎች

ህመም፣ የአጅና የፊት ዕብጠት ወይም የዓይን መቅላትና የህመም ስቃይ እንዲሁም ዓይነትው ርካት ሊያመጣ ይችላል።

ከፍተኛ የመድሃኒት አለመስማማት (ሌፕራ ሪክክሽን) ሲከሰት በስሜት ሥሮች መስመር የህመም ስቃይ፣ መደገዝ ወይም ድክመት፣ የአይን መቆጣት ወይም የወንድ ፍሬዎች የህመም ስቃይ ሊከሰት ይችላል። ይህን እንጂ በእነዚህ ምክንያቶች መድሃኒቶቹን ከማቋረጥ ይልቅ ህክምናውን መቀጠል የሚያስፈልግ ሲሆን የህመም ስቃዩን ለማስታገስና የቀስል መመርቀቱን ለማዳን ፕሬድኒ ሱሉን የተባለውን መድሃኒት በበቂ መጠን መውሰድ ያስፈልጋል። ይህ ችግር ሲያጋጥም ኮርቲኮስቲሮይድስ የተባሉ መድሃኒቶችን መውሰድ ከፍተኛ የጤና ችግር ሊያስከትል የሚችል ስለሆነ በትድሚያ በቂ ልምድ ያለው የጤና ባለሙያ ማግኘት ያስፈልጋል።

ጸፕሶን

የመድሃኒቱ ስቀራረብ፡- አብዛኛውን ጊዜ መድሃኒቱ በባለ 50 እና 100 ሚሊ ግራም እንክብሎች ተዘጋጅቶ ይገኛል።

አንዳንድ ጊዜ የደም ማነስ ወይም የቆዳ ማሳካካ/ ሽፍታ ሊያስከትል ይችላል። ችግሩ እየተባባሰ ሲሄድ፣ የቆዳ መገሸለጥ በሰሜክስት በዚህ ወቅት መድሃኒቱን ማቋረጥ ያስፈልጋል።

ማስጠንቀቂያ፡- ጸፕሶን አደገኛ መድሃኒት ስለሆነ ህፃናት በማይደርሱበት ስፍራ ይቀመጥ።

የሕወሳስድ መጠን፡- ባለ 100 ሚሊ ግራም እንክብሎችን በመጠቀም (በአንድ ቀን ለአንድ ኪሎ ግራም የሰውነት ክብደት 2 ሚሊ ግራም መስጠት።) መድሃኒቱን በቀን 1 ጊዜ ብቻ መውሰድ ይገባል።

ስለሆነም ለአዋቂ፣ 100 ሚሊ ግራም (አንድ ባለ 100 ሚሊ ግራም እንክብል)

ከ13 እስከ 18 ዓመት ልጆች 50 ሚሊ ግራም (የባለ 100 ሚሊ ግራም እንክብል ግማሽ)

ከ6 እስከ 12 ዓመት ልጆች 25 ሚሊ ግራም (የባለ 100 ሚሊ ግራም እንክብል 1/4)

ከ2 እስከ 5 ዓመት ህፃናት፣ 25 ሚሊ ግራም (የባለ 100 ሚሊ ግራም እንክብል 1/2 ኛ) በላምንት 3 ጊዜ ብቻ መስጠት።

ሪፋምፒን (ሪፋምፒሲን፣ ሪፋማይዲን)

ስቀራረብ፡- መድሃኒቱ በባለ 150 እና 300 ሚሊ ግራም እንክብል ተዘጋጅቶ ይገኛል።

ሪፋምፒን በጣም ውድ የሆነ መድሃኒት ነው። ነገር ግን የሥጋ ደዋ በሽታን ለማከም የሚያስፈልገው መጠን እነስተኛ በመሆኑ በአጠቃላይ ሲታይ ሞጋው ያን ያህል ውድ ነው ማለት አይቻልም። ሪፋምፒን በሚወሰድበት ጊዜ በቂ ልምድ ያለው የጤና ባለሙያ ምክር ማግኘት ያስፈልጋል።

የሕወሳስድ መጠን፡- ባለ 300 ሚ.ግ እንክብሎችን በመጠቀም ለሥጋ ደዋ ህክምና ለአንድ ኪሎ ግራም የሰውነት ክብደት ከ10 እስከ 20 ሚሊ ግራም መውሰድ። ሪፋምፒን መስጠት ያለበት በወር 1 ጊዜ ነው። መድሃኒቱ ከምግብ በፊት ከ1 ሰዓት ወይም ምግብ ከወሰዱ ከ2 ሰዓት በኋላ መስጠት አለበት።

በየወሩ የሚሰጠው መጠን፡-

ለአዋቂ፣ 600 ሚሊ ግራም (ሁለት ባለ 300 ሚሊ ግራም እንክብሎች)

ከ8 እስከ 12 ዓመት ልጆች፣ 450 ሚሊ ግራም (1 1/2 ባለ 300 ሚሊ ግራም እንክብሎች)

ከ3 እስከ 7 ዓመት ልጆች 300 ሚሊ ግራም (አንድ ባለ 300 ሚሊ ግራም እንክብል)

ከ3 ዓመት በታች ልጆች፣ 150 ሚሊ ግራም (ግማሽ ባለ 300 ሚሊ ግራም እንክብል)።

ክሎፋዚሚን (ሳምፕሪን)

የመድሃኒት ስቀራረብ፡- መድሃኒቱ በባለ 50 እና 100 ሚሊ ግራም እንክብሎች ተዘጋጅቶ ይገኛል።

ክሎፋዚሚን እንደ ሪፋምፒን በጣም ውድ መድሃኒት ነው። የሥጋ ደዋ

በሽታ ባክቴሪያዎችን የመግደል አቅሙ ከሪፋምፒሊን ዝቅተኛ መሆኑ ቢታወቅም በተለይም «ሌፕራ ሪክክሽን» የተባለውን አደገኛ የመድሃኒት አለመስማማት ችግር ስለሚቀንስ የተሻለ ጥቅም አለው። በተለይም «ሌፕሮማተስ ሌፕቶሲ» ለተባለው የሥጋ ደዋ በሽታ የበለጠ ጠቃሚ ነው።

የሚያስከትላቸው ችግሮች፡- የቆዳ መቆጣትንና መቅላትን ያስከትላል። ይህ ችግር ጊዜያዊ ቢሆንም መድሃኒቱን ካቆሙ ከ1 እስከ 2 ዓመት ባለው ጊዜ ውስጥ ይጠፋል። ከዚህ በተጨማሪ የጨንጭ መታወክ ወይም የምግብ አለመዋሃድ ችግሮችን ያስከትላል። ነፍሰጡር ሴቶች መድሃኒቱን መውሰድ የላባቸውም።

የሕወሳስድ መጠን፡- ባለ 50 ሚሊ ግራም እንክብሎችን በመጠቀም በቀን ለ1 ኪሎ ግራም የሰውነት ክብደት 1 ሚሊ ግራም መስጠት። በየቀኑ ለአንድ ጊዜ መስጠትና በመቀጠልም መጠኑ ከፍ ያለ ክሎፋዚሚን ለሁለተኛ ዙር በአንድ ጊዜ መስጠት።

በአደንዳንዱ ቀን የሚሰጠው መጠን፡-

ለአዋቂ፣ 50 ሚሊ ግራም (አንድ ባለ 50 ሚሊ ግራም እንክብል)

ከ8 እስከ 12 ዓመት ልጆች፣ 37 ሚሊ ግራም (የባለ 50 ሚሊ ግራም እንክብል 1/4 ኛ)

ከ3 እስከ 7 ዓመት ልጆች 25 ሚሊ ግራም (የባለ 50 ሚሊ ግራም እንክብል ግማሽ)

ከ3 ዓመት በታች ላሉ ህፃናት፣ 12 ሚሊ ግራም (የባለ 50 ሚሊ ግራም እንክብል 1/4 ኛ)።

በየወሩ የሚሰጠው መጠን፡-

ለአዋቂ 300 ሚ.ግ (6 ባለ 50 ሚ.ግ እንክብሎች)

ከ8-12 ዓመት፣ 255 ሚ.ግ (አራት ተኩል ባለ 50 ግራም እንክብል)

ከ3-7 ዓመት፣ 150 ሚ.ግ (ሶስት ባለ ሃምሳ ሚ.ግ እንክብል)

ከሶስት ዓመት በታች፣ 75 ሚ.ግ (አንድ ከግማሽ የ50 ሚ.ግ እንክብል)

ማላለያ፤ መጠን፡ ከፍተኛ የሆነ ክላራዊ ሚን የተባለውን መድሃኒት መውሰድ «ሊፐራ አክሽን» የተባለውን የመድሃኒት ያለመሰማማት ችግር ለመቆጣጠር ስለ ሚጠቅም መድሃኒት በሃኪም ወይም ከፍተኛ ልምድ ባለው የጤና ባለሙያ ቁጥጥር ሥር ቢሰጥ ይመረጣል።

ሴቶች መድሃኒቶች

የወባ በሽታ መድሃኒቶች

የወባ በሽታን ለማከም የሚጠቅሙ በርካታ መድሃኒቶች አሉ። የሚያሳዝነው ግን በብዙ አገሮች ውስጥ የወባ ተሃዋ ስያን በፍቴንነታቸው የታወቁትን መድሃኒቶች እንኳን ተለማምደዋቸዋል። በአስከሬናቱ የሚታወቀው ፍልሲሳም የተባለው የወባ በሽታ ለብዙ መድሃኒቶች አልበገር ብሏል።

ዘክሳቢ የሚገኘውን የጤና ጥበቃ ድርጅት ወይም የወባ መከላከያ ድርጅት በመጠየቅ የትኛው መድሃኒት ወጣን እንደሚደገፍ ማረጋገጥ ይገባል። አዳዲስ መድሃኒቶች በየጊዜው ቢመረቱም ብዙ ሳይቆዩ በሽታዎቹ ተሃዋስያን ይለማመዱት ይቻላል።

ጠቃሚ ነገሥት፡-

ወባ የተፈጥሮ መከላከያቸው ደካማ የሆኑ ሰዎችን በተለሉ ሊገድል ይችላል። ወባ ወዳለበት ቦታ የሚሄዱ ልጆችና ትላልቅ ሰዎች ወደ ወባማ ሥፍራ ከመንቀሳቀሳቸው በፊት የወባ መከላከያ መድሃኒት መውሰድ አለባቸው።

የወባ በሽታ መድሃኒቶችን በሁለት መንገዶች መጠቀም ይቻላል።

1. ለዘክሳቢ፡- በወባ በሽታ ለተያዘ ሰው በጤና ባለሙያ መመሪያ መሠረት መድሃኒቱ ይሰጣል።
2. መከላከያ፡- በህመምተኛው ደም ውስጥ ያለው የወባ ሀዋስ ጉዳት እንዲያደርስ ለማድረግ ይጠቅማል። ይህ ዘዴ የሚጠቅመው ወባማ በሆነ አካባቢ ለሚኖሩ ግለሰቦች ወይም በህመም የተጠቁና በሌላ ምክንያት ደካማ የሆኑ ልጆችን ከወባ ጥቃት ለመከላከል ነው። ወባ ወዳለበት አካባቢ ለተወሰነ ጊዜ ሄደው ለሚቆዩና የተፈጥሮ

መከላከያቸው ደካማ ለሆኑ ሰዎችም ያገለግላል። መድሃኒቱ በሳምንት አንድ ጊዜ መውሰድ አለበት። ወባን ለመከላከል የወባ ትንኝ መከላከያ ዘዴን ተግባራዊ ማድረግ ያስፈልጋል።

አንዳንድ የወባ መድሃኒቶች የወባ በሽታን ለማከም ብቻ ይጠቅማሉ። አንዳንዶቹ ደግሞ ለመከላከል ብቻ ያገለግላሉ። ሌሎቹ ደግሞ ለሁለቱም ይጠቅማሉ።

ከ1986 ጀምሮ ክላሮኪን ወባን ለመከላከልም ሆነ ለማከም በጣም ጠቃሚ የሆነ መድሃኒት እንደሆነ ታምናበታል። በአንዳንድ አካባቢዎች እንደታያው ግን የበሽታው ተሃዋስያን መድሃኒቱን እየተለማመዱት ሳይመጡ አይቀሩም። በምስራቅ አፍሪካና በአስያ ውስጥ የወባ በሽታ ተሃዋስያን ክላሮኪንን ተለማምደውታል። ኩዊኒን (quinine) የተባለው መድሃኒት ግን ሃይለኛ ወባን ለማከም የሚጠቅም ከመሆኑም በላይ መድሃኒት የተለማመደ የወባ በሽታን ለማከም ይረዳል። በተጨማሪም መድሃኒቱ አንጎል የሚያጠቃውን የወባ ዓይነትን ለማከም ይረዳል።

ክላሮኪንን ለተለማመዱ የወባ ተሃዋስያን ሚፍሎኪን የተባለ አዲስ መድሃኒት ለመከላከልም ሆነ ለማከም ይጠቅማል። ፋንሲዳር የተባለው መድሃኒትም ክላሮኪን የማያደርገውን ወባ ለማከም ይጠቅማል። ፕሮፕቢልን ደግሞ ከክላሮኪን ጋር በመደባለቅ ለመከላከል መጠቀም ይቻላል። ቲትራሳይ ክሊን/ ዶክሲሳይክሊን ደግሞ አልፎ አልፎ በወባ ህክምናና መከላከል ጥቅም ላይ እየለዩ ይገኛሉ።

ክላሮኪን

ክላሮኪን በሁለት ዓይነት መልክ ተዘጋጅቶ ይቀርባል። እነሱም ክላሮኪን ፎስፌት እና ክላሮኪን ሶልፌት ይባላሉ። አወሳሰዳቸውም ይለያያያዛል። ነገር ግን በየእንክብራቱ የሚገኘው የክላሮኪን ቤዝ ተመሳሳይ ነው። ክላሮኪን ፎስፌት (የታወቁ የንግድ ስሞቹ ራሶኒን፣ ሽብሎክሮር እና ክራብን ናቸው)፤ 250 ሚ.ግ እንክብል የ150 ሚ.ግ የክላሮኪን ቤዝ አለው።

ክላሮኪን ሶልፌት (የሚታወቁበት የንግድ ስም ኒቫክዊን ይባላል)፤ 200

ሚ.ግ እንክብል ሲሆን፤ የ150 የክላሮኪን ኪን ቤዝ አለው።

ስለዚህ መድሃኒቶቹ ውስጣቸው ባለው የክላሮኪን የቤዝ ወይም የግለሰብን ክብደትና ዕድሜ ግምት ውስጥ በማስገባት መስጠት አለባቸው።

ወባ በሰፋት በሚታይበት አካባቢ ተወልደው ያደጉ ሰዎች በሽታው ባይነካቸውም በሰውነታቸው ውስጥ የወባ ተሃዋስያን እንደሚኖሩ ይገመታል። ነገር ግን ግለሰቦቹ ለካባድ ድካም፣ ጉንፋን ወይም ተመሳሳይ ሁኔታ ካልተጋለጡ በቀር የበሽታው ምልክት አይታይባቸውም። እነዚህ ሰዎች ከፊል የመከላከያ ሃይል አላቸው። በሽታው በጉልህ ሲታይባቸው ግን ከሌላ አካባቢ መጥተው በበሽታው እንደተያዙ ሰዎች ከፍተኛ የመድሃኒት መጠን አያስፈልጋቸውም።

የሚያስከትላቸው ችግሮች፡- ክላሮኪን በአንዳንድ ሰዎች ላይ በመላ ሰውነት ላይ የሚሳካ ሁኔታን ይፈጥራል። መድሃኒቱ ሙሉ ለሙሉ ሲወሰድም የዓይን ብሽታን ሊፈጥር ይችላል።

የክላሮኪን እንክብል ሽወሳሰድ

አዲስ በጀመረ ወባ ፍቴን የህክምና ዘዴ፡- ለመጀመሪያው ዙር የሚከተለውን መስጠት፡-

ለአዋቂ 4 እንክብል (600 ሚ.ግ የክላሮኪን ቤዝ)

ለልጅ ከ10 - 15 ዓመት፤ 3 እንክብል

ለልጅ ከ6 - 9 ዓመት፤ 2 እንክብል

ለልጅ ከ3 - 5 ዓመት፤ 1 እንክብል

ለልጅ ከ3 - 5 ዓመት፤ ግማሽ እንክብል -

ሁለተኛው ዙር ህክምና የመጀመሪያው ከተሰጠ ከ6 ሰዓት በኋላ መስጠት አለበት። መጠኑም ግማሽ መሆን አለበት። ለሚቀጥሉት ሁለት ቀናትም መደገም አለበት።

ለአዋቂ 2 እንክብል (300 ሚ.ግ የክላሮኪን ቤዝ)

ለልጅ ከ10 - 15 ዓመት፤ 1 1/2 እንክብል

ለልጅ ከ6 - 9 ዓመት፤ 1 እንክብል

ለልጅ ከ3-5 ዓመት ግማሽ እንክብል

ለልጅ ከ1-2 ዓመት፤ ሩብ እንክብል

ለልጆች 50 ሚ.ግ የክላሮኪን ቤዝ ያለው ሽርጥ በ5 ሚ.ሊ። (አንድ የሻይ ማንኪያ ብዙ ጊዜ ጥቅም ላይ ይውላል።)

1 1/2 የሻይ ማንኪያ ከግማሽ እንክብል ጋር እኩል ነው።

ለበሽታው ክፊል የመከላከያ ሃይል ላላቸውና በሽታው ለታየባቸው ሰዎች፤

ለአዋቂ፤ 2 እንክብል በቀን ሁለት ጊዜ ከ2 እስከ 3 ቀን

ለልጅ መጠኑን ከላይ እንደተጠቀሰው መቀነስ።

በወባ መከላከያነት

ወባ ወዳለበት አካባቢ ከመሄድ ከአንድ ሳምንት በፊት ጀምሮ በየሳምንቱ አንድ እንክብል መውሰድ። አካባቢውን ከለቀቁ በኋላ ደግሞ ለ4 ሳምንት መውሰድ።

ለአዋቂ፤ 2 እንክብል (400 ሚ.ግ)

ለልጅ ከ10-15 ዓመት፤ 1 1/2 እንክብል

(300 ሚ.ግ)

ለልጅ ከ6 - 9 ዓመት፤ 1 እንክብል

(200 ሚ.ግ)

ለልጅ ከ3-5 ዓመት ግማሽ እንክብል

(100 ሚ.ግ)

ለልጅ ከ1-2 ዓመት፤ 1/4 እንክብል (50 ሚ.ግ)

ከ1 ዓመት በታች ለሆኑ ህፃናት፡-

1/8 እንክብል (25 ሚ.ግ)

በአሜሪካ ምክንያት ሰሚመጣ የጉበት መገልጠያ መቋጠር

የባለ 250 ሚ.ግ ክላሮኪን ፎስፌት ወይም 200 ሚ.ግ ክላሮኪን ሶልፌት መጠቀም ይረዳል።

ለአዋቂ፤ 3 ወይም 4 እንክብል በቀን ሁለት ጊዜ ተወሰደ ከዚያ በኋላ ደግሞ 1 1/2 ወይም 2 እንክብል

በቀን ለ3 ሳምንት መውሰድ አለበት።

ለልጅ እንደ ክብደቱ ወይም እንደ እድሜው እነስተኛ መጠን ሊሠጠው ይገባል።

ኩዊኒን (ኩዊኒን ሰፊፊት ወይም ኩዊኒን ባይሰፊፊት)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- 300 ሚ.ግ ወይም 650 ሚ.ግ እንክብል።

ኩዊኒን የሚጠቅመው በኢሎች መድሃኒቶች አልበገር ላለ የጭንቅላት ወባ ነው። በአፍ ቢዋጥ ውጤታማ ይሆናል። ትውከት ካስቸገረ ፕሮግራሙን የተባለ ውጥ መድሃኒት መውሰድ ይጠቅማል።

የሚያስከትላቸው ችግሮች፡- ኩዊኒን አልፎ አልፎ ላለ ያበዛል፤ የመስማት ችግር ይፈጥራል ወይም የጆሮ መጨመር ያስከትላል። በተጨማሪም በቅርቡ ማጥፊያው ማስታወክና ተቃማጥን ሊያስከትል ይችላል።

አዲስ ሰጅመረ ወባ የኩዊኒን አስጣጥ መጠን

- 300 ሚ.ግ እንክብል በመጠቀም በቀን 3 ጊዜ ለ 3 ቀን መስጠት።
- ለአዋቂ፣ 2 እንክብል (600 ሚ.ግ)
- ለልጅ ከ10-15 ዓመት፣ 1 1/2 እንክብል (450 ሚ.ግ)
- ለልጅ ከ6-9 ዓመት፣ 1 እንክብል (300 ሚ.ግ)
- ለልጅ ከ3-5 ዓመት፣ 1/2 እንክብል (150 ሚ.ግ)
- ለልጅ ከ1-2 ዓመት፣ 1/4 እንክብል (75 ሚ.ግ)
- ከ1 ዓመት በታች፣ 1/8 እንክብል (38 ሚ.ግ)

የኩዊኒን ወይም የክሎርኪን መርፈ አሰጣጥ፡-

የኩዊኒን ወይም የክሎርኪን መርፈ መሠጠት ያለበት አስገዳጅ ሁኔታ በሚፈጠርበት ወቅት ነው። የወባ በሽታ ምልክት የሚያሳየው ግለሰብ ወይም ወባ በብዛት በሚታይበት አካባቢ የሚኖረውን ግለሰብ ካስመለሰው፣ ራሱን ስቶ ከተወራጩ ወይም የሚገኝጃይ ቲስ ምልክት ካላየ የጭንቅላት ወባ ሊሆን ይችላል። በዚህ ጊዜ በፍጥነት በጤና ባለሙያ መመሪያ መሠረት የኩዊኒን

መርፈ መስጠት ይገባል። (ወይም ሌላ መድሃኒት በቅርብ ከሌለ ክሎርኪን መውጋት)።

ኩዊኒን ዲሃደርክሎሪደድ መርፈ፣ 300 ሚ.ግ በ2 ሚሲ ውስጥ፡፡

የኩዊኒን መርፈ ባጣም ዝግ ተብሎ መስጠት አለበት። ሆኖታ በደም ሠር መስጠት ያለበትም። ምክንያቱም ልብ በከፍተኛ ሀይታ ሊገዳ ይችላል። ለልጅ በተለይ ከፍተኛ ምንቃቂ ማድረግ አለበት።

በአያንዳንዱ ታች ግማሽ፣ ግማሽ መርፈ መውጋት። መድሃኒቱን ወደ ውስጥ ከመገፋት በፊት የሲሪንጋውን መግፈያ ወደኋላ መሰብ። ደም ከተየ ሌላ ቦታ መውጋት። ከ12 ሰዓት በኋላ ተመሳሳይ መጠን መስጠት።

ለአዋቂ 600 ሚ.ግ (2 ብልቃጥ ወይም 2 ሚሲ) ለልጅ፣ 0.01 ሚሊ (1/15 ሚሊ ወይም

10 ሚ.ግ) ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት። (10 ኪ.ግ የሚመዝን የአንድ ዓመት ልጅ 0.70 ሚሊ ስለጠው ይገኛል።)

የክሎርኪን መርፈ፡- 200 ሚ.ግ በ5 ሚሊ ውስጥ የተጠቀሰውን መጠን በአንድ ጊዜ መስጠት። (በአያንዳንዱ ታች ላይ ግማሽ መርፈ መውጋት)።

ለአዋቂ 200 ሚ.ግ (የ5 ሚሊ ብልቃጥ በመሰሉ)

ለልጅ፡- 0.1 ሚሊ (1/10) ሚሊ ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት። (10 ኪ.ግ ለሚመዝን የአንድ ዓመት ልጅ 1 ሚሊ መውጋት)። ምንም መሻሻል ካልታዩ ከአንድ ቀን በኋላ ህክምና ውጥ መደገም ይቻላል።

ሚፍሎክዊን (የሚታወቅበት የንግድ ስም ሳሪያም ይባላል።)

አብዛኛውን ጊዜ በ250 ሚ.ግ እንክብል ተዘጋጅቶ ይቀርባል።

ሚፍሎክዊን አዲስ ለጀመረና ለክሎርኪን አልበገር ያለን ወባ ለመከላከልና ለማጥቃት ይረዳል። ይህ መድሃኒት ኢትዮጵያ ውስጥ አይገኝም። የጤና

ጥበቃ ሚኒስቴርን ሥራ ላይ እንዲውል አያበረታታም።

ሲደረጉ የሚገባቸው ጥንቃቄዎችና ስብሰባ የሚችሉ ችግሮች፡- ሚፍሎክዊን ለሳንፍሎርክ ሴሮችና የሚጥል በሽታ ላለ ባቸው ሰዎች መስጠት የለበትም። የልብ ወይም የእግረ ግራ በሽታ ያላባቸው ሰዎች መድሃኒቱን ከመውሰዳቸው በፊት ልምድ ያለው ባሕሪያ ምክር ያስፈልጋቸዋል። ሚፍሎክዊን አንዳንድ ጊዜ ሀመም ተቆጥን ለየት ያለ ባህሪ እንዲያሳዩ ያደርጋቸዋል። እነሱም የሃሳብ መዘበራረቅ፣ መፍዘዝ፣ የሆድ መታወክ፣ ራስ ምታት፣ የዕድታ ችግርና አንዳንድ ጊዜም ራስን መሳት ናቸው። መድሃኒቱን በሚገባ ከተመገቡ በኋላ መውሰድ ይገባል። ጉዳቱ መታየት የሚጀምረውና የሚጠናክረው መጠን ከፍተኛ የሆነ መድሃኒት ሲወሰድ ነው።

የሚፍሎክዊን አወሳሰድ፡-

በአንድ ጊዜ መስጠት ያለበት፡-

- ለአዋቂ፣ 5 እንክብል (1250 ሚ.ግ)
- ለልጅ ከ12 እስከ 15 ዓመት፣ 4 እንክብል (1000 ሚ.ግ)
- ለልጅ ከ8 እስከ 11 ዓመት፣ 3 እንክብል (750 ሚ.ግ)
- ለልጅ ከ5 እስከ 7 ዓመት፣ 2 እንክብል (500 ሚ.ግ)
- ለልጅ ከ1 እስከ 4 ዓመት፣ 1 እንክብል (250 ሚ.ግ)
- ከአንድ ዓመት በታች፡- ግማሽ እንክብል (125 ሚ.ግ)

ለወባ መከላከያነት

በየሰዓትም አንዱ አየወሰዱ ወባ ያለበትን አካባቢ ከስቀቁም በኋላ ለ4 ሳምንት መቀጠል።

- ለአዋቂ፣ 1 እንክብል (250 ሚ.ግ)
- ለልጅ ከ45 ኪ.ግ በላይ ለሚመዝን ልጅ፣ 1 እንክብል (250 ሚ.ግ)
- ለልጅ ከ31 - 45 ኪ.ግ ለሚመዝን፣ 1/4 እንክብል (188 ሚ.ግ)
- ለልጅ ከ20 - 30 ኪ.ግ፣ ግማሽ እንክብል (125 ሚ.ግ)
- ለልጅ ከ15 - 19 ኪ.ግ፣ 1/4 እንክብል (62 ሚ.ግ)

ከ15 ኪሎ ግራም በታች የሆኑ ልጆች እንዲወሰዱት አይመከርም።

የፓይሪሚታሚንና የሰፊፊድክሲን ቅጽቅጽ (ፋንሲዳር)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- 25 ሚ.ግ ፓይሪሚታሚን ከ500 ሚ.ግ ሰፊፊድክሲን ጋር ተዋህዶ ይቀርባል። ፋንሲዳር አልበገር ያለን ወባ ለማከም ይጠቅማል።

ማስጠንቀቂያ፡- የሰፊፊድክሲን መድሃኒት በአንድ ወቅት ችግር ያስከተለበት ግለሰብ ፋንሲዳር መውሰድ የለበትም። መድሃኒቱ ሽፍታና ማሳከክን ካስከተለ ስቂጦ በዙ ውሃ መጠጣት ይከፈላል።

አዲስ ለጀመረ ወባ፡-

- ለአዋቂ፣ 3 እንክብል
- ለልጅ፣ ከ9-14 ዓመት፣ 2 እንክብል
- ለልጅ፣ ከ4-8 ዓመት፣ 1 እንክብል
- ለልጅ፣ ከ1-3 ዓመት፣ ግማሽ እንክብል
- ከአንድ ዓመት በታች ለሆኑ 1/4 እንክብል

ፕሮፕላኒል (ፓሶድሪን)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- በ100 ሚ.ግ እንክብል ተዘጋጅቶ ይገኛል። ለክሎርኪን አልበገር ላለ ወባ ፕሮፕላኒል ከክሎርኪን ጋር ተቀላቅሎ ይሰጣል። አዲስ ለጀመረ ወባ ፕሮፕላኒል መሠጠት የለበትም።

ለመከላከያ የፕሮፕላኒል አወሳሰድ መጠን፡-

ወባ ባለበት አካባቢ እንደደረሰ በየቀኑ መድሃኒቱን መውሰድ። ከዚያም አካባቢውን ከስቀቁ በኋላ እስከ 28 ቀን ድረስ መውሰድን መቀጠል።

- ለአዋቂ፣ 2 እንክብል (200 ሚ.ግ)
- ለልጅ ከ9-14 ዓመት፡- 1 1/2 እንክብል (150 ሚ.ግ)
- ለልጅ ከ3 - 6 ዓመት፣ 1 እንክብል (100 ሚ.ግ)
- ለልጅ ከ1 - 2 ዓመት፣ ግማሽ እንክብል (50 ሚ.ግ)
- ከአንድ ዓመት በታች፡- 1/4 እንክብል (25 ሚ.ግ)

ፕሪማክዊን

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- ተዘጋጅቶ የሚመጣው 26.3 ሚ.ግ ፕሪማክዊን ፎስፌት ከ15 ሚ.ግ ፕሪማክዊን ቤዝ ጋር ተዋህዶ ነው።

ፕሪማክዊን አብዛኛውን ጊዜ የሚሰጠው የክሎርክዊን ወይም የሌላ መድሃኒት ህክምና ከተሰጠ በኋላ ሌላ ዓይነት ወባ እንዳይከሰት ለመከላከል ነው። ፕሪማክዊን ብቻውን አዲስ የጀመረ ወባ ለማከም አይጠቅምም።

የሚያስከትላቸው ቶፖሮ፡- ነፍሰጠር ሴቶች ፕሪማክዊን መውሰድ የለባቸውም። በአንዳንድ ሰዎች ላይ በተለይም ባንዳንድ ጥቁሮች ላይ ፕሪማክዊን የደም ማነስ ያስከትላል። ስለሆነም የጤና ባለሙያ ምክር መጠየቅ ያስፈልጋል።

የአወሳሰድ መጠን

በቀን 1 እንክብል ለ14 ቀን መስጠት።

አወሳሰዱም እንደሚታተሰው ነው።

ለአዋቂ፣ 1 እንክብል (15 ሚ.ግ

የፕራይማክዊን ቤዝ)

ለልጅ ከ8-12 ዓመት፣ ግማሽ እንክብል

(7 ሚ.ግ የፕራይማክዊን ቤዝ)

ለልጅ ከ3-7 ዓመት፣ 1/4 እንክብል

(4 ሚ.ግ የፕራይማክዊን ቤዝ)

ቴትራሳይክሊን

በአንዳንድ አካባቢዎች አዲስ ለጀመረና ለክሎርክን አልበገር ላለ ወባ ቴትራሳይክሊን ይሰጣል። ውጤታማነቱ ግን ዘገምተኛ ስለሆነ ከሌላ መድሃኒት (አብዛኛውን ጊዜ ኪኒን ጋር) መስጠት አለበት። ወባ ባለበትና ክሎርክን በሚያድንበት አካባቢ ከሌላ ቦታ ወደ አካባቢው የሚሄዱ ሰዎች ለመከላከያ ዶክሊን ሳይክሊን ይጠቀማሉ።

ለሸሚባና ለጃርዲያ የሚጠቀሙ መድሃኒቶች

በሸሚባ ምክንያት ተቅማጥ ወይም የደም ተቅማጥ ሲደርስ አብዛኛውን ጊዜ ቶሎ፣ ቶሎ ዓይነምድር የመውጣት ስሜት የሚያስከትል ከመሆኑም በላይ ዓይነምድሩ ልፋጭና አንዳንዴም ደም

ይኖረዋል። ከተቀማጥ ጋር የሆድ ቁርጠት ቢኖርም ገዝተኛ ትኩሳት ወይም ትኩሳት ላይኖር ይችላል። የአሜባን ተቅማጥ ሚትሮኒዳዛል ወይም ቲኒዳዛል በመጠቀም ማከም ይቻላል። ዲቡካናይድ ፊዩርቲ ወይም ቴትራሳይክሊን ቀላቅሎ መስጠት ይጠቅማል። ምክንያቱም ሚትሮኒዳዛል የአሜባ እንቁላሎችን (ሲስት) ማጥፋት ስለማይችል ነው። ሚትሮኒዳዛል በሌለበት ጊዜ ወይም የአሜባ ጥቃት ወደገብት ሲዛመት ክሎርክን ይሰጣል። ሎዶክዊኖል የአሜባ የደም ተቅማጥን ለማከም ይረዳል። ነገር ግን ከፍተኛ ጉዳት ሊያደርስ ይችላል። በአንደኛ ውስጥ የሚገኙ የአሜባ ህዋሳትን በሙሉ ለማጥፋት ከ2-3 ሳምንት የሚፈጅና ብዙ ወጪ የሚጠይቅ ህክምና ማድረግ አስፈላጊ ነው። የበሽታው ምልክት እስከጠፋ ድረስ መድሃኒቱን አቋርጦ ከዚያ በኋላ ግን ሰውነት ባለው የተፈጥሮ ሃይል ቀሪውን በሽታ እንዲቋቋም ማድረግ ይመረጣል። ይህ ዘዴ በተለይ በሌላ ኢንፌክሽን የመያዝ ዕድሉ ከፍተኛ በሆነበት አካባቢ ይሠራል።

በጃርዲያ ምክንያት የሆድ መታወክ ሲደርስ ተቅማጥ ቢጫ፣ የተኩራፈረፈ የሚመስል ሲሆን ደም ወይም ልፋጭ የሚመስል ነገር አይታይበትም። ሚትሮኒዳዛል ለጃርዲያ ጠቃሚ መድሃኒት ነው።

ቲኒዳዛል

ለአሜባና ለጃርዲያ ከሚትሮኒዳዛል ይልቅ ቲኒዳዛል መጠቀሙ ይቀላል። ነገር ግን ሁለቱም ውጤታማ ናቸው። ቲኒዳዛል የሚሰጠው በጣም አነስተኛ በሆነ መጠን ነው። የሚወሰደውም ከምግብ በኋላ ነው።

ለጃርዲያ የቲኒዳዛል የአወሳሰድ መጠን፣

ለአዋቂ፣ 2 ግራም (4 እንክብሎች)

በአንድ ጊዜ።

ለልጅ ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት

ከ50-75 ሚ.ግ መስጠት። መድ

ገም ያስፈልግ ይሆናል።

ለሸሚባ የቲኒዳዛል የአወሳሰድ መጠን፣

ለአዋቂ፣ 1 ግራም (2 እንክብል)

በቀን ጊዜ ለ3 ቀን መስጠት

ለልጅ ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት፣ ከ50-60 ሚ.ግ በቀን አንድ ጊዜ ለ3 ቀን።

ለትራይኮፖናስ የማህፀን ኢንፌክሽን የቲኒዳዛል የአወሳሰድ መጠን፣

ለአዋቂ፣ 2 ግራም በአንድ ጊዜ ከ1 - 2 ቀን።

ለባክቴርያ የማህፀን ኢንፌክሽን የቲኒዳዛል የአወሳሰድ መጠን። ለትራይኮፖናስ የሚታዘዘውን መጠን መውሰድ።

ሚትሮኒዳዛል (ፍሳጂ)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- ባለ 200 ወይም 250 ሚ.ግ የሚዋጥ እንክብል፣ ባለ 500 ሚ.ግ በማህፀን የሚጨመር እንክብል።

ሚትሮኒዳዛል በአሜባና በጃርዲያ ምክንያት ለሚደርስ የአንደኛ መታወክና በተዋልዶ አካላት ውስጥ ለሚገኘው ትራይኮፖናስ ለተባለው በሽታ ይጠቅማል። አምፕሲሊንና መሠል መድሃኒቶችን በመውሰድ የሚከሰተውን ተቅማጥ ለማስታገስ ይረዳል። የጊኒ ዎርም ምልክቶችንም ለማከም ይረዳል።

ማስጠንቀቂያ፡- ሚትሮኒዳዛል ሲወሰድ አልኮል አይጠጣም። ምክንያቱም አልኮል ከተጠጣ ከፍተኛ የሆነ የማስመለስና የማጥወልወል ስሜት ይፈጥራል።

ሚትሮኒዳዛል በፅንሰ ላይ ችግር ሊፈጥር ይችላል። ስለዚህ ነፍሰጠር ሴቶች ይህን መድሃኒት ከመውሰድ መቆጠብ ይኖርባቸዋል። በተለይም በመጀመሪያዎቹ 3 ወራት ውስጥ መድሃኒቱ መውሰድ የለበትም። የሚያጠቡ ሴቶች መድሃኒቱን በወሰዱ በ24 ሠዓት ውስጥ ጡት ማጥጣት የለባቸውም። የገብት ችግር ያለባቸው ሰዎች ሚትሮኒዳዛል መውሰድ የለባቸውም።

የአወሳሰድ መጠን፡- በአሜባ ምክንያት ለሚደርስ የደም ተቅማጥ አንድ ባለ 250 ሚ.ግ ፍሬ (ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት) 5 - 50 ሚ.ግ በቀን አስልቶ መስጠት።

ሚትሮኒዳዛል በአንድ ቀን 3 ጊዜ ከ5-10 ቀን መስጠት አለበት።

በአንድ ጊዜ፡-

ለአዋቂ፣ 750 ሚ.ግ (3 እንክብል)

ለልጅ፣ ከ8- 12 ዓመት፣ 500 ሚ.ግ (2 እንክብል)
ለልጅ፣ ከ 4- 7 ዓመት፣ 375 ሚ.ግ (ግማሽ እንክብል)
ለልጅ፣ ከ2 - 3 ዓመት 250 ሚ.ግ (1 እንክብል)
ለልጅ፣ ከ2 ዓመት በታች፣ ከ80- 125 ሚ.ግ (1/3- 1/2 እንክብል)

በጃርዲያ፣

ሚትሮኒዳዛል በአንድ ጊዜ ሲታዘዝ 2 ግራም (8 እንክብል) ሊሰጥ ይችላል። በአማራጭ ደግሞ አነስ ተደርጎ በቀን 3 ጊዜ ለ5 ቀን መስጠት ይቻላል።

ለአዋቂ፣ 250 ሚ.ግ (1 እንክብል)

ለልጅ፣ ከ8-12 ዓመት፣ 250 ሚ.ግ

(1 እንክብል)።

ለልጅ፣ ከ3 - 7 ዓመት፣ 125 ሚ.ግ

(ግማሽ እንክብል)

ለልጅ፣ ከ3 ዓመት በታች 62 ሚ.ግ

(1/4 እንክብል)

በጊኒ ዎርም፡- ለጃርዲያ የታዘዘውን መጠን በቀን 3 ጊዜ ለ10 ቀን መስጠት።

ለትራይኮፖናስ የብልት ቁስበት

በዚህ በሽታ የተያዙ ሴቶች 2 ግራም (8 እንክብል) በአንድ ጊዜ ከዋጡ በኋላ እንዲን በብልት የሚጨመር ፍሬ በብልት ውስጥ በቀን ሁለት ጊዜ (ጣትና ማታ) ለ10 ቀን መጨመር አለባቸው። ይህ በሽታ በሴቶች ላይ ከታየ ምንም የህመም ስሜት ባይኖርም ባሉችም 2 ግራም (8 ፍሬ) በአንድ ጊዜ መዋጥ አለባቸው። ባልና ሚስቱ ካልታከሙ ግን በሽታው ካንዱ ወደሌላው እየተዛመተ ጨርሶ ሊጠፋ አይችልም።

በብልት ላይ ለደረሰ የባክቴርያ ኢንፌክሽን የሚሰጥ መድሃኒት መጠን፣

2 የሚትሮኒዳዛል እንክብል (500 ሚ.ግ) በቀን 2 ጊዜ ለ5 ቀን መውሰድ። ኢንፌክሽኑ ከተመለሰ ወንዶችም ሆኑ ሴቶች በተመሳሳይ መድሃኒት ለተመሳሳይ ጊዜ መታከም አለባቸው።

ዳይቡክሳናይድ ፍዩርቲ (ፍዩራማይድ)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- 500 ሚ.ግ እንክብል፣ በሽርጥ መልኩ 125 ሚ.ግ በ5 ሚሊ ይቀርባል።

ዳይሎክላናይድ ፍፍርቴ ለአሜሪካ የደም ሕክምና ኮሚቴ ሲቀረጹ ወይም ከቴትራሳይክሊን ጋር በመቀላቀል ይሰጣል።

የሚያስከትላቸው ችግሮች፡- አልፎ፣ አልፎ ሆድ ውስጥ ጋዝ ይፈጥራል። የሆድ ሀመምና የማቅለሽሽ ስሜት ያስከትላል።

የአወሳሰደ መጠን፡- (20 ሚ.ግ በቀን በአንድ ኪ.ግ የሰውነት ክብደት) 500 ሚ.ግ እንክብል

በቀን 3 ጊዜ ከምግብ በኋላ መውሰድ። በሽታው መሰራተት በሰውነት እንዲጠፋ ለ10 ቀናት ሊወሰድ ይገባል። በአንድ ጊዜ ትዕዛዝ የሚከተለውን መጠን መስጠት።

ለአቀፍ፡- 1 እንክብል (500 ሚ.ግ)
18 - 12 ዓመት ግማሽ እንክብል (250 ሚ.ግ)

ከ3-7 ዓመት፡ 1/4 እንክብል (125 ሚ.ግ)

ከ3 ዓመት በታች 1/8 እንክብል (62 ሚ.ግ) ወይም በከብደታቸው መሠረት መቀነስ ይቻላል።

ሃይድሮክሎሮኖሳይንስ (ክሊኒካዊናል፣ አይዶክዊ ኖል፣ ዳይሎክላናይድ ከክሎሮኖሳይንስ ሃይድሮኖል፣ ብርክሲ ክዊናላይን)፣ የሚታወቁበት የንግድ መጠሪያዎች፡- ላይዶክዊን፣ አሚካላይን፣ ፍሎራክዊን፣ ኢንተርክዊናል፣ ክሎራምቢን፣ ናይቪምቢን፣ ኩም ጌል፣ ኢንተርቫፍርም እና ሌሎችም የንግድ መጠሪያዎች) ቀደም ሲል እነዚህ መድሃኒቶች ለትምህርት ህክምና በሰፊ ተጥቅሞ ላይ ይውሉ ነበር። በአሁኑ ወቅት ግን ዕድሜ ልክ የሚቆይ ሽግግት አይነሰውር ነትና ሞትም ሊያስከትሉ ስለሚችሉ እነዚህን አደገኛ መድሃኒቶች መጠቀም አይገባም።

በብልት ቁስበት በሽታ

ከብልት የሚወጣ ፈሳሽ የብልት ማሳከክና በአጠቃላይ የማህበረሰቡ ሀመም በተለያዩ የበሽታ መንስኤዎች ሊመጡ ይችላሉ። እነዚህን የጤና ችግሮች ከሚያስከትሉ የጤና ጠንቆች መካከል የታወቁት ትራይኮሞናስ፣ ይስት (yast) እና ባክቴሪያ ናቸው። ለአብዛኛዎቹ የአባለዘር ሀመሞች የግል ገጽህናን መጠ

በቅ፣ በኮምጣጤና በውሃ ብልትን መ፣ ጠብ ይጠቅማል። ለዚህ በሽታ የሚሰፈልጉ የተለያዩ መድሃኒቶችም በዝግር ቀርበዋል።

በብልት መታጠቢያ የሚያገለግል ነጭ ኮምጣጤ

2 ወይም 3 የሾርባ ማንኪያ ነጭ ኮምጣጤ ከአንድ ሊትር የተፈላው ጋር መቀላቀል። በቀን አንድ ጊዜ ለአንድ ሃምገት መታጠብ። ከዚያ በኋላ ግን በየ2 ቀን መታጠብ ይጠቅማል። ይህ ዘዴ በተለይ ለባክቴሪያ ኢንፌክሽን ይጠቅማል።

ሚትሮኒካዊል፡- የዚህን መድሃኒት እንክብል መጥፍ በብልት የሚጨመረውን ዓይነት ደግሞ መጠቀም ለብልት የትራይኮሞናስ በሽታ ህክምና ይጠቅማል። መድሃኒቱ የሚጠቅመው ማህበረ በትራይኮሞናስና በባክቴሪያ ህዋሳት ሊታወክ ነው። ሚትሮኒካዊልን ለባክቴሪያ ኢንፌክሽን መጠቀም የሚገባው የኮምጣጤና የውሃ ውሁድ ውጤት ሳያስገኝ ሊተር ነው።

እስታቴን ወይም ሚኩናዛል ፍሬዎች፣ ቅባትና በማህበረሰቡ የሚጨመር ለምሳሌ ሲስ (ፈንገስ) በሽታ ህክምና ይጠቅማሉ።

ጃንቪያን ቫዩሊት (ክሪስታል ቫዩሊት)
1% ፈሳሽ ለምሳሌ ሲስና ሌሎች የሌት ብልት ቁስበት ይጠቅማል። መድሃኒቱን በቀን አንድ ጊዜ ለሦስት ሳምንት መቀባት ያስፈልጋል።

ፕሮቪዶን አዩዲን (ቢታዲን)

ለማህበረሰቡ የባክቴሪያ ኢንፌክሽን ያገለግላል።

ሁለት የሾርባ ማንኪያ ፕሮቪዶን አዩዲን ፈልቶ ለብላ ሳስ አንድ ሊትር ውሃ ጥቅባለት። በቀን አንድ ጊዜ ከ10 - 14 ቀን መታጠብ።

ገና ለተወለደ ልጅ አንድ ዓይን ጠብታ መጠቀም ይቻላል። የውሁዱ 10% በተጣራ ውሃ የጨው ውሁድ 1% ዝቅ ተደርጎ መቅጠን አለበት።

ለቆዳ በሽታ

ሳሙና

ሁልጊዜ እጅንና ገላን በሳሙናና በውሃ አዘውትሮ መታጠብ ከብዙ ዓይነት የቆዳ ሀመሞችና የአንጀት ጥገኛ ትሉች ለመከላከል ይጠቅማል። ማንኛውንም ዓይነት ቁስል ከመንካትና ከመሸፈን በፊት በቀዝቃዛ ውሃና በሳሙና በደንብ መታጠብ አለበት።

ሰፎረፎር፣ ለቆረቆር፣ ለብጉር፣ ለቆዳ ቁስል፣ ለቋቋቻና ለሌላም የራስና የቆዳ ፈንገስ የሚያስፈልገው ህክምና በሳሙናና በውሃ እሽት እድርጎ አዘውትሮ መታጠብ ብቻ ነው። የሚቻል ከሆነ የምንጠቀምባቸው ሃሳሙና ዓይነቶች ጀርሞችን ሲገድሉ የሚችሉ የመድሃኒት ንጥረ ነገር ያለባቸው ቢሆኑ ይመረጣል። የፕሮቪዶን አዩዲን ንጥረ ቅመም ያላቸው አንድ ቤታዲን ያሉ የሳሙና አይነቶችን መጠቀም የተሻለ ነው።

ድኝ (ሰሰፈር)

መልኩ ቢጫ ሲሆን፣ አብዛኛውን ጊዜ በዱቄት መልክ ተዘጋጅቶ ይገኛል።

ሰልፈር (ድኝ) በቅባትና በሌሎች መልክም ተዘጋጅቶ ይቀርባል።

ድኝ በብዙ ዓይነት የቆዳ ችግሮች ይረዳል

1. መሽገር፣ ቅመም፣ ሙጂል፣ ቀንጫ ለማጥፋት ወይም ለመከላከል ወደ መስክ ወይም ወደ ደን በሚከድበት ጊዜ የድኝን ዱቄት ለአግር ወይም በቁርጭምጭሚት፣ በእጅ አንጓ፣ በሽንጥና በአንገት አካባቢ መርጨት ይጠቅማል።
2. እክክን፣ ቆዳ ቀደው የሚገቡ ቀንጫ ችግ፣ ቀንጫ ወይም በቆዳ ውስጥ ወይም ላይ የሚገኙ መሽገሮችን ለማክም የድኝ ቅባት አዘጋጅቶ መቀባት ጥሩ ነው። ቅባቱን ለማዘጋጀት 1 እጅ የድኝ ዱቄት፣ 10 እጅ የሽዝሊን ቅባት መቀላቀል ያስፈልጋል።
3. ለቋቋቻ፣ ለቋርት ለሌሎችም የፈንገስ ኢንፌክሽን ሽኛች ከላይ የተዘጋጀውን የድኝ ቅባት መጠቀም ወይም የድኝ ዱቄት መርጨት ይጠቅማል።
4. ለቆረቆርና ለከባድ ቋቋቻ የድኝ ቅባት መጠቀም ይቻላል። ወይም የድኝ

ዱቄት ራስ ላይ መነሳት ይጠቅማል።

ጃንቪያን ቫዩሊት-ጂቪ (ክሪስታል ቫዩሊት)

አብዛኛውን ጊዜ ተዘጋጅቶ የሚመጣው በጥቁር ሰማያዊ ጠጣር ነገሮች ነው።

ጃንቪያን ቫዩሊት አንዳንድ የቆዳ ኢንፌክሽኖችን ለማጥፋት ይረዳል። ችፍንና መግል የቋጠሩ ቁስሎችንም ለማጥፋት ይጠቅማል። የይስት ኢንፌክሽን (ካንዲዳ፣ ፕሊያሲስ) በአፍ (ሽጋታ) ወይም በማህበረሰቡ አሊያም በቆዳ ስርቻዎች ሊወጡ ለማጥፋት ይረዳል።

አንድ የሽጋ ማንኪያ ጃንቪያን ቫዩሊት (ጂቪ) በግማሽ ሊትር ውሃ በመብጥባጥ 2% ውሁድ ይገኛል። በአፍ፣ በቆዳ ወይም በማህበረሰቡ መቀባት ይቻላል።

ዐረተሃዋስያን ቅባት

እነዚህ ቅባቶች ውድ ከመሆናቸውም በተጨማሪ ከጃንቪያን ቫዩሊት (ጂቪ) የተሻለ ጥቅም አያስገኙም። የቆዳንም ሆነ የፈብስን ቀለም አያበላሹም። አንድ ችፍ ያሉ ቀላል የቆዳ ኢንፌክሽኖችን ለማክም ይጠቅማሉ። ትመራጫ ቅባት የኒዮማይሲንና የፖሊሚክሲን ንጥረ ነገር የያዘው ነው (ለምሳሌ ኒዮስፖሪን ወይም ፓሊስፖሪን)። የቴትራሳይክሊን ቅባትንም መጠቀም ይቻላል።

ኮርቲኮስቲርዎይድ ቅባት ወይም ሱቫኖች

እነዚህ መድሃኒቶች የሚጠቀሙት ከለቅሶ በኋላ ለሚመጣ የቆዳ መቆጥቶ፣ በበራራ ነፍሳት ገዝቫ ለሚከሰት ሃይለኛ የማሳከክ ስሜት፣ መርዛማ ዕል ዋትን በመንካት ለሚመጣ የቆዳ መቆጥቶና ሌሎችም ተመሳሳይ ችግሮች ነው። ሃይለኛ የሆነ ውሃ የሚቋጥር ሽፍታ (ኢስዚማ) ለግንኙም ይጠቅማል። በቀን 3 ወይም 4 ጊዜ መጠቀም ይቻላል። ለረጅም ጊዜ ወይም በብዛት መጠቀም አይገባም።

የቫዝኪን ቅባት

ቅባት ለማዘጋጀት ይጠቅማል። ቅባትም የሚከተሉትን የቆዳ በሽታዎች ለማከም ይረዳል።

ጭርት፤

እኩክ፤

በትል ምክንያት ለሚከሰት ማሳከክ፤

ቃጠሉ፤

የደረት ቁስሉት።

የቫዝኪን ቅባት ተቀብቶ በፀሐይ ውስጥ መሄድ የጤና ችግር ሊያስከትል ስለሚችል መጠንቀቅ ያስፈልጋል።

ለጭርትና ለሰሎችም (የፈንገስ) ሊንፈክሽናች

አብዛኛዎቹን የፈንገስ ሊንፈክሽናች ጨርሶ ማጥፋት በጣም አስቸጋሪ ነው። ፈንገስን በደንብ ለመከላከልና እንዳይመ ለስ አድርጎ ለማከም ምልክቱ ከቆዳ ላይ ከጠፋ በኋላ ለብዙ ቀናት ወይም ሳምንት ታት አከታትሎ መታከም ይገባል። ዘወትር መታጠብና የግል ንጽህናን መጠበቅ በጣም ጠቃሚ ነው።

የአንዲሳይሲክ፣ የቤንዞይክ ወይም የሳሊሲሲክ ቅባቶች

ከላይ የተጠቀሱት ንጥረ ነገሮች የሚገኙባቸው የቆዳ ቅባቶች ጭርትን፣ ቋቋንና ሌላም የቆዳ ፈንገስ ለማከም ይጠቅማሉ። አብዛኛውን ጊዜ ቅባቱ ከድኝ ጋር ተቀላቅሎ ሊዘጋጅ ይችላል። ከሳሊሲሲክ አሲድና ከድኝ በመቀላቀል የሚሠራው ቅባት ቆረቆርን ለማከም ይረዳል። የጋይትሬልድ ቅባት የሳሊሲሲክ ከና የቤንዞይክ አሲድ ውሁድ ነው። ለበርካታ የፈንገስ ሊንፈክሽናችና ለቋቋ ችም ይጠቅማል። በቀን 2 ጊዜ ለ4 ሳምንት መቀባት።

ከገበያ ከሚገዛው ይልቅ በቤት ውስጥ የሚሠራ ፈላሽ ወይም ቅባት ዋጋው ርካሽ ነው። 3 እጅ የሳሊሲሲክ አሲድ እና/ ወይም 6 እጅ ቤንዞይክ አሲድ ከ100 እጅ ቫዝኪን ወይም የቅባት ዘይት ወይም ከ40% አልኮል ጋር በመቀላቀል ካዘጋጁ በኋላ በቀን 3 ወይም 4 ጊዜ በቆዳ ላይ እየቀቡ ማሸት።

ደኝና ኮምጣጢ

አምስት እጅ ድኝ ከ100 እጅ ኮምጣጢ ጋር በመቀላቀል የሚዘጋጀው ፈላሽ በቆዳ ላይ የሚወጣ ፈንገስን ለማከም ይጠቅማል። ፈላሹ ከተቀባ በኋላ በቆዳ ላይ እንዲደርቅ መደረግ አለበት። 1 እጅ ድኝ ከ10 እጅ ስብ ጋር በመቀላቀል ቅባት ማዘጋጀት ይቻላል።

ሶዶየም ታየሰልፌት (ሃይፖ)

መልኩ ነጭ ሲሆን፣ የፎቶግራፍ ማጠቢያ ንጥረ ቅመም ነው።

መድሃኒቱ ለቋቋች ማጥፊያነት ይጠቅማል። አንድ የሾርባ ማንኪያ ሶዶየም ታየሰልፌት (ሃይፖ) በማሸብ ከባድ ውፃዕ ቀላቅሎ ማሟሟት። በኋላ የተዘጋጀውን ፈላሽ በጥጥ ወይም በጨርቅ እየነከሩ ቀደም ብሎ በመድሃኒቱ የተቀባውን ሥፍራ ማሸት። የቋቋቸው ምልክት ከቆዳው ላይ ለቆ እስኪጠፋ ድረስ በቀን 2 ጊዜ መቀባትና ከዚያ በኋላ ግን ረዘም ላለ ጊዜ በ2 ሳምንት አንድ ጊዜ መቀባት ያስፈልጋል።

ሲሲኒየም ሰልፋይድ (ሲሲን፣ ሺክሰል)

የመድሃኒቱ ስቀራረብ፡- አብዛኛውን ጊዜ በቅባት መልክ ተዘጋጅቶ ይቀርባል። 1 ወይም 2.5 በመቶ የሲሲኒየም ሰልፋይድ ንጥረ ነገር አለበት። ሲሲኒየም ሰልፋይድ ያለባቸው ቅባቶች ቋቋችን ለማከም ይጠቅማሉ። ቆዳን ቀብቶ ከ30 ደቂቃ በኋላ መታጠብ ይገባል። ለአንድ ሳምንት በየዕለቱ መጠቀም።

ገሪሲዮፋልቪን

የመድሃኒቱ ስቀራረብ፡- በ250 ወይም 500 ሚ.ግ እንክብል ተዘጋጅቶ ይገኛል። በጣም ሳይደቅ ተዘጋጅቶ በቁቂት መልክ ሲቀርብ ተመራጭ ነው።

መድሃኒቱ በጣም ውድ ከመሆኑም በላይ ከባድ ሲሆን ቆረቆር፣ ለፎረፎርና ፕፍርን ለሚያጠቃ ፈንገስ ብቻ መታዘዝ አለበት። ለፕፍር ፈንገስ በሚውልበት ጊዜ ህክምናው ብዙ ወራት ሊፈጅ ይችላል። ሁልጊዜም ውጤታማ ሳይሆን ይችላል። ነፍሰጡር ሴቶች ገሪሲዮፋልቪንን መጠቀም የለባቸውም።

የአጠቃላይ መጠን፡- ለ1 ኪ. ግ የሰውነት ክብደት 15 ሚ.ግ በቀን ተሰልቶ ሊሰጥ ይችላል።

የመድሃኒቱ መጠን 250 ሚ.ግ ሲሆን፣ መድሃኒቱ በቀን አንድ ጊዜ ለአንድ ወር ያህል መሰጠት አለበት።

መድሃኒቱ በሚሰጥበት በአንድ ጊዜ፡-

ለአዋቂ፡- ከ500 - 1000 ሚ.ግ (ከ2 - 4 እንክብል)

ለልጅ፡- ከ8 - 12 ዓመት ከ250 - 500 ሚ.ግ (ከ1-2 እንክብል)

ለልጅ፡- ከ3 - 7 ዓመት ከ125 - 250 ሚ.ግ (ከ1/2 - 1 እንክብል)

ለልጅ፡- ከ3 ዓመት በታች 125 ሚ.ግ (ማሸብ እንክብል)

ጀንሽያን ቫዩሊት ስይስት ሊንፈክሽናች

ኒስታቲን ወይም ሚኮናዞል

የመድሃኒቱ ስቀራረብ፡- በፈላሽ፣ በቁቂት፣ ማህፀን ውስጥ የሚገባ ፍሬ፣ ቅባትና ክራም።

በአፍ (ትራሽ)፣ በማህፀን እካባቢ ወይም በቆዳ አጥፋቶች ላይ የሚወጣ የይስት ሊንፈክሽንን (ካን ዲዳ፣ ሞኒሊያ ሲስ) ለማከም ይረዳል። ኒያሊቲን የሚጠቅመው በይስት ምክንያት ለሚመጣ ሊንፈክሽን ነው። ሚኮናዞል ግን ሌሎች የፈንገስ ሊንፈክሽናችንም ለማከም ይጠቅማል።

አጠቃላይ፡- ለአዋቂና ለልጅ የሚሰጠው የኒስታቲን መጠን አንድ ዓይነት ነው።

በአፍ ውስጥ በሚጠጣ ፈንገስ (ሻጋታ) - አንድ ሚሊ ጠብታ በአፍ ውስጥ ጨምሮ መድሃኒቱን ሳይውጡ ቢያንስ ለ1 ደቂቃ በአፍ ውስጥ መያዝ ያስፈልጋል። በቀኝ 3 ወይም 4 ጊዜ መገመገሙ ጠቃሚ ነው።

በቆዳ ላይ በሚጠጣ ይስት፡- ቆዳውን በተቻለ መጠን ደረቅ እንዲሆን ማድረግና የኒስታቲን ወይም የሚኮናዞል ቶቂት 3 ወይም 4 ጊዜ በቆዳው ላይ መገፋት (መነስነስ) ያስፈልጋል። ቅባቱንም መቀባት ይቻላል።

በሴት የውጥና የውስጥ ብዕት ላይ በሚጠጣ ፈንገስ፡- የኒስታቲን ቅባት በብልት ውስጥና በውጪም እካባቢ መጨመር ወይም ፍሬውን በብልት

ውስጥ ማታ፣ ማታ ከ10-14 ቀናት መጨመር ያስፈልጋል።

በሰውነት፣ በራስ ላይ ወይም በጣቶች መሃል ለሚወጣ የፕሮት ሊንፈክሽን ሚኮናዞል ከሬም መጠቀም ይገባል። ኒያሊቲን ክሬም መጠቀም አይገባም።

ለእኩክ፣ ለቅማልና ለሰሎችም የሰውነት ተባዩች የሚጠቅሙ ፀረ ተባይ መድሃኒቶች

ጋማ ቢንዚን ሂክሳክሱራይድ (ሲንዲን) (የንግድ መጠሪያ ስማቸው ከዊል፣ ጋማዚን ነው።)

የመድሃኒቱ ስቀራረብ፡- መድሃኒቱ በሁለት ዓይነት መልኩ ለሰዎችና ለእንስሳት ተዘጋጅቶ ይቀርባል። ለሰዎች የሚዘጋጀው ውድ ሲሆን፣ ለእንስሳት የሚዘጋጀው ግን ረከስ ይላል። አገልግሎታቸው ተመሳሳይ ስለሆነ የእንስሳቱን መድሃኒት ሰዎች ሊጠቀሙበት ይችላሉ። ለበጎችና ለከብት መንከሪያ የሚጠቅመው ሊንዲን ርካሽ ቢሆንም 15% ንጥረ ነገር በውስጡ ስለሚይዝ ወደ 1% ዝቅ መደረግ አለበት። ሊንዲንን ለሰው መጠቀም ሲፈለግ የ15% ሊንዲንን አንድ እጅ ወስዶ በ15 እጅ ውሃ ወይም ቫዝኪን መቀላቀል። ከዚያም እኩክ ባለበት ቆዳ ላይ መቀባት።

ማስጠንቀቂያ፡- ሊንዲን መርዛማ ስለሆነ ከባድ ጉዳት ሊያስከትል ይችላል። በህፃናት ላይ በተላይ ራስን መሣት ሊያስከትል ይችላል። ከተወሰነው መጠን በላይ መጠቀምም አይገባም። አስፈላጊ ከሆነ ከሣምንት በኋላ አንድ ጊዜ መድገም።

ቢንዚል ቢንዞየት ቅባት ወይም ሱሽን (ሽሶኪዩድ)

የአጠቃቀሙ መመሪያ ልክ ከላይ እንደ ተጠቀሰው እንደጋማ ቢንዚን ሂክሳክሱራይድ (ሊንዲን) ነው።

ሞናስሪሪም (ቲትሞሶል) ሳሙና

ይህ መድሃኒት ገበያ ውስጥ እንደልብ ይገኛል። ለእኩክ መከላከያና ህክምና ይጠቅማል።

በቫዝሊን ወይም በሰብ የተሰወሰ ድኝ (ሰፊፈር)

ከላይ የተጠቀሱት መድሃኒቶች ካልተገኙ በቫዝሊን ወይም በሰብ የተሰወሰ ድኝ ለእኩክ መድሃኒት ይሆናል። 5 ከመቶ ያለው የድኝ ቅባት ለማዘጋጀት 1 እጅ ድኝ፣ ከ20 እጅ ቫዝሊን ወይም የቀባት ዘይት ወይም ሰብ ጋር መቀላቀል አለበት።

ፓይሪትሪንስ ከፒፒሪኒል ጋር

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- ይህ መድሃኒት አብዛኛውን ጊዜ ፓይሪትሪንስ ከሚባል አፅ የተገኘ ሲሆን በባለ 1% የፓይሪትሪንስ ፈሳሽ ተዘጋጅቶ ይገኛል።

ይህ መድሃኒት ማንኛውንም የቅማል አይነት ለመግደል የሚጠቅም ሲሆን እንደጋማ ቤንዚን ሂደብክሎራይድ (ሊንዲን) ጉዳት አያስከትልም።

ፀጉርን በውሃ ሳያርሱ እስኪረጥብ ድረስ መቀባት። (የቅንድብና የአይን ሽፋሽፋትን ፀጉር መቀባት አይፈቀድም)። መድሃኒቱ ተቀብቶ ከ10 ደቂቃ በላይ መቆየት የለበትም። ፀጉርን ሞቅባለ ውሃና በሳሙና ወይም በሽምፖ መታጠብና መድሃኒቱን በሳምንት አንድ ጊዜ ደግሞ መቀባት ያስፈልጋል። ከተቀቡ በኋላ ልብሰንና አንሳላን መለወጥ ያስፈልጋል።

ክርታሚቶን (ዩራክስ)

ይህ መድሃኒት 10% ክርታሚቶን በሚይዝ ክሬም ወይም በፈሳሽ መልክ ተዘጋጅቶ ይገኛል።

ክርታሚቶን የተባለው መድሃኒት እኩክን ለማከም እንዲቅማልን ለመግደል አያስገዳም። ገሰን ከታጠቡ በኋላ ሰውነትን ሙሉ በሙሉ ከአገጭ እስከ እግር ጣት ድረስ የቆዳ መግጠሚያዎች ጭምር ሳይቀሩ መቀባት ጠቃሚ ነው። በሚቀጥለው ቀን ዳግመኛ መቀባት ያስፈልጋል። የመጨረሻውን ከተቀቡ ከሁለት ቀን በኋላ ገላ ላይ ያለውን ክሬም ወይም ቅባት ለማስወገድ ሽወር መውሰድ ወይም በደንብ መታጠብ ያስፈልጋል። መድሃኒቱን በተቀቡ ቁጥር ልብሰንና አንሳላን መቀየር ያስፈልጋል።

ሰብልት ኪንታሮት የሚሰጡ ሙድሃኒቶች

ፖዶፊሊን

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- አብዛኛውን ጊዜ ቤንዚይን ከሚባል መድሃኒት ጋር የተቀላቀለ ከ10 እስከ 25% ፖዶፊሊን በፈሳሽ መልክ ተዘጋጅቶ ይገኛል።

ይህ መድሃኒት የብልት ኪንታሮት ሽፍታዎችን እንዲደርቁ ያደርጋል። ፖዶፊሊን ጤናማ ቆዳን የሚያስቆጣ ስለሆነ በጥንቃቄ መጠቀም ያስፈልጋል። የኪንታሮት ሽፍታዎችን ፖዶፊሊን የተባለውን መድሃኒት ከመቀባት በፊት በእካ ባቢው ያለው ጤናማ ቆዳ እንደ ይገዳ ቫዝሊን ወይም ሌላ ቅባት መቀባት ያስፈልጋል። መድሃኒቱን በኪንታሮቱ ላይ መቀባት እንዲደርቅ ያደርግዋል። መድሃኒቱን ከቀቡ ከ4 እስከ6 ሰዓት በኋላ በደንብ መታጠብ ያስፈልጋል። መድሃኒቱ በሳምንት አንድ ጊዜ ይደገማል። በደንብ ለመዳን አብዛኛውን ጊዜ ለበርካታ ሳምንታት መቀባት ሊያስፈልግ ይችላል።

ማስጠንቀቂያ፡- መድሃኒቱን ከተቀቡ በኋላ ከፍተኛ የቆዳ መቆጣት ችግር ቢያጋግም እንደገና መጠቀም አያስፈልግም። ፖዶፊሊን በሚደማ ወይም በቆሰለ ኪንታሮት ላይ መቀባት የለበትም። ነፍሰጡር ወይም ጡት የሚያጠቡ ሴቶች ፖዶፊሊንን መቀባት የለባቸውም።

ባይክሎርክሊቲክ ስሊድ

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- መድሃኒቱ በፀሀህ ፈሳሽ መልክ ተዘጋጅቶ ይገኛል።

ፖዶፊሊን በማይገኝበት ዙኔታ የብልት ኪንታሮትን ለማከም ባይክሎርክሊቲክ ስሊድን መቀባት ኪንታሮትን ሊያደርግ ይችላል።

መድሃኒቱ ከባድ በመሆኑ ኪንታሮቶችን ብቻ ሳይሆን ጤናማውን ቆዳ ሊያሟሟ ይችላል። ስለዚህ ሲቀባ ጤናማው ቆዳ እንዳይነካ ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል። ጤናማውን ቆዳ ከጉዳት ለመከላከል በኪንታሮቱ ዙሪያ ቫዝሊን ወይም ሌላ ቅባት መቀባት ያስፈልጋል። መድሃኒቱን ተቀብተው የደረቁ ትላልቅ ኪንታሮቶችን በጥንቃቄ ማስወጥ

ንድ ያስፈልጋል። አሲዱን በጥርስ ስንጥር ነክሮ እያንዳንዱ ኪንታሮት ላይ መቀባት። መድሃኒቱ ሙሉ በሙሉ እንዲዳረስ ጤናማውን ቆዳ ሳይነካ በስንጥሩ አማካይነት ኪንታሮቱን መቀባት። ኪንታሮቱን ለማጥፋት ለበርካታ ጊዜ መድሃኒቱን መጠቀም የሚያስፈልግ ሲሆን በየሳምንቱ ደጋግሞ መቀባት ያስፈልጋል።

ማስጠንቀቂያ፡- ይህ መድሃኒት በጣም አሊዳማ ስለሆነ ጤናማውን ቆዳ ከነካ ከፍተኛ የቃጠሎ ጉዳት ስለሚያደርስ እጅና ሌላው ጤናማ የቆዳ ክፍል ከአሲዱ ጋር እንዳይነካ መጠንቀቅና ከነኩ በኋላ ወዲያው በሚገባ መታጠብ ያስፈልጋል።

ሰክንጀት ጥገኛ ትሱች

የሚጠቅሙ ሙድሃኒቶች

መድሃኒቶችን ብቻ በመጠቀም ከአንጀት ውስጥ የሚገኙትን ጥገኛ ትሱች ማጥፋት አይቻልም። ዋናው መፍትሄ ከዚህ ቀደም በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተጠቀሱትን የማልና የአካባቢ ጤና አጠባበቅ መመሪያዎች መከተልና በተግባር መተርጎም ነው። ከቤተሰብ አባላት መካከል አንዱ በጥገኛ ትል ቢያዝ ጠቅላላ ቤተሰቡ መታከም አለበት።

ሚቢንዳዘል፡- (ፒርሞክስ)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- 100 ሚ.ግ እንክብል

ይህ መድሃኒት ለመንጠቆ ትል፣ ለክር መሳይ ትል፣ ለትራክ-ሪስ፣ ለስትሮንጉሎይድስና ለወስፋት ህክምና ይረዳል።

መድሃኒቱ ከላይ የተጠቀሱትን ጥገኛ ትሱች በአንድ ጊዜ የማጥፋት ሃይል አለው። ቴሪኪናሲስን ለማጥፋትም በተወሰነ ደረጃ ይረዳል። በአንድ ጊዜም ብዙ ጥገኛ ትሱችን ሲገድል መጠነኛ የሆነ ቁርጠት ወይም ተቅማጥ የሚያስከትል ቢሆንም ሌላ ችግር ግን አያመጣም።

ማስጠንቀቂያ፡- ሚቢንዳዘልን ለነፍስ ጡር ሴቶችና ዕድሜያቸው ከ2 ዓመት በታች ለሆኑ ልጆች መስጠት አይገባም።

የባለ 100 ሚ.ግ የሚቢንዳዘል እንክብል አወሰሰድ፡- ለአዋቂዎችና ለህፃናት ተመሳሳይ መጠን መስጠት።

ሰክር መሳይ ትል፡- አንድ እንክብል በየሳምንቱ ስለሳምንታት መስጠት።

ለወስፋት፣ ለትራክ-ሪስ፣ ለመጠንቆ ትል፣ ለሶት ሮንጉሎይድስ 1 እንክብል በቀን 2 ጊዜ (ጧትና ማታ) ለ3 ቀን በአጠቃላይ 6 እንክብሎች መስጠት ይቻላል።

ክሰቢንዳዘል (ዚንቲል)፡- ለበርካታ የአንጀት ጥገኛ ትሱች ህክምና ይጠቅማል።

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- በ200 እና በ400 ሚ.ግ እንክብል ተዘጋጅቶ ይቀርባል።

ይህ መድሃኒት ከሚቢንዳዘል ጋር ተመሳሳይ ነው። ነገር ግን ውድ ነው። ለመንጠቆ ትል፣ ለጅራፍ መሰል ትል፣ ለስትሮንጉሎይድስ፣ ለወስፋትና ለክር መሳይ ትል ይጠቅማል። አልፎ አልፎ ጉዳት ያስከትላል።

ማስጠንቀቂያ፡- አልቢንዳዘል ለነፍስ ጡር ሴቶችና ዕድሜያቸው ከሁለት ዓመት በታች ለሆነ ህፃናት መስጠት የለበትም።

የ260 ሚ.ግ ክሰቢንዳዘል ፍሬ ክሰብሰድ መጠን

ለህፃናትም ሆነ ለአዋቂዎች ተመሳሳይ መጠን መስጠት።

ሰክር መሳይ ትል፣ ለወስፋት፣ ለጅራፍ መሰል ትል እና ለመንጠቆ ትል 400 ሚ.ግ (2 እንክብል) በአንድ ጊዜ መስጠት። ለስትሮንጉሎይድስ፡- 400 ሚ.ግ (2 እንክብል) በቀን 2 ጊዜ ለ3 ቀን ወሲደ ከአንድ ሃምንት በኋላ መድገም።

ፒፒሪኒን

ለወስፋትና ለክር መሳይ ተጫጭን ጥገኛ ትሱች ህክምና ይጠቅማል።

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- መድሃኒቱ ፒፒሪኒን ሳይትራት፣ ታርትራት፣ ሃይድሬት፣ አዲፔት ወይም ፎስፌት በመባል ይታወቃል።

500 ሚ.ግ እንክብል፣

500 ሚ.ግ በ5 ሚ.ሊ ውስጥ የሚገኝ ፈሳሽ፡፡

ለወሰዱት የመድሃኒቱ መጠን በርካት ብሎ በአንድ ጊዜ ይሰጣል፡፡ ለክር መሳይ ጥገኛ ትል መጠኑ እነስተኛ ሆኖ በየቀኑ ለአንድ ሳምንት ይሰጣል፡፡ መድሃኒቱ ሊያደርስ የሚችለው ችግር በጣም እነስተኛ ነው፡፡

የአወሳሰድ መጠን፡- ለወሰዱት ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት 75 ሚ.ግ በቀን አስልቶ መስጠት ይቻላል፡፡ ስለቱ 500 ሚ.ግ እንክብል ወይም በ5 ሚ.ሊ ውስጥ የሚገኘው 500 ሚ.ግ ፈሳሽ ፒፒራይ ዚን ይሆናል፡፡ መድሃኒቱ ለሁለት ቀናት በቀን አንድ ጊዜ ይሰጣል፡፡

ለአዋቂ፡- 3500 ሚ.ሊ ግራም (7 እንክብል ወይም 7 የሻይ ማንኪያ)፡፡

ለልጅ፡ ከ8-12 ዓመት፡ 2500 ሚ.ሊ ግራም (5 እንክብል ወይም 5 የሻይ ማንኪያ)፡፡

ለልጅ፡ ከ3-7 ዓመት፡ 1500 ሚ.ሊ ግራም (3 እንክብል ወይም 3 የሻይ ማንኪያ)፡፡

ለልጅ፡ ከ1-3 ዓመት፡ 1000 ሚ.ሊ ግራም (2 እንክብል ወይም 2 የሻይ ማንኪያ)፡፡

ለልጅ፡ ከ1 ዓመት በታች፡ 500 ሚ.ሊ ግራም (1 እንክብል ወይም 1 የሻይ ማንኪያ)፡፡

በክር መሳይ ትሱች (ሺንትርቢየስ)

ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት 75 ሚ.ግ መድሃኒት በቀን 2 ጊዜ ለአንድ ሳምንት መስጠት አለበት፡፡

ለአዋቂ፡- 1000 ሚ.ሊ ግራም (2 ፍሬ ወይም 2 የሻይ ማንኪያ)፡፡

ለልጅ፡ ከ8 - 12 ዓመት፡ 750 ሚ.ግ (1 1/2 እንክብል ወይም 1 1/2 የሻይ ማንኪያ)፡፡

ለልጅ፡ ከ3-7 ዓመት፡ 500 ሚ.ግ (1 እንክብል ወይም 1 የሻይ ማንኪያ)፡፡

ለልጅ፡ ከ3 ዓመት በታች፡ 250 ሚ.ግ (1/2 እንክብል ወይም 1/2 የሻይ ማንኪያ)፡፡

ቲያቢንዳዞል

ቲያቢንዳዞል ለብዙ አይነት የአንጅት ጥገኛ ትሱች ህክምና የሚጠቅም መድሃኒት ነው፡፡

አቅራቢ፡- 500 ሚ.ግ እንክብል ወይም በ5 ሚ.ሊ የሚገኝ አንድ ግራም፡፡

ቲያቢንዳዞል ከሚቢንዳዞል ወይም ከአልቢንዳዞል የባሰ ችግር ስለሚያሰኝ ከትል ጥገኛ ትሱችን ለማጥፋት ሁለቱ መድሃኒቶች ከሌላ ብቻ ወይም የጥገኛ ትል ኢንፌክሽን አንጅት ውስጥ ያልገባ አንደሆነ ብቻ ነው ጥቅም ላይ መዋል ያለበት፡፡

ይህ መድሃኒት ለመንጠቆ ትል፣ ለጅራፍ መሠል ትል (ትሪኩሪስ)፣ ለስትሮንግሎይዲስ፣ ለወሰዱት፣ ለፊንጢባ ትል ይጠቅማል፡፡ ፒፒራይን ግን እነስተኛ ጉዳት ስለሚያስከትል ተመራጭነት አለው፡፡

ለጊዜ ትልና ትሪኩሪስ ለሚባሉ ጡንቻ ውስጥ ለሚገኙ ጥገኛ ትሱች ህክምናም በመጠኑ ይረዳል፡፡

ማስጠንቀቂያ፡- ቲያቢንዳዞል ለወሰዱት ህክምና ሲሰጥ ወስደቶቹን ስለሚያስቆ ጣቸው ከአንጅት ወደ ጉርር ይጓዛሉ፡፡ ስለሆነም በበሽተኛው ላይ የመታፈን ችግር ያደርሳሉ፡፡ ስለዚህም አንድ በሽተኛ ወስደትና ሌሎች ጥገኛ ትሱች እንዳለብት ሲታወቅ በቅድሚያ ለወሰዱት ፒፒራይን መስጠትና ከዚያ በኋላ በቲያቢንዳዞል ህክምናውን መቀጠል ያስፈልጋል፡፡

መድሃኒቱ የሚያስከትላቸው ችግሮች

ቲያቢንዳዞል እብዛኛውን ጊዜ ድካም፣ አጠቃላይ የጤና መታወክ ስሜትና አንዳንዴም ትውከት ሊያስከትል ይችላል፡፡

የአወሳሰድ መጠን፡- ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት 25 ሚ.ግ በቀን አስልቶ መስጠት፡፡

500 ሚ.ግ እንክብል ወይም 1 ግራም በ5 ሚ.ሊ የተዘጋጀ ይሆናል፡፡

መድሃኒቱ በቀን 2 ጊዜ ለ3 ቀን መስጠት አለበት፡፡ እንክብሎቹ ታኝከው መዋጥ አለባቸው፡፡

በአንድ ጊዜ፡-

ለአዋቂ፡- 1500 ሚ.ግ (3 እንክብል ወይም 1 1/2 የሻይ ማንኪያ)፡፡

ለልጅ፡ ከ8-12 ዓመት፡ 1000 ሚ.ግ 2 እንክብል ወይም 1 የሻይ ማንኪያ)፡፡

ለልጅ፡ ከ3-7 ዓመት፡ 500 ሚ.ግ (1 እንክብል ወይም 1/2 የሻይ ማንኪያ)፡፡

ለልጅ፡ ከ3 ዓመት በታች፡ 250 ሚ.ግ (ማንኛ እንክብል ወይም 1/4 የሻይ ማንኪያ)፡፡

ፒራንተስ (ሽንቲሚንዝ፣ ኮብራንት ሪስ፣ ሂሳሚክስ)

ፓሞኤት ወይም ኤምቦኔት በሚል ስም ይመጣል፡፡

የመድሃኒቱ አቅራቢ፡- 250 ሚ.ግ እንክብል ፈሳሽ፣ 250 ሚ.ግ በ5 ሚ.ሊ፡፡

ይህ መድሃኒት ለክር መሳይ ትል፣ ለመንጠቆ ትልና ለወሰዱት ያገለግላል፡፡ ነገር ግን መድሃኒቱ ውድ ነው፡፡ ፒራንተስ አንዳንድ ጊዜ ትውከት፣ ማዞር ወይም ራስ ምታት ሊያስከትል ይችላል፡፡ ፒራንተስ በ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት 10 ሚ.ግ ተሠልቶ ይሆናል፡፡ በ250 ሚ.ግ እንክብል ተዘጋጅቶ ይቀርባል፡፡

ለመንጠቆ ትልና ለወሰዱት በአንድ ጊዜ መስጠት፡፡ ለፊንጢባ ትል ከሁለት ሳምንት በኋላ መድገም፡፡

በአንድ ጊዜ እንደሚከተለው መስጠት ይገባል፡፡

ለአዋቂ፡- 750 ሚ.ግ (3 እንክብል) ለልጅ፡ ከ10 - 14 ዓመት፡ 500 ሚ.ግ (2 እንክብል)፡፡

ለልጅ፡ ከ6 - 9 ዓመት፡ 250 ሚ.ግ (1 እንክብል)፡፡

ለልጅ፡ ከ2 - 5 ዓመት፡ 125 ሚ.ግ (ማንኛ እንክብል)፡፡

ከ2 ዓመት በታች፡ 62 ሚ.ግ (1/4 እንክብል)፡፡

የኮሶ መድሃኒት

በርካታ የኮሶ ትል ዓይነቶች አሉ፡፡ ኒክሎሶማይድ በዙዎቹን ለማከም የሚረዳ ተመራጭ መድሃኒት ነው፡፡

ፒራዚኒንተል ደግሞ ከኒክሎሶማይድ ቀጥሎ ጥሩ መድሃኒት ነው፡፡

ኒክሎሶማይድ (የሚሳን) ለኮሶ ትል በሽታ

የመድሃኒቱ አቅራቢ፡- ባለ 500 ሚ.ግ የሚታኝ እንክብል ኒክሎሶማይድ የታወቀ የኮሶ መድሃኒት ነው፡፡ መድሃኒቱ አንጅት ውስጥ የሚገኙትን የተለያዩ የኮሶ ጥገኛ ትሱችን የሚገድል ሲሆን፣ ከአንጅት ውጭ ራሳቸውን ከአደጋ ለመከላከል ተሽፍነው የሚገኙትን አይገድልም፡፡

የአወሳሰድ መጠን፡- በአንድ ጊዜ የሚታኝ ዘዘውን መድሃኒት በአንድ ጊዜ እንኩ መዋጥ፡፡ መድሃኒቱን ከመወሰዱ ከሁለት ሰዓት በፊትም ሆነ መድሃኒቱን ከወሰዱ ከሁለት ሰዓት በኋላ ምግብ መብላት አይገባም፡፡ የሚያስቀምጥ መድሃኒት መውሰድ የኮሶ ትል እንዲወጣ ሊያደርግ ይችላል፡፡

በአንድ ጊዜ፡-

ለአዋቂዎችና እድሜአቸው ከ8 ዓመት በላይ ለሆኑ ልጆች 2 ግራም (4 እንክብል)፡፡

ለልጅ፡ ከ2 - 8 ዓመት፡ 1 ግራም (2 እንክብል)፡፡

ለልጅ፡ ከ2 ዓመት በታች 500 ሚ.ግ (1 እንክብል)፡፡

ለውሻ ኮሶ ሕመም መድሃኒት ለ7 ቀናት በተከታታይ መስጠት አለበት፡፡

ፕራዚኒንተስ (ቢስትሪሳይድ፣ ድርንሲት)

የመድሃኒቱ አቅራቢ፡- በ150 ሚ.ግ እና በ600 ሚ.ግ እንክብል ተዘጋጅቶ ይቀርባል፡፡

ፕራዚኒንተል በዙዎቹን የኮሶ ትል ዓይነቶች ለማከም ይረዳል፡፡ ነገር ግን ከኒክሎሶማይድ ጋር ሲወዳደር ዋጋው ወደድ ይላል፡፡

ማስጠንቀቂያ፡- ነፍሰጡር ሴቶችና እድሜአቸው ከ4 ዓመት በታች የሆኑ ልጆች ፕራዚኒንተስን መውሰድ የለባቸውም፡፡ ጡት የሚያጠቡ ሴቶች መድሃኒቱን በሚወስዱበት ጊዜ ጡት ማጥባት ማቋረጥ አለባቸው፡፡ ከዚያ በኋላም ለ72

ሠዓት ማጥባት የሰባቸውም፡፡ ጡቱንም ጨምቀው ወተቱን ማውጣት አለባቸው፡፡

መድሃኒቱ የሚያስከትላቸው ትግሮች፡-
ፕራዚኒንተል የድካም ስሜት፣ መፍዘዝን፣ ራስ ምታትንና የምግብ ፍላጎት መቀነስን ሊያስከትል ይችላል፡፡ ነገር ግን እነዚህ ትግሮች ለኮሶ ትል ሲባል መጠነኛ ፕራዚኒንተል ሲወሰድ የሚከሰቱት አልፎ፣ አልፎ ነው፡፡

የፕራዚኒንተል የአጠቃላይ መጠን (በከብትና በአሣማ ስጋ ምክንያት ለሚመጡ ለብዙዎቹ የኮሶ ትል ዓይነቶች) ለአያንዳንዱ የሰውነት ክብደት ከ10 - 20 ሚ.ግ ይሰጣል፡፡

600 ሚ.ግ እንክብል ሲሆን፣ አንድ ጊዜ ብቻ መውሰድ፡፡

ለአዋቂ፣ 600 ሚ.ግ (1 እንክብል) ለልጅ፣ ከ8-12 ዓመት፣ 300 ሚ.ግ (ግማሽ እንክብል)

ለልጅ፣ ከ4 - 7 ዓመት፣ 150 ሚ.ግ (1/4 እንክብል)

ለድንክዬ የኮሶ ትል መጠኑን ጨምሮ መውሰድ ያስፈልጋል፡፡

መወሰድ ያለበት ለአንድ ጊዜ ብቻ ነው፡፡

ለአዋቂ፣ 1500 ሚ.ግ (2 1/2 እንክብል)

ለልጅ፣ ከ8 - 12 ዓመት፣

ከ600 - 1200 ሚ.ግ (ከ1 - 2 እንክብል)

ለልጅ፣ ከ4 - 7 ዓመት፣

ከ300 - 600 ሚ.ግ (ግማሽ እንክብል)

ሰሊስተሶሚያሊስ (በልሃርዚያ)

በተለያዩ የዓለም ክፍሎች ውስጥ በርካታ የሺስተሶሚያሊስ ዓይነቶች አሉ፡፡ ሁሉም የተለያዩ ህክምና ያስፈልጋቸዋል፡፡ ፕራዚኒንተል ሁሉንም የበሽታውን ዓይነቶች ለማከም የሚረዳ ነው፡፡ ሜትሪፎኔት እና አክሳሚኒክዊን ለአንዳንድ የሺስተሶሚያሊስ የበሽታ ዓይነቶች ይረዳሉ፡፡ መድሃኒቶቹ መሠረተኛ ያላቸው በሠለጠነና ልምድ ባለው የጤና ባለሙያ ክትትል ስር መሆን አለበት፡፡

ፕራዚኒንተል (በሰትሪሳይድ ድርጊት)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- በ150 ሚ.ግ ወይም በ600 ሚ.ግ እንክብል ተዘጋጅቶ ይቀርባል፡፡

ማስጠንቀቂያ፡- ነፍሰጡር ሴቶች ፕራዚኒንተልን መውሰድ የሰባቸውም፡፡ ጡት የሚያጠቡ ሴቶች መድሃኒቱን በሚወስዱበት ጊዜ ጡት ማጥባት ማቋረጥ አለባቸው፡፡ ከዚያ በኋላም ለ72 ሠዓት ማጥባት የሰባቸውም፡፡ ጡትንም ጨምቀው ወተቱን ማውጣት አለባቸው፡፡ እድሜአቸው ከ4 ዓመት በታች ለሆኑ ልጆች ፕራዚኒንተልን መስጠት አይገባም፡፡

መድሃኒቱ የሚያስከትላቸው ትግሮች፡-
ፕራዚኒንተል በሚወሰድበት ጊዜ ድካም፣ ማዘር፣ ራስ ምታትና የምግብ ፍላጎት መቀነስን ያስከትላል፡፡ እነዚህ ምልክቶች ቢታዩም ህክምናው መቋረጥ የለበትም፡፡ መድሃኒቱ የሚያስከትለውን ትግር ለመቀነስ ብዙ ምግብ በልቶ መውሰድ ጥሩ ነው፡፡

የአጠቃላይ መጠን፡- ለሺስተሶሚያሊስ የሚሰጠው ፕራዚኒንተል 40 ሚ.ግ በአንድ ኪ.ግ የሰውነት ክብደት ተሰልቶ 600 ሚ.ግ እንክብል ነው፡፡

ደም ለሚያሸናፊ ሺስተሶሚያሊስ የሚከተለውን መጠን መስጠት፡-

ለአዋቂ፡- ከ2400 እስከ 3000 ሚ.ግ (4 ወይም 5 እንክብል)

ለልጅ፣ ከ8 - 12 ዓመት፣ ከ1200 - 1800 ሚ.ግ (2 ወይም 3 እንክብል)

ለልጅ፣ ከ4 - 7 ዓመት፣ 600 ሚ.ግ (1 እንክብል)

ከላይ የተጠቀሰው መጠን በምስራቅና በመካከለኛው አፍሪካ እንዲሁም በደቡብ አሜሪካ የሚገኝና ደም የሚያስቀምጥ የሺስተሶሚያሊስ ዓይነትን ለማከም ይረዳል፡፡ በምስራቅ እስያ ለሚገኝ ውስጥ ደም ለሚያስቀምጠው የሺስተሶሚያሊስ ዓይነት ከፍተኛ መጠን ያለው ፕራዚኒንተል (በአያንዳንዱ የሰውነት ክብደት 60 ሚ.ግ) ያስፈልጋል፡፡

በአንድ ቀን የሚከተለውን መጠን መስጠት ይቻላል፡፡

ለአዋቂ፡- ከ3600 - 4200 ሚ.ግ (6 ወይም 7 እንክብል)

ለልጅ፣ ከ8 - 12 ዓመት፣ ከ1800 - 2400 ሚ.ግ (3 ወይም 4 እንክብል)

ለልጅ፣ ከ4 - 7 ዓመት፣ 900 ሚ.ግ (1 1/2 እንክብል)

(መድሃኒቱ የሚያስከትለውን ትግር ለመቀነስ ከላይ የተጠቀሰውን ከፍተኛ መጠን በ3 በመካፋፈል በአንድ ቀን መስጠት ይቻላል፡፡)

ሜትሪፎኔት (በላርሲስ)

ሜትሪፎኔት ደም የሚያሸናውን ሺስተሶሚያሊስ በሽታ ለማከም የሚጠቅም መድሃኒት ሲሆን፣ ዋጋውም ርካሽ ነው፡፡ ነፍሰጡር ሴቶች ይህን መድሃኒት መውሰድ የለባቸውም፡፡

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡-

በ100 ሚ.ግ እንክብል ተዘጋጅቶ ይቀርባል፡፡

ለሺስተሶሚያሊስ የሜትሪፎኔት ለመሳሰሉ በአንድ ጊዜ ለአያንዳንዱ የሰውነት ክብደት ከ7.5 እስከ 10 ሚ.ግ መስጠት፡፡

የ100 ሚ.ግ እንክብሉት በየሁለት ሳምንት ልዩነት 3 ጊዜ ማዘዝ፡፡ በአያንዳንዱ ትዕዛዝ የሚከተለውን መስጠት፡-

ለአዋቂ፣ ከ400 - 600 ሚ.ግ (ከ4 - 6 እንክብል)

ለልጅ፣ ከ6 - 12 ዓመት፣ 300 ሚ.ግ (3 እንክብል)

ለልጅ፣ ከ3 - 6 ዓመት፣ 100 ሚ.ግ (1 እንክብል)

ኦክሳምኒክዊን (ቫንሲስ፣ ማንሲስ)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- አብዛኛውን ጊዜ መድሃኒቱ በባለ 250 ሚ.ግ እንክብል እና በ5 ሚ.ግ ውስጥ በባለ 250 ሚ.ግ ሽርግ ተዘጋጅቶ ይገኛል፡፡

ኦክሳምኒክዊን በደቡብና በማዕከላዊ አሜሪካ የሚገኘውንና ደም የሚያስቀምጠውን ሺስተሶሚያሊስ (ሺስተሶማ ማንሶይ) የተባለውን የአንድ ቀን ጥገና ትል ለማከም ይጠቅማል፡፡

ማስጠንቀቂያ፡- ነፍሰጡር ሴቶች አክሳሚኒክዊን የተባለውን መድሃኒት መውሰድ የሰባቸውም፡፡ ይህ መድሃኒት ሲወሰድ ራስ ማዘር፣ መፍዘዝ እና አልፎ አልፎ ህሊናን የመሳትና አረፋን የመደፈቅ ትግር ሊያስከትል ይችላል፡፡ የሚጥል በሽታ ያላቸው ሰዎች መድሃኒቱን ሲወስዱ የሚጥል በሽታ መድሃኒት መጠቀም ይኖርባቸዋል፡፡

የአጠቃላይ መጠን፡- በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ከተጠቀሰው የበለጠ ከፍተኛ መጠን ሊሰጥ ይችላል፡፡ መድሃኒቱ ከመወሰዱ በፊት የጤና ባለሙያ ምክር ማግኘት ያስፈልጋል፡፡ መድሃኒቱ የሚወሰደው ከምግብ በኋላ ነው፡፡

ባለ 250 ሚ.ግ እንክብል በመጠቀም ለአዋቂ በቀን ለአንድ ኪ.ግ የሰውነት ክብደት 15 ሚ.ግ መስጠት፡፡ ለልጅ በቀን ለአንድ ኪ.ግ የሰውነት ክብደት 10 ሚ.ግ መስጠት፡፡ መድሃኒቱ የሚሠጠው ለአንድ ቀን ብቻ ነው፡፡ ስለሆነም፡-

ለአዋቂ በአንድ ጊዜ ከ750 እስከ 1000 ሚ.ግ (3 ወይም 4 እንክብል)

ለልጅ ከዚህ በታች የተመለከተውን መጠን በቀን ሁለት ጊዜ፣

ከ8 እስከ 12 ዓመት፣ 250 ሚ.ግ (አንድ እንክብል)፣

ከ4 እስከ 7 ዓመት፣ 125 ሚ.ግ (1/2 እንክብል)፣

ከ1 እስከ 3 ዓመት፣ 62 ሚ.ግ (1/4 እንክብል) መስጠት ይቻላል፡፡

ኦክሶርሶኒያስ (ቫንሲስ፣ ማንሲስ)

(Onchocerciasis) የሚሰጠው መድሃኒት

ኦክሶርሶኒያስ ለሚያውር ጥገና ትል ህክምና የሚሠጥብና መድሃኒት ሊሸር ሚክቲን ይባላል፡፡ ይህ አዲስ መድሃኒት የጥገና ትል እጦቱን ቀስ በቀስ የሚገድል ስለሆነ እንደ ሌሎች መድሃኒቶች አይገኝ የመድሃኒት አለማስማማት ትግር አይፈጥርም፡፡ ሊሸር ሚክቲን የተባለው መድሃኒት ካልተገኘ ከፍተኛ ልምድ ባለው የጤና ባለሙያ ቁጥጥር ለመጀ

መሪያ ጊዜ ዳይቴሌክሮባማዚን መውሰድና በመቀጠልም ሱራሚን የተባለውን መድሃኒት መድገም ያስፈልጋል።

ኢበርሚክቲን (ሚክቲዛን)

የመድሃኒቱ አቀራረብ:- መድሃኒቱ በባለ 6 ሚ.7 እና 3 ሚ.7 እንክብል ተዘጋጅቶ ይገኛል።

ማስጠንቀቂያ:- ክብደታቸው ከ15 ኪሎ ግራም በታች ለሆኑ ልጆች መድሃኒቱ አይሰጥም። ወይም አድሚያቸው ከ5 ዓመት በታች ለሆኑ ልጆች፣ ለነፍሰጠር ወይም ጡት ለሚያጠብቁ ሌቶች፣ የማጅራት ገትር ወይም ሌላ ከባድ የጤና ችግር ላለባቸው ሰዎች አይሰጥም።

የአመሳሰደ መጠን:- ትክክለኛውን የአወሳሰደ መጠን ለመወሰን ከተቻለ በመጀመሪያ የግለሰቡን ክብደት መመዘን ያስፈልጋል። መድሃኒቱ የሚሰጠው በአንድ ጊዜ ነው። ከ6 ወራት እስከ 1 ዓመት ድረስ ባለው ጊዜ ውስጥ ያንኑ ያህል መጠን በድጋሚ መስጠት ሊያስፈልግ ይችላል። በመሆኑም፡

- በፍተኛ ክብደት ላላቸው አዋቂዎች (ከ64 ኪ.ግ በላይ) 2 እንክብል ወይም 12 ሚ.7፤
- መካከለኛ ክብደት ላላቸው አዋቂዎች (ከ45 እስከ 63 ኪ.ግ) 1 1/2 እንክብል ወይም 9 ሚ.7፤
- ቀላል ክብደት ላላቸው ወጣቶች (ከ26 እስከ 44 ኪ.ግ) 1 እንክብል ወይም 6 ሚ.7፤
- ለልጅ(ከ15-25 ኪ.ግ)፣ 1/2 እንክብል (3 ሚ.7)

ዳይቴሌክሮባማዚን (ሃርታዛን፣ ባናሰደደ)

የመድሃኒቱ አቀራረብ:- መድሃኒቱ በ50 ሚ.7 እንክብል ተዘጋጅቶ ይገኛል።

ይህ መድሃኒት ትናንሽ ትላትን በፍጥነት የሚገድል ሲሆን፣ የአደጉ ትላትን ግን አይገድልም። የጥገኛ ትላት አራት እንደሞቱ ጉልህ የሆነ የአካል መቆጣት ስሜት፣ ለምሳሌ እንደት ኩላት፣ የመጋጠሚያዎች ቁርጥማትና በተለይም ሌሊት የሚብስ ከፍተኛ የማሳክስ ስሜት ያስከትላል። ስለዚህ መድሃ

ኒቱ ለመጀመሪያ ጊዜ ቢሰጥ መጠኑ ዝቅተኛ መሆኑ የሚገባው ሲሆን፣ በመቀጠልም ቀስ በቀስ መጨመር አለበት። ያደጉ ትላት በአንጅት ውስጥ ቆይተው በርካታ አራት የሚፈለፍሉ እስከሆነ ድረስ መድሃኒቱ በተደጋጋሚ መስጠት ይኖርበታል። መድሃኒቱ የሚያስከትለውን ያለመስማማት ችግር ለመቋቋም ፌናባርቢታል የተባለውን የእንቅልፍ መድሃኒት መውሰድ ሊያስፈልግ ይችላል። መድሃኒቱ በአይን ላይ ጉዳት እንዳይደርስ ስቲሮይድ የተባለውን መድሃኒቶች በተጨማሪ መውሰድ የሚያስፈልግ ሲሆን፣ ልምድ ባላቸው የጤና ባለሙያዎች ቁጥጥር ብቻ መስጠት አለበት።

የአወሳሰደ መጠን:- ለአዋቂ 1 እንክብል (50 ሚ.7) በመስጠት መጀመርና በየቀኑ ሁለት ሁለት እንክብል በመጨመር፣ በመቀጠልም 4 እንክብል (200 ሚ.7) መስጠት። ስለዚህ ህክምናው እስከሚጠናቀቅበት 21 ቀን ድረስ 4 እንክብል (250 ሚ.7) ጠቀትና ማጋገፊያ ወይም በቀን ሁለት ጊዜ መስጠት ያስፈልጋል።

ከሁለት ወይም ከሶስት ወር በኋላ የቆዳ ማሳከክና የመገጣጠሚያ አካላት ቁርጥማት እንደገና ሲጀምር 4 እንክብል (200 ሚ.7) ብቻ ለአምስት ቀን መስጠት።

ከ8 እስከ 14 እድሜ ያለው ውስጥ የሚገኙ ልጆች የተወሰነውን መጠን ግማሽ መውሰድ ይችላሉ።

ሱራሚን (ናፋሪደድ፣ ባዩር 205፣ አንትሪፖል፣ ጆርማኒን)

ይህ መድሃኒት ከዳይቴሌክሮባማዚን የተሻለ ትላልቅ ትላትን ለመግደል ይጠቅማል። ጥቅም ላይ መዋል ያለበትም በዳይቴሌክሮባማዚን ህክምና ከተደረገ በኋላና መድሃኒቱ ያስከተላቸው ስሜቶች ከጠፉ በኋላ መሆን አለበት። ነገር ግን መድሃኒቱ አንዳንድ ጊዜ በኩላሊት ላይ ጉዳት ያደርሳል። ሱራሚን በሚሰጥበት ጊዜ የአግርና የፊት እብጠት እንዲሁም ሌሎች የኩላሊት መታወክ ምልክቶች ከታዩ መድሃኒቱ ወዲያው መቋረጥ አለበት። የኩላሊት በሽታ ያለባቸው ሰዎች መድሃኒቱን መጠቀም የለባቸውም። ሱራሚን በጥንቃቄ ልምድ

ባለው የጤና ባለሙያ በደም ስር ውስጥ የሚሰጥ መድሃኒት ነው።

ለአዋቂ በ10 ሚሊ የመርፌ ውሃ ውስጥ 1 ግራም ሱራሚን አዋህዶ በሳምንት አንድ ጊዜ ከ5-7 ሳምንት መስጠት አለበት። መድሃኒቱን እንስተኛ በሆነ መጠን (200 ሚ.7) ጀምሮ በየጊዜው እየጨመሩ መስጠትና የአለርጂክ ችግር ካጋጠመ በአንታ ይሂስታሚን መድሃኒቶች ማከም ያስፈልጋል።

**የዓይን መድሃኒቶች
በረተሃዋስያን የዓይን ቅባት**

በዓይን ቅንጥር (ኮንጅክቲቫይቲስ) ጠቃሚ መድሃኒቶች እክሲቲትራሳይክሊን፣ ጆን ታማይሲን ወይም ክሱርቲትራሳይክሊን የዓይን ቅባቶች ናቸው።

እነዚህ ቅባቶች በባክቴርያ መንስኤ ለሚመጡ ለቅንጥርና (ኮንጅክቲቫይቲስ) ለዓይን ማዝ ህክምና ያስገባሉ። ዓይን ማዝ በደንብ እንዲድን ለማድረግ ተጨማሪ የቴትራሳይክሊን እንክብል መዋጥ ይጠቅማል።

ማንኛውም የዓይን ቅባት ተገቢውን አገልግሎት እንዲሰጥ ሲያስፈልግ በዓይን ሽፋን ውስጥ መጨመር አለበት። ከውጭ መደረግ የለበትም። በቀን 3 ወይም 4 ጊዜ መደረግ አለበት። ህፃናት ሲወለዱ ዓይናቸው በጨብጥና በካላምዲያ የበሽታ ተሃዋብያን እንዳይጠቃ ቴትራሳይክሊን የዓይን ቅባት 1% ወይም ኤሪትሮማይሲን የዓይን ቅባት 0.5% በመጠቀም መከላከል ይቻላል።

ህፃናት ሲወለዱ ትንሽ የዓይን ቅባት በሁለቱም የዓይናቸው ጥግ ላይ መጨመር ይገባል። ከዚያ በኋላ መጠራረግም መታጠብም የለበትም።

1% የሲልቨር ናይትሬት የዓይን ጠብታ (የጨቅፋ ህፃናት ዓይንን ለመከላከል የሚጠቅም)

በዓይን የሚጨመሩ የፀረተሃዋብያን የዓይን ቅባቶች በማይገኙበት ጊዜ ወዲያው ለተወለዱ ህፃናት 1% የሲልቨር ናይትሬት ጠብታ በዓይናቸው መጨመር ያስፈልጋል። ይህም ህፃናትን፣ በተለይም ሲወለዱ በጨብጥ ምክንያት ከሚመጡ የዓይን በሽታ ለመከላከል

ይጠቅማል (ክላምዲያን ግን አይካላልም)።

ማስጠንቀቂያ:- ረጅም ጊዜ የቆየና በመትነን ምክንያት የወፈረ የሲልቨር ናይትሬት ጠብታ መጠቀም በዓይን ላይ የቃጠሉ ችግር ሊያስከትል ስለሚችል ከመጠቀም መቆጠብ ያስፈልጋል።

ህመም የሚያስታገስ መድሃኒቶች

ማስታወሻ:- ህመምን ለማስታገስ የሚጠቅሙ የተለያዩና በርካታ መድሃኒቶች አሉ። አብዛኞቹ እርገኞች (በተለይም የዲፕሮን ንጥረ ነገር ያለባቸው እንደኖሻል፣ ያሉት) ናቸው። ከሁሉም በላይ ግን በአንድ አካባቢ የታወቁ፣ ቀላልና ያን ያህል ጉዳት የማያደርሱ መድሃኒቶች እንደ አስፒሪን፣ ፓራሲታሞል ወይም አይቡፕሮፌን የመሳሰሉትን ብቻ መጠቀም ይመረጣል። ጠንክር ያሉ ህመሞችን ለማስታገስ እንደ ኮዲን የመሳሰሉትን መጠቀም ይቻላል።

አስፒሪን (ኤሌቲልባሲሲክ አሲድ)

አቀራረብ:- 300 ሚ.7 እንክብል 75 ሚ.7 ለልጆች (ወይም የህፃናት አስፒሪን)

አስፒሪን በጣም ጠቃሚና ዋጋው ርካሽ የሆነ ህመም የሚያስታገስ መድሃኒት ነው። አስፒሪን ሕመም ለማስታገስ፣ ትኩሳት ለማብረድና የሰውነትን በበሽታ መሠረር (ኢንፌክሽን) ለመቀነስ ይረዳል።

ለጉንፋን፣ ለቁርጥማትና ለውጋት የሚታዘዙ ለያሌ መድሃኒቶች የአስፒሪን ንጥረ ቅመም አላቸው። ነገር ግን ስማቸው ስለተለያየ ብቻ መድሃኒቶቹ ውድ ሲሆኑም ፍቱንነታቸው ከአስፒሪን አይበልጥም።

አስፒሪን ሲያደርሰው የሚችለው ጉዳትና ሲደረግ የሚገባው ጥንቃቄ

1. ለሆድ ህመምና ለቃር አስፒሪን መጠቀም አይገባም። አስፒሪን ራሱ አሲድነት ያለው ስለሆነ የነበረውን የሆድ መታወክ ያባብሰዋል እንጂ አያድነውም። ስለዚህ የወንጌ ቁስለት

ያስባቸው ሰዎች አስፈላጊና የአስፈላጊ ዝርያ መድሃኒት መውሰድ የሰዎችውም።

2. አስፈላጊ በአንዳንድ ሰዎች ላይ የሆድ ህመምና ቃር ያስከትላል። ይህንን ችግር ለማስወገድ መድሃኒቱን መውሰድ የግድ አስፈላጊ ከሆነ በተቻለ መጠን ከወተትና ከትንሽ ባይካርቦኔት ሶዳ ጋር ካልሆነም ከምግብና ከብዙ ውሃ ጋር መውሰድ ያስፈልጋል።

3. ከሰውነት ውስጥ ብዙ ፈሳሽና ጨው ባዘና በመወገዱ ምክንያት የሰውነት ፈሳሽ መባከን የደረሰበት ግለሰብ ሽንቱን በደንብ እስካልሸና ድረስ ከአንድ ጊዜ በላይ አስፈላጊ መጠቀም የለበትም።

4. ከ12 ዓመት በታች ለሆኑ ልጆች አስፈላጊ ባይሰጥ ይመረጣል። ለህፃናት ከአስፈላጊ ይልቅ ፓራሲታሞል መስጠት ይመረጣል። የአስም በሽታ ላለባቸው ሰዎች (በሽታውን ስለሚቀስቅስ) አስፈላጊ ባይሰጥ ጥሩ ነው።

5. አስፈላጊ ልጆች ከማይደርሱበት ስፍራ መቀመጥ አለበት። በአንድ ጊዜ መጠኑ ከፍተኛ የሆነ አስፈላጊ ከወሰዱ ሰውነታቸውን ሊመርዘው ይችላል።

6. ለነፍሰጠር ሴቶች አስፈላጊ መስጠት አይገባም።

የአወሳሰድ መጠን፡- ህመምን ለማስተጋ ስና ትኩሳትን ለማብረድ መድሃኒቱ ከ4-6 ሰዓት ባለው የጊዜ ልዩነት (ፀቀን ከ4-6 ጊዜ) መስጠት አለበት። ለልጆች ግን ከ4 ጊዜ በላይ መስጠት የለበትም።

ለአዋቂ፡- ከ300 - 600 ሚ.ግ (1 ወይም 2 እንክብል)

ለልጅ፡ ከ8 -12 ዓመት፡ 300 ሚ.ግ (1 እንክብል)

ለልጅ፡ ከ3 -7 ዓመት፡ 150 ሚ.ግ (ማማሽ እንክብል)

ለልጅ፡ ከ1 -2 ዓመት፡ 75 ሚ.ግ (1/4ኛ እንክብል)

በወር አበባ ምክንያት ለሚመጣ ከባድ ቁርጠት፣ ከባድ ቁርጥማት ወይም ለራውማቲክ ፊሽር የመድሃኒቱን መጠን ጨመሮ አድርጎ መስጠት ይቻላል። ወይም ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት 100 ሚ.ግ አስፈላጊ ለአንድ ቀን መጥጥ መስጠት ይቻላል። መድሃኒቱ የጀር

መጮህን ስሜት ካሰከተለ መጠኑን መቀነስ ይገባል።

አንድ ባለ 75 ሚ.ግ የአስፈላጊ እንክብል ለልጆች በቀን 4 ጊዜ መስጠት ይቻላል።

ከ8 -12 ትኩሳት፡ 300 ሚ.ግ (4 እንክብል) በቀን

ከ3 -7 ዓመት፡ 150 - 225 ሚ.ግ (ከ2 -3 እንክብል) በቀን

ከ1 -2 ዓመት፡ 75 ሚ.ግ (1 እንክብል) በቀን

አድሜያቸው ከአንድ ዓመት በታች ለሆኑ አስፈላጊ አይሰጥም።

አሴታሚናፊን (ፓራሲታሞል) ለህመምና ስትኩሳት

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- በ500 ሚ.ግ እንክብል በፈሳሽም መልክ ተዘጋጅቶ ይገኛል።

አሴታሚናፊን (ፓራሲታሞል)፡ በተለይም በልጆች ላይ ጉዳት የማያደርስ ከአስፈላጊ የተሻለ መድሃኒት ነው። የሆድ መታወክ ስለማያደርስ የጨጓራ በሽታ ላለባቸው ሰዎች ተስማሚ ነው። ነፍሰጠር ሴቶችም ሊወስዱት ይችላሉ።

የአወሳሰድ መጠን፡- 1 ባለ 500ሚ.ግ አሴታሚናፊን (ፓራሲታሞል) በቀን 4 ጊዜ መዋጥ ያስፈልጋል።

በአንድ ጊዜ፡-

ለአዋቂ፡- ከ500 ሚ.ግ እስከ 1 ግራም (1 ወይም 2 እንክብል)

ለልጅ፡ ከ8 -12 ዓመት 500 ሚ.ግ (1 እንክብል)

ለልጅ፡ ከ3 -7 ዓመት 250 ሚ.ግ (ማማሽ እንክብል)

ለልጅ፡ ከ1 ዓመት-2 ዓመት 125 ሚ.ግ (1/4ኛ እንክብል)

ለሕፃናት፡- ከ1 ዓመት በታች 62 ሚ.ግ (1/8 እንክብል)

አይዘገብም

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- አብዛኛውን ጊዜ ይህ መድሃኒት በባለ 200 ሚ.ግ ግራም እንክብል ተዘጋጅቶ ይገኛል።

አይዘገብም ለሙንቻዎችና የአካል መግጣጠሚያዎች እብጠትና የህመም ስቃይ፡ በወር አበባ ጊዜ ለሚከሰት የህመም ስቃይ፡ ለራስ ምታትና ትኩሳትን

ለማስታገስ ይጠቅማል። ይሁን እንጂ መድሃኒቱ ከአስፈላጊ የበለጠ ውድ ነው።

ማስጠንቀቂያ፡- ለአስፈላጊ አለርጂክ የሆኑ ሰዎች አይዘገቡም የተባለውን መድሃኒት መውሰድ የለባቸውም። ይህ መድሃኒት ለነፍሰጠር ሴቶች አይሰጥም።

የአወሳሰድ መጠን፡- ለህመም ስቃይና ስትኩሳት፡ 200 ሚ.ግ ግራም እንክብል በመጠቀም፤ አይዘገቡም ለራስ ከ4 እስከ 6 ሰዓት ባለው የጊዜ ልዩነት ሊሰጥ ይችላል። በመሆኑም፡-

ለአዋቂዎችና ዕድሜአቸው 12 ዓመት እና ከዚያ በላይ ለሆኑ ልጆች፡ 200 ሚ.ግ ግራም (አንድ እንክብል)።

ዕድሜአቸው ከ12 ዓመት በታች ለሆኑ ልጆች መድሃኒቱ አይሰጥም።

አንድ እንክብል ከወሰዱ በኋላ የህመም ስቃይ ወይም ትኩሳት፡ የማይታገስ ከሆነ ሁለት እንክብል መውሰድ ይቻላል። ነገር ግን በ24 ሠዓት ውስጥ ከ6 እንክብል የበለጠ መውሰድ የለበትም።

ከካፊን ጋር የተቀሳቀሰ ኢርገታሚን (ካፊርገት) ለከባድ ራስ ምታት (ሚገራይን)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- 1 ሚ.ግ ኤርጉታሚን እንክብል።

የአወሳሰድ መጠን፡- ለአዋቂ፡- ራስ ምታት (ሚገራይን) ሲነሳ መጀመሪያ 2 ፍሬ መውሰድና ከዚያ በኋላ ግን በማማሽ ሰዓት ልዩነት ህመሙ እስኪተው ድረስ ይጋግሞ መውሰድ። ቢሆንም በአንድ ቀን ከ6 እንክብል የበለጠ መውሰድ አይገባም።

ማስጠንቀቂያ፡- መድሃኒቱን አዘውትሮ መውሰድ አስፈላጊ አይደለም። ነፍሰጠርጅም ሊወስዱት አይገባም። ለከባድ የህመም ስሜት ኩዲን መስጠት ይመረጣል።

የሰመሙን መድሃኒት (ማደንዝዝ)፡ ቀስ በቀስ በሚሰፋበት ጊዜ ሕመም የሚያስታገሱና የሚያደንዝዙ መድሃኒት

ሲዶኪይን (ዛይዱኪይን)

ሁለት በመቶ ኤፒኔፍሪን (ያለበት ወይም የሌለበት)።

በትናንሽ አምፑሎች ወይም መጠነኛ በሆኑ ብልቃጦች በፈሳሽ መልክ ተዘጋጅቶ ይገኛል።

አንድን ቁስል መጠጣትና መስፋት ሲያስፈልግ በቅድሚያ ባካባቢው የሚገኘውን ቆዳ በመውጋት ማደንዝዝ ያስፈልጋል። በ1 ሳ.ሜ. ልዩነት የቀስሉን አካባቢ መውጋት። ለ2 ሳ.ሜ. የቆዳ ስፋት 1 ሚ.ሊ ያህል ሲዶኪይን መስጠት ይቻላል። ሆኖም ከ20 ሚ.ሊ በላይ መስጠት አይገባም። መድሃኒቱን ከመግፋት በፊት የሲሪንጋውን መግፊያ ወደ ኋላ በመሳብ ቀስ በቀስ መስጠት። ቁስሉን ፀሀ ከሆነ ቁስሉ ዳርና ዳርን መውጋት ይቻላል። ቁስሉ ቆሻሻ ከሆነ ቁስሉን እፅ ድቶ የአካባቢውን ቆዳ መውጋት።

ቁስሉ ከመስፋቱ በፊት በሚገባ ማፅዳት።

የአብዛኛዎቹን የቁስል አካባቢዎች ማደንዝዝ ሲያስፈልግ በማደንዝዝው ውስጥ ኤፒኔፍሪን መጨመር ቆዳው ረዘም ላለ ጊዜ ደንዝዝ እንዲቆይና ደም እንዳይፈስ ያደርጋል።

የአድና የአግር አውራ ጣት፡ የወንድ ብልት፡ የጆሮና የአፍንጫ ቁስል በሚሰፋበት ጊዜ ኤፒኔፍሪን ያለበትን ማደንዝዝ መጠቀም አያስፈልግም። ምክንያቱም ኤፒኔፍሪን የደምስርጅን በመዝጋት ደም እንዳይፈስ የማያደረግ መድሃኒት ስለሆነ ከላይ ወደተጠቀሰ የሰውነት ክፍሎች የሚጓዘውን ደም ስለሚያግደው ከባድ ጉዳት (ጋንግሪን) ሊያደርስ ይችላል።

ሲዶኪይን ኤፒኔፍሪን የተባለው መድሃኒቶች በአንድነት ሲቀላቀሉ የሚሰጡት ሌላ ጥቅም ነስርን ማቆም ነው። ገጹህ የጨርቅ ወይም የፋሽ ቅዳሜ መድሃኒቱ ውስጥ ነክሮ አፍንጫን በመጠቀሙ ነስርን ማቆም ይቻላል። ኤፒኔፍሪን የደም ስርጅን በማጥበብና በመዝጋት ደም እንዳይፈስ ያደርጋል።

ሰሆድ ቁርጠት ስንታይስጋሰሞ ዲክስ ቢሳዶና (ፌናባርቢታል ያሰበ ትና የሌለበት)

አንታይስጋሰሞዲክስ ሰሆድ ቁርጠት ሀክምና የሚጠቅሙ መድሃኒቶች ናቸው። ብዙ ዓይነት የሆድ ቁርጠት መድሃኒቶች ቢኖሩም ቢላዶና የተባለው አንዱ ነው። አብዛኛዎቹ የቁርጠት መድሃኒቶች እትርፒኒንና ፌናባርቢታል ሲሆኑ እንቅልፍ የሚያስወስድ ንጥረ ቅመም ስላለባቸው ተዘውትረው መወሰድ የለባቸውም። ነገር ግን አልፎ አልፎ ለቁስልና ለከባድ ሆድ ቁርጠት መጠቀም ጉዳት ላያስከትል ይችላል።

በፊኛና በሃምት ከረጢት በሽታ ሳቢያ ለሚመጣ ለከባድ ህመም ማስታገሻም ይጠቅማል። አንዳንዴም የጨንገራ ቁስል እንዳይባባስ ይረዳል።

አቀራረብ፡- ቢላዶና 8 ሚ.ግ እንክብል።

የአወሳሰድ መጠን፡- 8 ሚ.ግ የቢላዶና እንክብል በመጠቀም።

በአንድ ጊዜ፡-

- ለአዋቂ፡- 1 እንክብል ከ3 -6 ጊዜ በቀን
- ለልጅ፡- ከ8 - 12 ዓመት፤ 1 እንክብል 2 ወይም 3 ጊዜ በቀን
- ለልጅ፡- ከ5 - 7 ዓመት ግማሽ እንክብል 2 ወይም 3 ጊዜ በቀን
- እድሜያቸው ከ 5 ዓመት በታች ለሆኑ ቢላዶና መሰጠት የለበትም።

ማስጠንቀቂያ፡- እነዚህ መድሃኒቶች ከተወሰነው መጠን በላይ ከተወሰዱ መርዛማ ናቸው። ልጆችም መድሃኒቱ ከሚቀመጥበት ስፍራ እንዳይደርሱ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል። ግላውኮማ ያለበት ሰው ቢላዶና ወይም እትርፒን ያለበት መድሃኒት መውሰድ የለበትም።

የምግብ አስመፈጫት፤ የቃርና የጨንገራ ቁስል (የጨንገራ በሽታ) መድሃኒቶች

አሱሚኒየም ሃይድሮክሳይድ ወይም ማግኒዝየም ሃይድሮክሳይድ

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- ከ500 - 750 ሚ.ግ እንክብል ወይም ከ300 - 500 ሚ.ግ በ5 ሚሊ የሚገኝ ፈሳሽ። አንዳንድ ጊዜ መድሃኒቶቹ ከማግኒዚየም ትራይሲኦክት ጋር ተቀላቅለው ወይም አንድ ላይ ይሰጣሉ። ሲሜቲኮን ከተጨመረበት ደግሞ ጋዙን ይቆጣጠራል።

እነዚህ መድሃኒቶች ለቀላል ቃር ወይም ለከባድ ጨንገራ መቀሰል ማስታገሻ ይጠቅማሉ። አንቲይኦክሲድ የተባሉት መድሃኒቶች የመውሰጃው ትክክለኛ ወቅት ምግብ ከመወሰዱ በፊት 1 ሰዓት ቀደም ብሎና በመገኘቱ ጊዜ ነው። በአንድ ጊዜ 2 ወይም 3 እንክብል እንክ መዋጥ ይቻላል። ለከባድ የጨንገራ ቁስል ከ3-6 እንክብል ወይም ከ3-6 የሻይ ማግኒዚየም ፈሳሽ በየሰዓቱ መውሰድ ያስፈልጋል።

ማስጠንቀቂያ፡- ቴትራሳይክሊን እየወሰዱ እነኚህን መድሃኒቶች መውሰድ አይገባም። ማግኒዚየም ያለበት አንቲኦክሲድ (የአሲድ ማስታገሻ) አንዳንድ ጊዜ ተቆማጥ ይቀሰሳል። አሱሚኒየም ያለባቸው አንቲ ኦክሲዶች ደግሞ የሆድ ድር ቀትን ሊያስከትሉ ይችላሉ።

ሶዲየም ባይካርቦኔት (የባይካርቦኔት ሶዲ፤ ቢኪንግ ሶዲ)

በንጭ ዱቄት መልክ ተዘጋጅቶ ይገኛል።

ይህ መድሃኒት ለጨንገራ ህክምና በሚወሰድበት ጊዜ ለቀላል ቃርና የምግብ አለመፈጫት ካልሆነ በስተቀር አጠቃቀሙ ውስጥ መሆን አለበት። በተለይም ስቆየ የምግብ አለመፈጫት ወይም የጨንገራ ቁስልን ሳስባቸው ሰዎች መድሃኒቱ መስጠት የለበትም። ለመጀመሪያ ጊዜ መድሃኒቱ ሲወሰድ የሚያሻል ቢመስልም ጨንገራ ብዙ አሲድ እንዲረጭ ስለሚያደርግ ሁኔታውን ያባብሰዋል። መድሃኒቱ ለቃር ሳይሆን የአልኮል መጠጥ ከመጠን በላይ ጠጥቶ ሰክሮ ላይረ ሰው ሲሰጥ ብቻ ከአስፒሪን ወይም

ከፖራሲታምል ጋር ሊስጥ ይቻላል። አዕዛብዘር ከሶዲየም ባይካርቦኔትና ከአስፒሪን ተቀላቅሎ የተሠራ መድሃኒት ነው። አንዳንድ ጊዜ ግማሽ የሻይ ማግኒዚየም ሶዲየም ባይካርቦኔት ከውሃ ጋር ተላቅሎ ሲጠጣ የፀረኦክሲድንት ሃይል ስላለው ቃር ሊያስታግስ ይችላል። አዘውትሮ መወሰድ ግን የለበትም።

ጥርስን ለማጽዳት ቤኬንግ ሶዲ ወይም ጨውና የሶዲ ዱቄት ቀላቅሎ በጥርስ ሳሙና ፋንታ መጠቀም ይቻላል።

ማስጠንቀቂያ፡- የዕብ ንግር (ድካም) ያስባቸው ወይም የአገርና የፊት እብጠት ያሳባቸው ሰዎች ሶዲየም ባይካርቦኔት ወይም ብዙ ሶዲየም (ጨውና የመሳሰሉት) ያሳባቸውን ምርቶች መጠቀም የሳባቸውም።

ካሳሲየም ካርቦኔት

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- አብዛኛውን ጊዜ ይህ መድሃኒት ከባለ 350 እስከ 850 ሚሊ ግራም በእንክብል መልክ ተዘጋጅቶ ይቀርባል።

ካሳሲየም ካርቦኔት ከሰውነት የሚዋሃደው እንደ ሶዲየም ባይካርቦኔት ሳይሆን የበለጠ ዘግይቶ ነው። ለቃርና ለምግብ አለመፈጫት ንግር ሲወሰድ ፍቱን መድሃኒት ነው። ነገር ግን ለረጅም ጊዜ መጠቀም አይገባም። ወይም ለጨንገራ ቁስልን ህክምናም መስጠት የለበትም።

አንድ ባለ 850 ሚሊ ግራም እንክብል ወይም ሁለት ባለ 350 ሚሊ ግራም እንክብል እንደ ከረሜላ በመምጣትና በማግኘት ሲወሰድ የቃር ስሜት ያስታገላል። አስፈላጊ ከሆነ ከሁለት ሰዓት በኋላ መድገም ይቻላል።

ሲሚቲዲን (ታጋሚት)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- አብዛኛውን ጊዜ መድሃኒቱ በባለ 200 ሚሊ ግራም እንክብል በሁለት ሲሊ ውስጥ 200 ሚሊ ግራም በሚይዝ መርፈ ተዘጋጅቶ ይገኛል።

ሲሚቲዲን ዋጋው ውድ ቢሆንም ለጨንገራና ለአንጀት ቁስልን ህክምና አመርቂ ውጤት ያስገኛል። የህመም ስቃይ የሚያስታግስ ከመሆኑም በላይ የጨንገራን ቁስል ያድናል። ይህን መድሃኒት ለረጅም ጊዜ መጠቀም ስር

የሰደደ የአንጀት ቁስሉት እንዳያገረሽ ያደርጋል። ነገር ግን ማንኛውም የጨንገራ ሆነ የአንጀት ቁስሉት እንዳያገረሽ የምግብ ጥንቃቄ ማድረግ ጠቃሚ ነው።

ማስጠንቀቂያ፡- ሲሚቲዲን በዕጾች፣ ጡት ለሚያጠቁና ለነፍሰጤ ሴቶች መስጠት የለበትም።

የሚያስከትላቸው ንግሮች፤ አልፎ አልፎ መለስተኛ ተቆማጥ፤ ራስ ማዘር፤ የቆዳ ሽፍታና እንቅልፍ እንቅልፍ የማለት ስሜት ሊያስከትል ይችላል።

የአወሳሰድ መጠን፡- ለአጣዳፊ የአንጀት ቁስል ሲሰጥ 40 ሚሊ ግራም (ሁለት ባለ200 ሚሊ ግራም እንክብል) በቀን 2 ጊዜ ወይም፤ 800 ሚሊ ግራም (አራት ባለ 200 ሚሊ ግራም እንክብል) ማታ ማታ ሲተች መውሰድ። መድሃኒቱን ከ6 እስከ 8 ወራት መውሰድ ያስፈልጋል።

በአጣዳፊ የጨንገራ ቁስል፡- 300 ሚሊ ግራም (አንድ ተኩል ባለ 200 ሚሊ ግራም እንክብል) በቀን 4 ጊዜ ከ6 እስከ 8 ሳምንት መውሰድ።

የአንጀት ቁስሉት እንዳያገረሽ ሰመከሳ ከዕ፡- 400 ሚሊ ግራም (ሁለት ባለ 200 ሚሊ ግራም እንክብል) ማታ ማታ ሲተች እስከ 1 ዓመት መውሰድ።

ራኒቲዲን (ዛንታክ)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- አብዛኛውን ጊዜ መድሃኒቱ በባለ 150 ሚሊ ግራም ወይም 300 ሚሊ ግራም እንክብል ተዘጋጅቶ ይገኛል።

ራኒቲዲን ከሲሜቲዲን ጋር ተመሳሳይ ቢሆንም ዋጋው በጣም ውድ ነው። የጨንገራም ሆነ የአንጀት ቁስልን ለማዳንና የህመም ስቃይን ለማስታገስ ይረዳል። ከዚህ በተጨማሪ የጨንገራም ሆነ የአንጀት ቁስሉትን ስለማከም የተመለከተውን ምክር መከተል ያስፈልጋል።

በጨንገራ ቁስልን ህክምና፡- 150 ሚሊ ግራም በቀን 2 ጊዜ ወይም 300 ሚሊ ግራም ከራት በኋላ ከ6 እስከ 8 ሳምንታት መውሰድ።

የአንድት ቁጠላ አንዳያረጋገጠ
ሰመዝናቢል፡- አንድ ባለ 150 ሚሊ
ግራም እንክብል ከ6 እስከ 8 ሳምንት
መውሰድ፡፡

የፈሳሽ መዝናቢትን ለማስወገድ የሚጠቅም ወዝ መሳሽ ፈሳሽ

ወዝ መሳሽ ፈሳሽ ጥራጥራ ወይም
ሰከርን በመጠቀም እንዴት ማዘጋጀት
እንደሚቻል ቀደም ሲል ተመልክቷል፡፡
በአንዳንድ አገሮች ውስጥ በትናንሽ
ፓኬት ውስጥ የታሽጉና በቀላሉ የሚዘ
ጋጃ የሰከር (ግሉኮስ) እና የጨው ቅል
ቅል ሀይወት እድን ንጥረ ነገሮች በየመ
ደብሮች ወይም በጤና ድርጅቶች ይሸ
ጣሉ፡፡ እነዚህ ፓኬቶች ለአጠቃቀም
አመቺ ቢሆኑም፤ ጥራጥራን በመጠቀም
የሚዘጋጅ ፈሳሽ ተቅማጥን ለማቆም
ከሚሸጠው የተሻለ ወይም በተመጣጣኝ
ሁኔታ ያገለግላል፡፡ ፈሳሹን ቤት ውስጥ
በማዘጋጀት ቀሪውን ገንዘብ ማግባት ለመ
ግዣ ማዋል ይመረጣል፡፡ ተቅማጥ ለየ
ዘው ልጅ ጡት ማጥባት መዘንጋት የለ
በትም፡፡ ምግብ እስከበላ ድረስም ለህፃኑ
ምግብ ከመስጠት መቀጠል አይገባም፡፡
ከምግብ ጋር ወዝ መሳሽ ፈሳሽ መስ
ጠት የፈሳሽ መዝናቢትን በሚገባ ይቋ
ቋማል፡፡

ማስጠንቀቂያ፡- በአንዳንድ ሀገሮች ወዝ
መሳሽ ፈሳሽ ለማዘጋጀት እስፈላጊ
የሆነው ጭቅ በተለያዩ መጠን ተዘጋጅ
ቶና ታሽጎ ይሸጣል፡፡ ጭቅና የሚበ
ጠበጠው ውሃም እንደመጠኑ ይለያያል፡፡
ሰለዚህ በተለያዩ ፓኬቶች ውስጥ
የታሽጉ ጭቆችን ለመበጥበጥ ምን
ያህል ውሃ መጠቀም እንደሚያስፈልግ
ማወቅ ያስፈልጋል፡፡

ተቅማጥ የያዛቸውን ልጆች በቤት
ውስጥ ተገቢውን ወዝ መሳሽ ፈሳሽ
በማጣጣት መርዳት ይቻላል፡፡ ነገር ግን
ሀመምተኞችን ወደ ሆስፒታል መውሰድ
ካስፈለገ በጉዞ ላይ ወዝ መሳሽ ፈሳሽ
መጣጣት ያስፈልጋል፡፡ የታሽገው ካልተ
ገኘ በቤት ውስጥ የሚዘጋጅ ወዝ መሳሽ
ፈሳሽ መስጠት ይገባል፡፡ ሀመምተኞችን
ወደ ጤና ድርጅት ማጓጓዝ በሚያስፈልግ
በት ጊዜ በጉዞ ላይ የሚጠቅም ወዝ
መሳሽ ፈሳሽ እዘጋጅቶ መወገዝ ያስፈልጋል፡፡
በእጋጣሚ ወዝ መሳሽ ፈሳሽ

ባይኖር ውሃ ወይም ማንኛውንም ፈሳሽ
መስጠት ጠቃሚ ነው፡፡ ለፈሳሽ መዝናቢት
የተጋለጡ ግለሰቦች ትውከት ቢኖራቸውም
ትንሽ፤ ትንሽ ፋት እንዲሉ ማድ
ረግ የሚረዳ ከመሆኑም በላይ ትውከ
ቱንም ያስታግላል፡፡

ሰህድ ድርቀት የሚጠቅሙ መድሃኒቶች

የሆድ ድርቀትን ስለሚያስታግሱና
ተቅማጥ ስለሚያስከትሉ መድሃኒቶች
ትክክለኛ አጠቃቀምና ስለሚያደርሱት
ጉዳት ቀደም ሲል የተገለጸ ስለሆነ
መመልከት ይቻላል፡፡ ብዙ ሰዎች ሆድ
የሚያለሰልሱና ተቅማጥ የሚያስከትሉ
መድሃኒቶችን ከመጠን በላይ ሲጠቀሙ
ይታያሉ፡፡ እንደ እውነቱ ከሆነ ግን
መድሃኒቶቹ የሆድ ድርቀት ሲያጋጥሙ
ብቻ መስጠት አለባቸው፡፡ ተቅማጥ፤
የሆድ ሕመምና የፈሳሽ መዝናቢት ላለባቸውና
እድሜያቸው ከ2 ዓመት በታች ለሆኑ
ልጆች መድሃኒቶቹ መስጠት የለባቸውም፡፡

በአጠቃላይ ግን ዓይነምድርን ለማለስ
ለስ የሆድ ድርቀትን ለማስወገድ ስራሰር
ችን፤ ቅጠላ ቅጠሎችንና እንደ ንፍር ያሉ
ጥራጥራ ምግቦችን መመገብ፤ ብዙ ውሃ
መጣጣት፤ ዓይነምድርን ለረጅም ጊዜ
በአንድት ውስጥ ሳያቆዩ ሰዓት ወስኖ
መፀዳዳት ችግሩን በይበልጥ ሊያቃል
ለው ይችላል፡፡

ሚዳክ ሶፍ ማግኒዚየም

የሆድ ድርቀትን ለማስወገድና ለጨንፈር
በሽታ ህክምና ይጠቅማል፡፡

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- ወተት በሚመስል
ፈሳሽ መልክ ተዘጋጅቶ ይገኛል፡፡

መድሃኒቱን ከመጠቀም በፊት በደንብ
ነቅንቆ ማዋሃድ ያስፈልጋል፡፡ መድሃኒ
ቱን ከጠጡ በኋላ ትንሽ ውሃ መጠጣት
ይጠቅማል፡፡

የአወሳሰድ መጠን፡- የሚወሰደው ለጨ
ንፈር በሽታ ህክምና ሲሆን ለአዋቂዎችና
ለትላልቅ ልጆች (ከ12 ዓመት በላይ)
ከ1-3 የሽይ ማንኪያ በቀን 3 ወይም 4
ጊዜ ይሰጣል፡፡

ለልጆች ከ1-12 ዓመት ለሆኑ ከ $\frac{1}{2}$ -

1 የሽይ ማንኪያ በቀን 3 ወይም
4 ጊዜ መስጠት፡፡

ለሆድ ድርቀት ህክምና ሲሆን ማታ
ሲተኛ አንድ ጊዜ መውሰድ፡፡

ለአዋቂዎችና እድሜያቸው ከ12
ዓመት፤ በላይ ለሆኑ ልጆች ከ2- 4
የሽርባ ማንኪያ

ለልጆች፡- ከ 6- 11 ዓመት፤ ከ1 - 2
የሽርባ ማንኪያ

ለልጆች፡- ከ2 - 5 ዓመት ከ $\frac{1}{3}$ - 1

የሽርባ ማንኪያ፡፡

ከ2 ዓመት በታች ለሆኑ ልጆች
መድሃኒቱን መስጠት አይገባም፡፡

የአንግሊዝ ጨው

የአንግሊዝ ጨው ለሆድ ድርቀትና
ለቆዳ ማሳከክ ይሰጣል፡፡

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- በጭቅና በግር
ድፍ ነጭ ጭቅ መልክ ተዘጋጅቶ
ይገኛል፡፡

የአወሳሰድ መጠን፡- ለሆድ ድርቀት
ህክምና የሚሰጥ ሲሆን የሚከተለውን
መጠን በአንድ ብርጭቆ ውሃ በጥብጦ
መጠጣት ይቻላል (በባዶ ሆድ ቢወሰድ
ይመረጣል)፡፡

ለአዋቂ፡- 2 የሽይ ማንኪያ

ለልጅ፡- ከ6-12 ዓመት፤ ከ1/2 - 1
የሽይ ማንኪያ

ለልጅ፡- ከ2- 6 ዓመት፤ ከ1/4 - 1/2
የሽይ ማንኪያ

ከ2 ዓመት በታች መድሃኒቱ
አይሰጥም፡፡

የአወሳሰድ ማሳከክ ለማስታገስ፡- 8
ማንኪያ የአንግሊዝ ጨው በ1 ሊትር
ቀዝቃዛ ውሃ ውስጥ በማሟሟት በንጹህ
ጨርቅ እየነከሩ ቆዳው ላይ መያዝ ማከ
ኩን ያስተዋል፡፡

የማዕድን ዘይት

የማዕድን ዘይት ለሆድ ድርቀት ህክምና
ይጠቅማል፡፡ የሆድ ድርቀትና የፊንጢጣ
ሲንታሮት ያለባቸው ሰዎች ዓይነምድር
ሲጠጡ እንዳያምጡ ለማድረግ የማዕ
ድን ዘይት መስጠት ይጠቅማል፡፡ የማዕ
ድን ዘይት የአንድትን ግድግዳ በማለስ
ለስ ሠገራው እሚልጭ እንዲወጣ ይረ
ዳል እንጂ አያለስልም፡፡ ሰለዚህ የሆድ

ድርቀትን ችግር ለማቀለል ቀደም ብሎ
እንደተጠቀሰው አለርንት ያላቸውን አት
ክልትና ፍራፍራዎች እንዲሁም ንፍርን
የመሳሰሉ ጥራጥራዎች መመገብና ብዙ
ውሃ መጠጣት የበለጠ ይጠቅማል፡፡

የአወሳሰድ መጠን፡- ለአዋቂዎችና ከ12
ዓመት በላይ ለሆኑ ልጆች ከ1 እስከ 3
የሽይ ማንኪያ ራት ከቤሉ ከ1 ሰአት
በኋላ መጠጣት፡፡ ዘይቱ ከምግብ ጋር
የተወሰደ እንደሆነ የምግብን ቢታሚኖች
ስለሚያጠፋቸው ይህ እንዳይሆን እስፈ
ላጊውን ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡

ማስጠንቀቂያ፡- የማዕድን ዘይት ከ12
ዓመት በታች ለሆኑ ልጆች አይሰጥም፡፡
ለነፍሰጡር ሴቶችና ለሚያጠቃሙ
ሴቶች አይሰጥም፡፡ ከአልጋ ላይ ለማይ
ነሱ ወይም የመዋጥ ችግር ላለባቸው
ሰዎች መድሃኒቱ መስጠት የለበትም፡፡

የግሊስሪን እንክብሎች (ዳልኮሳክስ)

እነዚህ መድሃኒቶች የጥይት ቅርፅ
ያላቸውና በፊንጢጣ ውስጥ የሚጨ
መሩ ናቸው፡፡ ሆድን በማንቃቃት ዓይነ
ምድርን ንፍቶ እንዲያወጣ ያደርጋሉ፡፡

የአወሳሰድ መጠን፡- አዋቂዎችና እድሜ
አቸው ከ12 ዓመት በላይ የሆኑ ልጆች
አንድ እንክብል በፊንጢጣቸው ወደላይ
ገፍተው በመጨመር ከ15 - 30 ደቂቃ
እንዲቆይ ማድረግ (መተኛት ይጠቅ
ማል)፡፡ እንክብሉ ብዙ እንዲቆይ ባደረጉ
መጠን ውጤታማነቱም የዚያኑ ያህል
ይጨምራል፡፡

ስክፍንጫ መታፈን

ለጉንፋንና በሌላም ምክንያት እፍ
ንጫ ታፍኖ መተንፈስ ሲያስቸግር አብዛ
ኛውን ጊዜ የሚያስፈልገው ጥቂት ጨው
ያለበት ውሃ በእፍንጫ መሳብ ነው፡፡
አልፎ፤ አልፎ ግን የእፍንጫ መታፈንን
ሊከፍቱ የሚችሉ ጠብታዎችን መጠ
ቀም ይቻላል፡፡

አፈሪሪን ወይም ፊኒሊርሪን ያለባቸው
የእፍንጫ ጠብታዎች (ኒዎስሪሪን)

ይህ ዓይነቱ የእፍንጫ ጠብታ
እፍንጫ ሲታፈንና ሲያረዝር ሊጠቅም
ይችላል፡፡ መድሃኒቱ በይበልጥ ከእፍንጫ

መታረግ ጋር የጆሮ ህመም ሳላቸው ግለሰቦች ይጠቅማሉ።
የአካላዊ መጠን፡- በያንዳንዱ የአፍ ገጫ ቀዳዳ 1 ወይም 2 ጠብታ በቀን 4 ጊዜ ማድረግ ያስፈልጋል። የአፍገጫን ጠብታ ከ3 ቀን በላይ መጠቀም አይገባም።

የሳል መድሃኒቶች

በመሠረቱ ሳል የበሽታ ህዋሳት ወደ ሳንባውስጥ ገብተው ጉዳት እንዳያደርሱ የአየር ቧንቧዎችን ለማዕዳት ሰውነታችን የሚያደርገው የመከላከያ ዘዴ ነው። አብዛኛውን ጊዜ ሳል የሰውነት የተፈጥሮ መከላከያ ሃይል በመሆኑ ሳልን ለማስታገስ ወይም ለማከም የሚሰጡ መድሃኒቶች ከሚሰጡት ጥቅም ይልቅ የሚያደርሱት ጉዳት እንደሚያመዝን የታወቀ ነው።

መድሃኒቶቹ ሳል የሚያስታገሱና አክታ በሳል እንዲወጣ የሚረዱ በመባል በሁለት ይመደባሉ።

ሳል የሚያስታገሉ መድሃኒቶች እንቅልፍ ለሚነሳ ደረቅ ሳል የሚጠቅሙ ሲሆን፤ ለክታ በሳል እንዲወጣ የሚረዱት ደግሞ ወፍራም አክታን ለማቅጠንና በቀላሉ በሳል እንዲወጣ ለማድረግ የሚረዱ ናቸው።

በሰዚህ ለአብዛኛዎቹ የሳል ዓይነቶች ወፍራም አክታን በማቅጠን በሳል እንዲወጣ የሚያደርጉ መድሃኒቶች መጠቀም ይመረጣል።

ሰዎች ግን ሁለቱንም ዓይነት የሳል መድሃኒቶች ያለአግባብና ከመጠን በላይ እየተጠቀሙባቸው ነው። ታዋቂ ናቸው የሚባሉት መድሃኒቶችም እንኳን አንዳንድ ጊዜ ገንዘብን ከማባከን በስተቀር ብዙ ጥቅም ሲሰጡ አይታዩም።

17C ገን ምርጥ የሆነ የሳል መድሃኒት ውሃ ነው። ብዙ ውሃ መጠጣትና እንፋሱት መታጠን ወፍራም አክታን በማቅጠን ከሌሎች የሳል ፈሳሽ መድሃኒቶች በተሻለ ሁኔታ ሳልን ያስታግሳል።

የሳል ማስታገሻ መድሃኒቶች ኮዲን

በፈላሽ መልክ ተዘጋጅቶ የሚቀርብ ሲሆን፤ በተጨማሪ የኮዲን እንክብልም አለ። እንክብሉ አስፒሪን ወይም ፓራሲ

ታዋል ሊኖርበትም ላይኖርበትም ይችላል።

ኮዲን ህመምና ሳል የሚያስታግስ በጣም ጠንካራ መድሃኒት ቢሆንም ስህ የሚያስይዝ ስለሆነ እንደልብ አይገኝም። መድሃኒቱ በፈላሽና በእንክብል መልክ ተዘጋጅቶ ይገኛል። ስለ አወሳሰዱ ከመድሃኒቱ ጋር ተያይዞ የሚመጣውን መመሪያ በጥንቃቄ መመልከት ይቻላል። ሳልን ለማስታገስ እነስተኛ መጠን ሲያስፈልግ ህመምን ለማስታገስ ደግሞ መጠኑን ከፍ ማድረግ ይቻላል። ለአዋቂ ከ7 - 15 ሚ.ግ ይበቃል። ለልጆች ከብደታቸው ወይም እድሜአቸው እየታየ መጠኑን ቀንሶ መስጠት ይቻላል። ህመም ሲጠና አዋቂዎች ከ30 - 60 ሚ.ግ ኮዲን በየ4 ሠዓቱ መውሰድ ይችላሉ።

ማስጠንቀቂያ፡- ኮዲን ስህ የሚያስይዝ መድሃኒት ስለሆነ መጠንቀቅ ይገባል። በመሆኑም ለጥቂት ቀናት ብቻ መጠቀም ይበቃል።

የሕስም መድሃኒቶች

የአስም ችግር ያለባቸው ሰዎች የአስም መድሃኒት ቤታቸው ውስጥ ሊኖራቸው ይገባል። የመጀመሪያው የሚያፍን ድምፅ ሲሰማ ወይም የደረት መወጠር ሲያጋጥም መድሃኒት መውሰድ ያስፈልጋል።

ኢፌድሪን

ኢፌድሪን የሕስም መድሃኒት ነው።

ባለ 15 ሚ.ግ ጭምር 25 ሚ.ግ ኤፌድሪን እንክብል ተዘጋጅቶ በሽታ እንዳይቀስቀስ ለመከላከል፤ ለህክምናም ጭምር ይረዳል። ኤፌድሪን የአየር መተንፈሻ ቧንቧዎችን በመክፈት በሽተኛው እንደልቡ አየር እንዲተነፍስ ያደርጋል። የሳንባ ምችና ብሮንካይትስ የሚያስከትሉትን የአየር መተንፈሻ ችግር ያቃልላል።

ኤፌድሪን ተምፊላይን ወይም አሚኖፊላይንና አንዳንዴ ፌኖርቢታል ከተባሉት መድሃኒቶች ጋር ተቀላቅሎ ይሠራል። ሌላ የአስም መድሃኒት ከሌለ በስተቀር የሁለቱን መድሃኒቶች ቅልቅል መጠቀም አይገባም።

የአካላዊ መጠን፡- ለአስም ህክምና ሲሆን፤ ባለ 15 ሚ.ግ ጭምር እንክብል በመጠቀም ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት 1 ሚ.ግ በቀን ሶስት ጊዜ መስጠት ይቻላል። መድሃኒቱ የሚዋጥ ሲሆን፤ በቀን ሦስት ጊዜ መውሰድ ይቻላል።

በአንድ ጊዜ፡-

ለአዋቂ፡- ከ15 -60 ሚ.ግ (ከ1 - 4 እንክብል)
ለልጅ፡- ከ5 - 10 ዓመት፤ ከ15 - 30 ሚ.ግ (ከ1 ወይም 2 እንክብል)
ለልጅ፡- ከ1 -4 ዓመት 15 ሚ.ግ (1 እንክብል)
እድሜያቸው ከ1 ዓመት በታች ለሆኑ መድሃኒቱ አይሰጥም።
አፍንጫ ሲታረግ የኤፌድሪን የአፍንጫ ጠብታ መጠቀም ይቻላል። የአፍንጫውን ጠብታ 1 እንክብል በአንድ የሻይ ማንኪያ ውሃ ውስጥ አሟሙቶ ማዘጋጀት ይቻላል።

ተምፊላይን ወይም አሚኖፊላይን

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- መድሃኒቱ በእንክብል ወይም በፈላሽ ወይም በመርፌ መልክ ተዘጋጅቶ ይገኛል። መድሃኒቱ ለአስም ህክምና ወይም መከላከያ ይጠቅማል።

የአካላዊ መጠን፡- ለ1ኪ.ግ የሰውነት ክብደት ከ3 - 5 ሚ.ግ በየሰድስት ሰዓት መስጠት።

1 ባለ 100 ሚ.ግ እንክብል በመጠቀም፤

በአንድ ጊዜ፡-

ለአዋቂ፡- 2 እንክብል
ለልጅ፡- ከ7 -12 ዓመት 1 እንክብል
ለልጅ፡- ከ7 ዓመት በታች ግማሽ እንክብል
ለህፃናት መድሃኒቱ አይሰጥም።
የአስም ሁኔታ ከባድ ከሆነና ከላይ በታዘዘው መጠን ተሰጥቶ አልታገስ ካለ መጠኑን በአጥፍ መጨመር ይቻላል። ከዚያ በላይ ግን መስጠት አይገባም። በሽተኛው መናገር የማይችል ከሆነ በፍጥነት የህክምና ዕርዳታ ማግኘት ይገባል።

ሳልቡታምል (አስቡቲርስ)
የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- በ4 ሚ.ግ እንክብል እና በ2 ሚ.ግ (በ5 ሚ.ግ) ሽሮፕ ተዘጋጅቶ ይቀርባል።
አስምን ለመቆጣጠርና ጥቃቱን ለመከላከል ይረዳል። ሳልቡታምልን ብቻውን ወይም ከተምፊላይን ጋር መጠቀም ይቻላል።

የሳልቡታምል የአካላዊ መጠን፡- ለአያንዳንዱ የሰውነት ክብደት 0.1 ሚ.ግ ከ6 እስከ 8 ሠዓት ውስጥ።
የ4 ሚ.ግ እንክብል ወይም 2 ሚ.ግ በአንድ የሻይ ማንኪያ ሽሮፕ በመጠቀም ከ6 እስከ 8 ሠዓት ባለው ጊዜ ውስጥ መስጠት።

ለአዋቂ፡- 1 እንክብል ወይም 2 የሻይ ማንኪያ
ለልጅ፡- ከ6-12 ዓመት፤ ግማሽ እንክብል ወይም 1 የሻይ ማንኪያ
ለልጅ፡- ከ2 - 5 ዓመት፤
 $h\frac{1}{4} - \frac{1}{2}$ እንክብል ወይም
 $h\frac{1}{2}$ ፍ -1 የሻይ ማንኪያ
መድሃኒቱ ለህፃናት አይሰጥም።

ለከባድ አስም ወይም አስሙን መቆጣጠር ካልተቻለ መጠኑን ቀስ በቀስ በመጨመር እጥፍ ማድረግ ይቻላል።

ኢፒኒራሪን (አድሪናሲን)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- በ1 ሚ.ግ ውስጥ 1 ሚ.ግ በሚይዝ ብልቃጥ ተዘጋጅቶ ይገኛል።

ኢፒኒራሪን ለሚከተሉት ትግሮች ጥቅም ላይ መዋል አለበት።

1. በከባድ አስም ለሚደርስ የመታረግ አደጋ።
2. በሰውነት ላይ ለሚደርስ የተፈጥሮ ሁኔታዎች መከላከል ወይም ለሰርጂክ ሾክ። ለምሳሌ፤ የፒኒሲሊን፤ (መንጋጋ ቆልፍ) የቲታኒስ እንዲሁም ከሌሎች ሁኔታዎች ለሚደርስ ያለው ስማማት አደጋ።

ኢፒሪኤሪን ሰሐባም

የአወጣጥ መጠን:- በ1 ሚሊ ውስጥ 1 ሚሊ ግራም የሚይዘውን ብልቃጥ መጠቀም ይቻላል። የሰሐባም በሽታ ላለበት ሰው መድሃኒቱ ከመሰጠቱ በፊት የልቡ ትርታ ትክክለኛነት ተቆጥሮ መረጋገጥ አለበት። ከዚያም ቆዳው ስር መውጋት።

በአንድ ጊዜ:-

ለአዋቂ:- 1/3 ሚሊ
ለልጅ:- ከ7 -12 ዓመት፣ 1/5 ሚሊ
ለልጅ:- ከ1-6 ዓመት፣ 1/10 ሚሊ
ከ1 ዓመት በታች ለሆኑ ህፃናት መድሃኒቱ አይሰጥም።

ኢፒሪኤሪን ሰሐባዊክ ሾክ

1 ሚ.ግ ብልቃጥ በአንድ ሚሊ ፈሳሽ በመጠቀም በቆዳ ስር መውጋት።

ለአዋቂ:- 1/2 ሚሊ
ለልጅ ከ7 - 12 ዓመት፣ 1/3 ሚሊ
ለልጅ ከ1-6 ዓመት፣ 1/4 ሚሊ
ከ1 ዓመት በታች ለሆኑ ህፃናት መድሃኒቱ አይሰጥም።

አስፈላጊ ከሆነ ከላይ በተጠቀሰው መጠን ከግማሽ ሰዓት በኋላ መድገምና ለ3ኛ ጊዜ መስጠት ከሰፈለገ ከግማሽ ሰዓት በኋላ መስጠት ይቻላል። ከ3 ጊዜ በላይ ግን መውጋት የለበትም።

ግለሰቡ የመጀመሪያውን መርፌ ከተወጋ በኋላ የልቡ ምት በደቂቃ ከ30 በላይ ከጨመረ ሌላ መርፌ መውጋት አይገባም። ኢፒሪኤሪንን ከመጠን በላይ መስጠት ለደጋ ስለሚያስከትል መጠንቀቅ ይገባል።

ፕራድኒሶሎን

የመድሃኒቱ አቀራረብ:- በ5 ሚ.ግ እንክብል ተዘጋጅቶ ይቀርባል።

ከፍተኛ የሀመም ስሜትና የአሰርጂ ችግሮችን ለማስታገስ ይረዳል።

ለከባድ አስም መጀመሪያ አድሬና ሊን ከተሰጠ በኋላ ፕራድኒሶሎን መስጠት ይቻላል።

መድሃኒቱን ለጥቂት ቀናት ብቻ መጠቀም ይገባል። መድሃኒቱ ለአጭር ጊዜ የሚታዘዝ ከሆነ መድሃኒቱን ቀስ በቀስ ማቋረጥ አያስፈልገውም።

ለከጋ ደዌ በሽታ መድሃኒቱ ለረጅም ጊዜ ሊታዘዝ ይችላል። ይህም የሚደረግ

ገው መጀመሪያ አካባቢ የሚከሰተውን የነርቭ ጉዳት ለመከላከል ነው። ስለአጠቃቀሙ ልምድ ያለው የጤና ባለሙያ ማማከር ያስፈልጋል።

ማስጠንቀቂያ:- የጨንጭ ቁሳዊ ወይም ነቀርሳ ላለባቸው ሰዎች መድሃኒቱ መስጠት የለበትም። የፕራድኒሶሎን የአወጣጥ መጠን (ለአጭር ጊዜ):-

ጠዋት፣ ጠዋት ከቁርስ በኋላ በአንድ ጊዜ ለ7 ቀን መውሰድ።

ለአዋቂ:- ከ20 - 30 ሚ.ግ (ከ4 - 6 እንክብል)

ለልጅ:- ከ7 - 12 ዓመት፣ ከ10 15 ሚ.ግ (ከ2 - 3 እንክብል)

ለልጅ ከ2 - 6 ዓመት፣ 5 ሚ.ግ (1 እንክብል)

በአሰርጂና ለትውከት የሚሰጥ መድሃኒት (ክንታ ይሂስታሚንስ)

መድሃኒቱን በሚከተሉት የጤና ችግሮች ማዘዝ ይቻላል።

1. የሰውነት መቆጣት ስሜት፣ ማለትም የቆዳ ማሳከክ፣ አብጠት፣ ሽፍታጉና የአሰርጂክ ሾክን ያስታግላል።
2. ማቅለሽለሽና ትውከትን ለመቆጣጠርና ለመከላከል ይጠቅማል።
3. አንቅልፍ ያስከትላል። ለሰዚህ ይህን መድሃኒት ከወሰዱ በኋላ ሀመምተኞች እደጋ ሊያስከትሉ የሚችሉ ሥራዎችን እንዳይሠሩ መደረግ አለባቸው። አልኮልም መጠጣት የለባቸውም።

ፕሮሜታዚን (ፌኒርጋን) እና ዲፌንሃይድራሚን (ቤናድሪል) እነዚህ መድሃኒቶች ከፍተኛ እንቅልፍ የሚያስከትሉ ከባድ አንቲሂስታሚን ናቸው።

ዲፌንሃይድራሚን (ድራማሚን) የተባለው መድሃኒት ከዲፌንሃይድራሚን ጋር ተመሳሳይነት ያለው ቢሆንም አብዛኛውን ጊዜ የሚጠቅመው ማቅለሽለሽን (ማጥመልመልን) ለማስታገስ ነው። ለትውከት ግን ፕሮሜታዚን ማዘዝ ይመረጣል።

ክሱርፌኒራሚን የተባለው አንታይሂስታሚን መድሃኒት ዋጋው ርካሽ ከመሆኑም በላይ ከባድ እንቅልፍ አያስከትልም። ስለዚህ ቆዳን ለሚያሳክክ

የጤና ችግር ማስታገሻ ክሱርፌኒራሚን የተባለውን መድሃኒት ቀን መውሰድ ይቻላል። በቀላሉ እንቅልፍ እንዲያሰው ስድና ማሳከኩንም እንዲያስታግስ ፕሮሜታዚንን ማዘዝ ይመረጣል።

ነገር ግን መድሃኒቶቹ ያላገባብ ለጉጉን ጥቅም ላይ እየዋሉ ቢሆኑም ጠቀሜታቸው በግልጽ ስለማይታወቅ ባይሰጡ መልካም ነው።

በአጠቃላይ ፀረአሰርጂ (አንታይሂስታሚን) የሆኑ መድሃኒቶች የአፍጉሚን፣ የአፍጉና የጉሮሮን የውስጥ አካል እንዲሁም የመተንፈሻ ቧንቧዎችን ስለሚያስቆጡና የመተንፈሻ ችግር ስለሚያስከትሉ ለአስም ሀመምተኞች መስጠት የለባቸውም።

በመጀመሪያ ሕክምና እርዳታ ላጥን ውስጥ አንድ ዓይነት አንታይሂስታሚን ብቻ ማስቀመጥ ይበቃል። ፕሮሜታዚን የተባለው መድሃኒት ጥሩ ምርጫ ነው።

ፀረ አሰርጂ (አንታይሂስታሚን) መድሃኒቶች በመርፌ ከሚሰጡ ይልቅ ቢዋጡ ይመረጣል። መድሃኒቶቹን በመርፌ መልክ መስጠት የሚያስፈልገው ከባድ ትውከት ሲኖር ወይም አሰርጂ ያስከትላሉ ተብሎ የሚፈሩ መድሃኒቶችን (የቲታኒን) የአባባ መርዝ ማርካሽ ወዘተ) ከመስጠት አስቀድሞ መሆን አለበት። ለልጆች በፊንጢጣቸው በኩል ቢሰጥ ይመረጣል።

ፕሮሜታዚን (ፌኒርጋን)

የመድሃኒቱ አቀራረብ:- 12.5 ሚ.ግ እንክብል።

በ1 ሚሊ ውስጥ 25 ሚ.ግ ፌኒርጋን የሚይዝ መርፌ:- በፊንጢጣ የሚጨመር፣ ከ12.5 ሚ.ግ፣ 25 ሚ.ግ እና 50 ሚ.ግ

ማስጠንቀቂያ:- ነፍሰጡር ሴቶች የግድ አስፈላጊ ካልሆነ በስተቀር ፕሮሜታዚንን መውሰድ የለባቸውም።

የአወጣጥ መጠን:- 1 ባለ 12.5 ሚ.ግ እንክብል በመጠቀም ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት 1 ሚ.ግ ፕሮሜታዚን መስጠት ይቻላል። መድሃኒቱ በቀን 2 ጊዜ የሚዋጥ ሲሆን በአንድ ጊዜ:-

ለአዋቂ:- ከ25 -50 ሚ.ግ (ከ2 - 4 እንክብል)

ለልጅ:- ከ7 -12 ዓመት፣ (ከ12.5 - 25 ሚ.ግ) 1 ወይም 2 እንክብል
ለልጅ:- ከ2 -6 ዓመት፣ ከ6 -12 ሚ.ግ ከ1/2 -1 እንክብል
ለህፃን:- 1 ዓመት ለሆናቸው፣ 4 ሚ.ግ 1/3 እንክብል
ለህፃን:- ከ1 ዓመት በታች፣ 3 ሚ.ግ 1/4 እንክብል

በታሪ የሚሰጥ መርፌ:- 1 ባለ 25 ሚ.ግ አምፑል በመጠቀም በአንድ ጊዜ የሚከተለውን መጠን መውጋት ይቻላል።

ለአዋቂ:- ከ25 - 50 ሚ.ግ (ከ1 -2 ሚ.ግ)

ለልጅ:- ከ7 - 12 ዓመት፣ ከ12.5 - 25 ሚ.ግ (ከ1/2 - 1 ሚ.ግ)

ለልጅ:- ከ7 ዓመት በታች፣ ከ6 -12 ሚ.ግ (ከ1/4 -1/2 ሚ.ግ)

ለህፃን:- ከ1 ዓመት በታች፣ 2.5 ሚ.ግ (0.1 ሚ.ግ)

25 ሚ.ግ በፊንጢጣ የሚገባ እንክብል በፊንጢጣ በመጨመር ወደላይ መግፋትና አስፈላጊ ከሆነም ከ4 እስከ 6 ሠዓት ባለው ጊዜ መድገም።

በአንድ ጊዜ የሚከተለውን መጠን ቀም።

ለአዋቂና ከ12 ዓመት በላይ ለሆኑ ልጆች:- 25 ሚ.ግ (አንድ እንክብል)

ለልጅ ከ7 - 12 ዓመት፣ 12.5 ሚ.ግ (ግማሽ እንክብል)

ለልጅ ከ2 - 6 ዓመት፣ 6 ሚ.ግ (1/4 እንክብል)

ዳይፈንሃይድራሚን (ቤናድሪል)

የመድሃኒቱ አቀራረብ:- የ25 ሚ.ግ እና የ50 ሚ.ግ እንክብል
ከ1 ሚሊ ውስጥ 10 ሚ.ግ ወይም 50 ሚ.ግ ቤናድሪል ያያዝ ብልቃጥ።

ማስጠንቀቂያ:- ይህ መድሃኒት ለጨቅላ ህፃናት ወይም ለሚያጠብቁ አኖቶች መስጠት የለበትም። በጣም አስፈላጊ ካልሆነ በስተቀር ነፍሰጡር ሴቶች መድሃኒቱን መጠቀም የለባቸውም።

የአወጣጥ መጠን:- ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት 5 ሚ.ግ በቀን መስጠት።
- 25 ሚ.ግ እንክብል በመጠቀም በቀን 3 ወይም 4 ጊዜ መስጠት።

ለአዋቂ:- ከ25-50 ሚ.ግ (1 ወይም 2 እንክብል)
 ለልጅ:- ከ8 - 12 ዓመት: 25 ሚ.ግ (1 እንክብል)
 ለልጅ:- ከ2 - 7 ዓመት:- 12.5 ሚ.ግ (1/2 እንክብል)
 ለሀፃናት: 6 ሚ.ግ (1/4 እንክብል)
 - በጡንቻ ለሚሰጥ መርፌ በእያንዳንዱ ሚ.ሊ 50 ሚ.ግ መጠቀም:: ዳይፈን ሂድራሚን በመርፌ መሠጠት ያለበት አሰርጂክ ሾክ ሲያጋጥም ብቻ ነው:: አንድ ጊዜ ብቻ መውጋት የሚበቃ ሲሆን አስፈላጊ ከሆነ ደግሞ ከ2-4 ሠዓት ባለው ጊዜ ውስጥ መድገም ይቻላል::
 ለአዋቂ:- ከ25 - 50 ሚ.ግ (ከ1/2 - 1 ሚ.ሊ)
 ለልጅ:- ከ10 - 25 ሚ.ግ አንደክብደቱ (ከ1/5 - 1/2 ሚ.ሊ)
 ለሀፃናት:- 5 ሚ.ግ (1/10 ሚ.ሊ)

ክሱርፈኒራሚን (ፒሪቶን)

የመድሃኒቱ አቀራረብ:- ባለ 4 ሚ.ግ እንክብል (በተለያዩ ቅርፅ እንክብል እና ሽርጥ ወዘተ)

የአወሳሰድ መጠን:- በቀን 3 ወይም 4 ጊዜ መውሰድ::

በአንድ ጊዜ:
 ለአዋቂ:- ባለ 4 ሚ.ግ (1 እንክብል)
 ለልጅ:- ከ12 ዓመት በታች 2 ሚ.ግ (ግማሽ እንክብል)
 ለሀፃናት:- 1 ሚ.ግ (1/4 እንክብል)

ዳይመንታይድሪኒት (ድራማሚን)

የመድሃኒቱ አቀራረብ:- ባለ 50 ሚ.ግ እንክብል

በ1 የሻይ ማንኪያ ውስጥ 12.5 ሚ.ግ ድራማሚን ሽርጥ:: በፊንጢጣ የሚጨመር እንክብል ሎችም አሉ::

መድሃኒቱ አብዛኛውን ጊዜ የሚጠቅመው ማቅለሽለሽን ለማስታገስ ቢሆንም እንደሌሎች ፀረ አሰርጂ መድሃኒቶችና አንቅልፍ አንዲወስድም ሊጠቅም ይችላል::

የአወሳሰድ መጠን:- በቀን እስከ 4 ጊዜ መውሰድ ይቻላል::

በአንድ ጊዜ:-
 ለአዋቂ:- ከ50 -100 ሚ.ግ (1 ወይም 2 እንክብል)
 ለልጅ:- ከ7- 12 ዓመት: ከ25 -50 ሚ.ግ (1/2 -1 እንክብል)
 ለልጅ:- ከ2 -6 ዓመት: ከ12 - 25 ሚ.ግ (ከ1/4 - 1/2 እንክብል)
 ለልጅ:- ከ2- ዓመት በታች: ከ6- 12 ሚ.ግ (ከ1/8 - 1/4 እንክብል)

የመርዝ ማርከኛዎች

ማስጠንቀቂያ:- ብዙዎቹ የመርዝ ማርከኛ መድሃኒቶች አብዛኛውን ጊዜ የሚሰሩት ከፈረስ የደም ጥላይ ነው:: የታወቁ ማርከኛዎች የመንጋጋ ቆልፍ ማርከኛ: የአባብ መርዝ ማርከኛ: የጊንጥ መርዝ ማርከኛ ሲሆኑ: እነዚህ መድሃኒቶች በመርፌ መልክ ለሰው ሲሰጡ ለሰውነት ስለማይሰማሙ አደገኛ የማስቆጣት (አሰርጂ ሾክ) ሊያደርሱ ይታያሉ:: እነዚህ መድሃኒቶች ለሀመም ተኛ ከመሰጠታቸው በፊት ምናልባት ለሚደርሰው አሰርጂ ማርከኛ የሚሆን የኢፒፍሪን መርፌ ማዘጋጀት ያስፈልጋል::
 ከዚህ ቀደም ተመሳሳይ መድሃኒቶችን ሲወስዱ ያለመስማማት ችግር (አሰርጂ) ሊጋጠማቸው ለዎች በቅድሚያ የፀረ አሰርጂ: እንደ ፕሮሜታዚን (ፊነርጋን) ወይም ዳይፌንሃይድራሚን (ቤናድሪል) የመከራ መርፌ 15 ደቂቃ ቀደም ብሎ መስጠት ያስፈልጋል::

የአባብ መርዝ ማርከኛ

የመድሃኒቱ አቀራረብ:- ለመርፌ በብልቃጥ ወይም በትንሽ ሣጥን ተዘጋጅቶ ይቀርባል:: በተለያዩ አገሮች የተለያዩ የአባብ መርዝ ማርከኛ መድሃኒቶች ይገኛሉ:: ሰዎች በመርዝማማ አባብ በሚነደፉበት አካባቢ የሚኖር በአገር ውስጥ ያለውን መድሃኒት ፈልጎ ማስቀመጥ ይኖርበታል:: በዱቄት መልክ የተዘጋጁ የአባብ መርዝ ማርከኛ መድሃኒቶች ፍሪጅ ውስጥ መቀመጥ አያስፈልጋቸውም:: ሌሎቹ ቀዝቅዘው መቀመጥ ይኖርባቸዋል:: ኢትዮጵያ ውስጥ ከሚሸጡት መድሃኒቶች መካከል ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው::

ፖሊቫላንት አንቴቪንም: ከፋርሚድ ወይም ከፋርማ አክሲዮን ማህበር ይገኛል::

የአባብ መርዝ መድሃኒቶች አጠቃቀም መመሪያ ከመድሃኒቱ ጋር የሚመጣ ስለሆነ አስቀድሞ መረዳት ያስፈልጋል:: የነደፈው አባብ ትልቅ ከሆነ የተነደፈው ሰው ትንሽ ከሆነ መውሰድ የሚገባው መድሃኒት መጠን በርከት ያለ መሆን አለበት:: አብዛኛውን ጊዜ 2 ብልቃጥና ከዚያም በላይ ሊያስፈልግ ይችላል:: አደጋው እንደደረሰ ወዲያው መድሃኒቱ ቢሰጥ ውጤቱ ከፍተኛ ይሆናል:: መድሃኒቱ ሲወጋ አደገኛ የአሰርጂ ሾክ ሊያደርስ ስለሚችል ተገቢውን ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል::

የመንጋጋ ቆልፍ መርዝ ማርከኛ

ቴታነስ ኢሚዩን ግሎብዩሊን (የሰው) ተዘጋጅቶ የሚመጣው 250 ዩኒት በሚይዝ ብልቃጥ ነው:: ቴታነስ አንቴቶክሲን (የፈረስ) ተዘጋጅቶ የሚመጣው 1,500፣ 20,000, 40,000 እና 50,000 ዩኒት በሚይዝ ብልቃጥ ነው::

ሀብረተሰቡ የመንጋጋ ቆልፍ የመከላከያ ክትባት በማይወሰድበት አካባቢ የመንጋጋ ቆልፍ ክትባት በመጀመሪያ እርዳታ መስጫ ሳጥን ውስጥ መያዝ አለበት::

መድሃኒቶቹ ሁለት ዓይነት ናቸው:: የመጀመሪያው የተሠራው በደም ውስጥ ከተወሰደ ፈሳሽ (ቴታነስ ኢሚዩን ግሎብዩሊን ሀይፐርቴት) ሲሆን: ሌላው ደግሞ ከፈረስ ደም ውስጥ ከተወሰደ ፈሳሽ (ቴታነስ አንቴቶክሲን) ነው:: ከተገኘ ቴታነስ ኢሚዩን ግሎብዩሊን መጠቀም ይመረጣል:: ምክንያቱም ከባድ የአሰርጂ ስሜት የመፍጠር አጋጣሚው እነዚህ ነው::

የፈረስ ደም ጥላይ (ሆርስ ሴረም ቴታነስ አንቴቶክሲን) ሲጠቀሙ የአሰርጂ ችግር ሊከሰት ስለሚችል የቅድመ ጥንቃቄ እርምጃ መውሰድ ይገባል:: ግለሰቡ የአስም ችግር ወይም ሌላ ዓይነት አሰርጂ ካለበት: ወይም ከዚህ ቀደም ሆርስ ሴረም አንቴቶክሲን ወስዶ ከሆነ ከ15 ደቂቃ በፊት እንደ ፕሮሚታዚን የመሳሰሉ አንታይሲታማይን መድሃኒቶችን መውጋት ያስፈልጋል::

የቴታነስ ክትባት ሙሉ በሙሉ ያላገኘ ሰው ቴታነስ የሚያስከትል ከባድ

ቁስል ካጋጠመው ችግር ከመከሰቱ በፊት 250 ዩኒት ቴታነስ ኢሚዩን ግሎብዩሊን አንድ ብልቃጥ መርፌ መውጋት:: ቴታነስ አንቴቶክሲን የሚጠቀሙ ከሆነ ከ1500-3000 ዩኒት መውሰድ:: ሀፃናትን 750 ዩኒት ቴታነስ አንቴቶክሲን መውጋት ይበቃል::

የመንጋጋ ቆልፍ በሽታ ምልክቶች የሚታዩበት ህመምተኛ ከሆነ 5,000 ዩኒት ቴታነስ ኢሚዩን ግሎብዩሊን ወይም 50,000 ዩኒት ቴታነስ አንቴቶክሲን መስጠት:: የመድሃኒቱን መጠን ከፋፍሎ በሚገና በመቀመጫ ጡንቻዎች መስጠት ይመረጣል:: ወይም ከላይ የተጠቀሰው መጠን ግማሽ በደም ስር በባለሙያ ሊሰጥ ይችላል:: ህክምናው እየተሰጠውም ሀመሙ እየከፋ ሊሄድ ይችላል:: ህክምናውን ቶሎ ጀምሮ በእስፕሪካል የህክምና እርዳታ ማግኘት ያስፈልጋል::

ስተዋጠ መርዝ ማርከኛ የሚሰጡ መድሃኒቶች

የበረዶ ፈሳሽ (የአይፒካክ ሽርጥ) ትውከትን ለማበረታታት የሚረዳ መድሃኒት ነው::

አንድ ሰው መርዝ ከበላ በትውከት እንዲወጣለት የበረዶ (የአይፒካክ) ፈሳሽ ውሃ መጠጣት ይኖርበታል:: ነገር ግን የተዋጠው መርዝ እሴቱ: በንዚን ወይም ናፍታ መሆኑ ከታወቀ በኋላም እንዲያስታውክ መደረግ የለበትም::

የአወሳሰድ መጠን:- ለአዋቂም ሆነ ለልጅ 1 የሾርባ ማንኪያ ማጠጣት ይበቃል:: ሀመምተኛውን በግማሽ ሰዓት ውስጥ ካሳስታወከው መድገም ይቻላል::

የክሰል (ቻርኮስ) ዳቂት

ክሰል መርዝኛ ነገሮችን ከሰውነት ውስጥ የማስወገድ ሃይል ስላለው የተዋጠ ጉጂ ነገርን ለማርከስ ያግዛል::

የአወሳሰድ መጠን:- 1 የሾርባ ማንኪያ የክሰል ዳቂት በውሃ ወይም በፍራፍሬ ጭማቂ በጥብጦ መጠጣት ይጠቅማል::

የአክቲቪቲድ ቻርኮስ መጠን:- 1 ስኒ እክቲቪቲድ ቻርኮስ በአንድ ስኒ ውሃ

ወይም የፍራፍሬ ጭማቂ በጥብብ መጠጣት።

የሚጥል በሽታ መድሃኒት

ፌኖባርቢታል እና ፌኖቶይን የሚያወራጭ የሚያንቀጠት ወይም የሚጥል (ኤፒላፕሲ) በሽታን ለመከላከል የሚጠቅሙ መድሃኒቶች ናቸው። ሌሎች ውድ የሆኑ መድሃኒቶችም ይገኛሉ። ለሚጥል በሽታ የጤና ባለሙያዎች ሁለት ወይም ከዚያ በላይ መድሃኒት ያዘዛሉ። ነገር ግን በአብዛኛው አንድ ዓይነት መድሃኒት መጠቀም ተመጣጣኝ የሆነ ወይም የተሻለ ውጤት ያስገኛል። የሚያስከትለውም ጉዳት አነስተኛ ነው። የሚጥል በሽታን የሚከላከሉ መድሃኒቶች እንቅልፍ ስለሚያሰኩ ማታ ቢወሰዱ ይመረጣል። ዲያዜፓም ለረጅም ጊዜ የሚቆይን የኤፒላፕሲ ጥቃት ለማቆም ይረዳል። ነገር ግን የሚጥል በሽታን ለመከላከል ዲያዜፓም በየዕለቱ መስጠት ያለበት መድሃኒት አይደለም።

ፌኖባርቢታል (ፌኖባርቢትን)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- ባለ 30 ሚ.ግ እንክብል፤ ባለ 200 ሚ.ግ መርፌ በ1 ሚ.ሊ ውስጥ የተዘጋጀ። ፌኖባርቢታል የተባለው መድሃኒት የመንጋጋ ቆልፍ በሽታ የሚያስከትለውን ከፍተኛ የሕመም ስቃይ፤ የትክትክ ላል፤ ሃይለኛ ትውከት፤ አንክስርቲያሊስ የተባለው ጥገኛ ትል የሚያስከትለውን ስቃይ ለማስታገስና ለሚጥል በሽታ ለበርካታ ወራት ወይም ዓመታት ወይም ለእድሜ ልክ ይሰጣል። በሽታው የሚያስከትለውን አረፋ የማስደፈትና የማንቀጥቀጥ ችግር ለመቆጣጠር መጠኑ ከፍ ብሎ መስጠት ይኖርበታል። ሆኖም የጤና ባለሙያ ከሚወስነው ከፍተኛ መጠን በልጡ መስጠት የለበትም። መድሃኒቱን ከፋፍሎ በመስጠት ሌሊትም ሆነ ቀን በሽታው እንዳይነሳ ማድረግ ይቻላል። የሚጥል በሽታ ከፍተኛ የማንቀጥቀጥና አረፋ የማስደፈት ችግር በተደጋጋሚ ሲያስከትል የግለሰቡን የሰውነት ክብደት መሠረት በማድረግ የመጨረሻውን ከፍተኛ መጠን መስጠት ይቻላል። ወይም ፌኖባርቢታል የተባለውን መድሃኒት ዳይፌኒልሃይዳንቶይል ከተባለው የሚጥል

በሽታ መድሃኒት ጋር ቀላቅሎ መስጠት ችግሩን ለመቆጣጠር ያስችላል።

ማስጠንቀቂያ፡- ፌኖባርቢታል ከመጠን በላይ ሲወሰድ የአተነፋፈሱ ስርዓትን ያዛባል። ስለዚህ ከመጠን በላይ እንዳይሰጥ አስፈላጊውን ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል።

የአወሳሰደ መጠን፡- 1 ባለ 30 ሚ.ግ እንክብል በመጠቀም ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት ከ3-6 ሚ.ግ መስጠት ይቻላል። መድሃኒቱን በቀን 3 ጊዜ አራርቆ መውሰድ ይገባል። (ለምሳሌ ከንጋታ 12.00 ሠዓት፤ 8.00 ሠዓት እና ከምሽቱ 4 ሠዓት)።

በአንድ ጊዜ፡-

ለአዋቂዎች፡- ከ30-120 ሚ.ግ፤ (ከ1-4 እንክብል)

ለልጆች፡- ከ7-12 ዓመት፤ ከ15-30 ሚ.ግ (ከ1/2 - 1 እንክብል)

ለልጆች፡- ከ7 ዓመት በታች፤ 15 ሚ.ግ (ግማሽ እንክብል)።

60 ሚ.ግ (2 እንክብል) በቀን 3 ጊዜ የሚወሰድ ለአንድ ወር 180 እንክብል ያስፈልጋል። እንክብሎቹ የታሸጉ መሆን አለባቸው። አሽንግ 180 ፍሬዎችን መያዝ ይኖርበታል። ህመምተኛውም በሚቀጥለው ጊዜ እስኪመጣ ድረስ በቂ ፓኬቶች እንዲሠጠው ያስፈልጋል። ፓኬቶቹ በጣሳ ውስጥ ቢቀመጡ የተሻለ ነው።

በመንጋጋ ቆልፍ ምክንያት የሚደርስ ውን ከፍተኛ የሰውነት መግተርተርና የህመም ስቃይ ለማስታገስ ሲያስፈልግ ከላይ የታዘዘውን መጠን እጥፍ አድርጎ መስጠት ያስፈልጋል። ነገር ግን ከዚህ በላይ መስጠት የለበትም።

የፌኖባርቢታል መርፌ የሚጥል በሽታ የሚያደርሰውን አረፋ መድፈትና መንቀጥቀጥ እንዲሁም በመንጋጋ ቆልፍ መንስኤ የሚደርሰውን የሰውነት መግተርተርና የህመም ስቃይ በአጭር ጊዜ ውስጥ ለማስታገስ ሲፈለግ ይሰጣል።

የአወሳሰደ መጠን፡- በ1 ሚ.ሊ ውስጥ የሚገኘውን 200 ሚ.ግ ፌኖባርቢታል በመጠቀም መርፌውን በታፋ መውጋት ያስፈልጋል።

ለአዋቂዎች፡- 200 ሚ.ግ (1 ሚ.ሊ)
ለልጆች፡- ከ7-12 ዓመት፤ 150 ሚ.ግ (3/4 ሚ.ሊ)
ለልጆች፡- ከ2-6 ዓመት፤ 100 ሚ.ግ (ግማሽ ሚ.ሊ)
ለልጆች፡- ከ2 ዓመት በታች 50 ሚ.ግ (1/4 ሚ.ሊ)

አረፋ ማስደፈቁና ማንቀጥቀጡ አልታገሰ ካለ ከ15 ደቂቃ በኋላ ያንኑ ያህል መጠን መድገም ይቻላል። ከዚያ በኋላ ግን መስጠት የለበትም። ለመንጋጋ ቆልፍ ሲሆን በቀን 3 ጊዜ መስጠት ይቻላል። የህመም ስቃይ ከታገሰ ግን ቀስ በቀስ መጠኑን እየቀነሱ መስጠት ያስፈልጋል።

ፊኒትይን (ዳይፌኒልሃይዳንትይን፤ ዲላንቲን)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- ባለ 25 ሚ.ግ፤ 30 ሚ.ግ፤ 100 ሚ.ግ እንክብል፤ ሽፍፕ ባለ 125 ሚ.ግ በ5 ሚ.ሊ (በ1 የሻይ ማንኪያ)።

ይህ መድሃኒት የሚጥል በሽታ እንዳይቀሰቀስ ለማድረግ ይረዳል። አብዛኛውን ጊዜ የሚጥል በሽታን ለመከላከል እድሜ ልክ መወሰድ አለበት። አንዳንድ ጊዜ በአነስተኛ መጠን ከፌኖባርቢታል ጋር ተቀላቅሎ ሲሰጥ የተሻለ ውጤት ያስገኛል። የሚጥል በሽታን ለማስታገስ አነስተኛ መጠን ታይቶ መስጠት አለበት። ይህም ማለት መድሃኒቱ በአነስተኛ መጠን ጀምሮ ህመሙን ለማስታገስ እስከሚያስችለው መጠን ድረስ መጨመር ነው።

መድሃኒቱ የሚያስከትላቸው ችግሮች፡- ዳይፌኒልሃይዳንቶይን ባንዳንድ ሰዎች ላይ የድድ አብጠት ያስከትላል። ችግሩ ከባድ ከሆነ ሌላ መድሃኒት መተካት አለበት። የአፍንጃ ጉዳይና በመጠበቅና ጥርስን ዘወትር በማፅዳት የድድ ችግርን በመጠኑም ቢሆን ማቃለል ይቻላል።

የአወሳሰደ መጠን፡- 1 ባለ 100 ሚ.ግ እንክብል በመጠቀም ለ1 ኪ.ግ የሰውነት ክብደት 5 ሚ.ግ መስጠት ይቻላል።

የሚከተለውን መጠን በቀን አንድ ጊዜ ሊተኙ ሲሉ መዋጥ።

በአንድ ጊዜ ለአዋቂዎችና ከ12 ዓመት በላይ ለሆኑ ልጆች፤ ከ100 - 300 ሚ.ግ (ከ1-3 እንክብል)
ለልጆች፡- ከ7-12 ዓመት፤ 100 ሚ.ግ (1 እንክብል)
ለልጆች፡- ከ7 ዓመት በታች፤ 50 ሚ.ግ (ግማሽ እንክብል)

የህመሙ ስሜት ከላይ በተጠቀሰው መጠን ተወስዶ ካልታገሰ በቀን እስከ 2 ጊዜ መስጠት ይቻላል። ከዚያ በላይ ግን መስጠት የለበትም። ህመሙ ከታገሰ ግን መጠኑን ቀስ በቀስ በመቀነስ ዝቅተኛውን መጠን መውሰድ ይገባል።

ዲያዜፓም (ቫሰየም)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- 2 ወይም 5 ሚ.ግ እንክብል 5 ሚ.ግ በ1 ሚ.ሊ ፈላሽ ውስጥ የተዘጋጀ መርፌ ዲያዜፓም ከፌኖባርቢታል ጋር ተመሳሳይ ባህሪ ያለው መድሃኒት ሲሆን፤ ፌኖባርቢታል ሲጠፋ በምትኩ መስጠት ይቻላል። ሆኖም ዲያዜፓም ዋጋው ትንሽ ከፍ ያለ ነው። የሚጥል በሽታ የሚያስከትለውን ማንቀጥቀጥና አረፋ ማስደፈት ያስታግላል። ረዘም ላለ ጊዜ ጥቃት ለሚያደርስ የሚጥል በሽታ ከ5 እስከ 10 ሚ.ግ መርፌ መስጠትና ካስፈለገም ከ2 ሰዓት በኋላ ያንኑ ያህል መጠን መድገም ይቻላል። አስፈላጊ ሲሆን ፈላሽ ዲያዜፓም ወይም የፌኖባርቢታል ወይም እንክብል ፍሬዎችን በመፍጨትና በውሃ በመበጥበጥ መርፌ በሌለው ሲረጋጋ ቀድቶ በፊንጢጣ በኩል መስጠት ይቻላል። የመንጋጋ ቆልፍ በሽታ የሚያስከትለውን ከፍተኛ የጡንቻ መግተርተርና የሕመም ስቃይ ለማስታገስ ባለ 5 ሚ.ግ በመጀመር እንዳስፈለገና እስከ 10 ሚ.ግ አንዳንድ ጊዜም እስከ 50 ሚ.ግ በቀኑ ግማሽ ይቻላል። መድሃኒቱ ለልጆች በሚሰጥበት ጊዜ መጠኑ እንደአስፈላጊነቱ መቀነስ አለበት። አስፈላጊ ሲሆን ዲያዜፓም ከፌኖባርቢታል ጋር ተቀላቅሎ ይሰጣል። ነገር ግን ከመጠን በላይ ላለመስጠት ተገቢው ጥንቃቄ መደረግ አለበት። ጡንቻን ለማፍታታትና ሕመምን ለማስታገስ ውልቃትንና የተሰበረ

አጥንትን ለማስተካከል እርዳታ ከመስጠቱ 15 ደቂቃ ቀደም ብሎ ለአዋቂ 10 ሚ.ግ. በመርፌ ወይም ከ30 ደቂቃ በፊት 10 ሚ.ግ. የሚዋጥ ዲያኬፓም መስጠት ይቻላል። ዲያኬፓም ከፍተኛ የአእምሮ ጭንቀት ላለባቸው ግለሰቦች ሕክምና ጠቃሚ ነው። ነገር ግን አጠቃቀሙ የተወሰነ መሆኑን አለበት።

በመርፌ የሚሠጥ የዲያኬፓም የአወሳሰድ መጠን፡-

- 10 ሚ.ግ በ2 ሚሊ ብልቃጥ በመጠቀም፡-
- ለአዋቂዎችና ከ12 ዓመት በላይ ለሆኑ ልጆች፡ ከ5 - 10 ሚ.ግ (ከ1-2 ሚሊ)
- ለልጆች ከ7-12 ዓመት፡ ከ3-5 ሚ.ግ (ከ2/3 - 1 ሚሊ)
- ለልጆች ከ1-6 ዓመት፡ ከ1 - 5 ሚ.ግ (ከ1/5 - 1 ሚሊ)
- ከአንድ ዓመት በታች ለሆኑ ህፃናት መስጠት የለበትም።
- እስፈላጊ ከሆነ ከ3 - 4 ሠዓት ባለው ጊዜ ውስጥ መድገም ይቻላል።

ማስጠንቀቂያ፡-

1. ታፋ ላይ መውጋት የሚያስከትለው ጉዳት እነስተኛ ቢሆንም ውጤታማነቱ ፍጥነቱ ግን እነስተኛ ነው። በደም ስር የሚሰጥ ከሆነ ትልቅ የደም ስር ፈልጎ በዝግታ መውጋት።
2. ከመጠን በላይ የሆነ ዲያኬፓም ትንፋሽ ሊያቆም ወይም ሊቀንስ ይችላል። ስለዚህ ከመጠን በላይ እንዳይሰጥ መጠንቀቅ ይገባል።
3. ዲያኬፓም ሰላ የሚያስይዝ መድሃኒት ስለሆነ ለረጅም ጊዜ መጠቀም አይገባም። መድሃኒቱ ሳጥን ውስጥ ተቆልፎ መቀመጥ አለበት።

ከወሊድ በኋላ ለሚደርስ ከፍተኛ የደም መፍሰስ የሚሰጥ መድሃኒት

እክሊቲሊክስ (ኤርገሽን፣ እክሊቲሊን ወዘተ) የተባለው መድሃኒት መጠቀም የሚቻለው ልጅ ከተወለደ በኋላ የሚደርሰውን የደም መፍሰስ ለማቆም ብቻ መሆኑን አለበት። ምጥ እንዲያፋፍምና ለወላድም ብርታት እንዲሰጥ ተብሎ የሚሰጠው መድሃኒት ግን ለወላጁም ሆነ ለልጁ

አደገኛ ሁኔታ ሊፈጥር ይችላል። በተቻለ መጠን እነዚህ መድሃኒቶች ልጁ ከመወለዱ በፊት መስጠት የለባቸውም። እነዚህ መድሃኒቶች የእንግዶ ልጅ ከወጣ በኋላ ቢሰጡ ይመረጣል።

ሆኖም የእንግዶ ልጅ ሳይወጣ ብዙ ደም ከፈሰሰ 5 ዩኒት እክሊቲሊን ታፋ ላይ መውጋት ይቻላል። የእንግዶ ልጅ ሳይወጣ ኤርገሽን (ኤርገሚትሪን) መስጠት አይገባም። ምክንያቱም መድሃኒቱ የማህፀን በር ስለሚዘጋ እንግዶ ልጁ እንዳይወጣ ሊያደርግ ይችላል።

ፒቱዊትሪን የተባለው መድሃኒት አገልግሎት አንድ እክሊቲሊን ቢሆንም በይበልጥ አደጋ የሚያስከትል ስለሆነ ድንገተኛ ከባድ የደም መፍሰስ ሊደርስ እክሊቲሊንና ኤርገሚትሪን ካልጠፋ በስተቀር መስጠት የለበትም።

አራስ ልጅ እንደተወለደ የመድማት ችግር ሲያጋጥም ቪታሚን ኩ መስጠት ይቻላል። ከወሊድ በኋላ ለሚደርስ ደም መፍሰስ፣ ለውርጃም ቪታሚን ኬ የማይጠቅም ስለሆነ መስጠት የለበትም።

ኤርገሽን ወይም ኤርገሚትሪን ማሲዩት (ኤርጉትሪት፣ ሚቲርጂን)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- 1 ሚሊ 0.2 ሚ.ግ ኤርገሚትሪን የሚይዝ መርፌ 0.2 ሚ.ግ እንክብል።

ጥቅሙ፡- የእንግዶ ልጅ ከወጣ በኋላ የሚደርሰውን የደም መፍሰስ ለማቆም ይጠቅማል።

የአወሳሰድ መጠን፡- የእንግዶ ልጅ ከወረደ በኋላ ከፍተኛ የደም መፍሰስ ሲደርስ ከ0.2-0.4 ሚሊ ኤር ጎሜትሪን መርፌ ታፋ ላይ መውጋት ያስፈልጋል። ከፍተኛ የደም መፍሰስ ሲደርስ ግን 1 ሚሊ በደም ስር መስጠት ይቻላል። እስፈላጊ ከሆነ መድሃኒቱን ከ1/2-1 ሰዓት ከቆዩ በኋላ ደግሞ መስጠት ይቻላል። የደም መፍሰስ ከቀነሰ መርፌውን በእንክብል መሰጠት ይመረጣል። 0.2 ሚ.ግ እንክብል መስጠት ይፈቀዳል። ከወሊድ በኋላ የሚደርሰውን ከባድ የደም መፍሰስ ለመከላከል፣ በተለይም የደም ማነስ ላለባቸው ሴቶች 0.2 ሚ.ግ 1 እንክብል፣ 3 ወይም 4 ጊዜ በቀን የእንግዶ ልጁ ከወጣበት ጊዜ

ጀምሮ መስጠት ያስፈልጋል። የደም መፍሰሱ ከባድ ከሆነ 0.4 ሚ.ግ (2 እንክብል) በአንድ ጊዜ መስጠት ይቻላል።

እክሊቲሊን (ፒቲሊን)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- በ1 ሚሊ ውስጥ 10 ዩኒት ፒቲሊን የሚይዝ ብልቃጥ።

ልጅ ተወልዶ የእንግዶ ልጅ ሳይወርድ ከቀረ የሚደርሰውን የደም መፍሰስ ለማቆም ይረዳል። መድሃኒቱ የእንግዶ ልጁ ቶሎ እንዲወጣ የሚያደርግ ቢሆንም በጣም ካልዘገየና የደም መፍሰስ ከሌለ በስተቀር የእንግዶ ልጁን ለማውረድ ተብሎ መስጠት የለበትም።

የአወሳሰድ መጠን፡- 1/2 ሚሊ (5 ዩኒት) ወይም ከባድ የደም መፍሰስ ካጋጠመ ከ15 ደቂቃ በኋላ ግማሽ ሚሊ (5 ዩኒት) ደግሞ መውጋት እስፈላጊ ነው።

የፊንጢጣ ኪንታሮት መድሃኒት

በፊንጢጣ የሚጨመር መድሃኒት

ለፊንጢጣ ኪንታሮት የሚጠቀሙ መድሃኒቶች ምላሽ ያሉና በፊንጢጣ የሚጨመሩ ናቸው። መድሃኒቶቹ የኪንታሮት አብጠት ለመቀነስና የህመም ስሜትንም ለማስታገስ ይረዳሉ። የተለያዩ የኪንታሮት መድሃኒቶች አሉ። በጣም ጠቃሚ የሆኑት መድሃኒቶች ኮርቲዞን ወይም ኮርቲኮስቲሮይድ የተባሉትን ንጥረ ነገሮች የያዙት ናቸው። ለዚህ ህመም የሚጠቀሙ የቅባት መድሃኒቶችም ይገኛሉ። ነገር ግን የፊንጢጣ ኪንታሮትን ለመከላከል ዓይነምድር የሚያለስልሱ ምግቦችን መጠቀም ይመረጣል።

የአወሳሰድ መጠን፡- መድሃኒቱን በቀን ሁለት ጊዜ ጧትና ማታ ዓይነ ምድር ከወጡ በኋላ በፊንጢጣ መጨመር ያስፈልጋል።

የምግብ ጉድለትና የደም ማነስ መድሃኒቶች የዳቄት ወተት (ቅባት የሲለው ወተት)

በምግብ ጉድለት ሳቢያ የሚከሰቱ የጤና ችግሮችን ለማከምም ሆነ ለመከላከል ወተት ከማንኛውም የተሻለ ምርጥ ምግብ ነው። ለህፃናት የእናት ጡት ወተት ከማንኛውም የበለጠ ምግብ ነው። ወተት በቪታሚንና በማዕድናት የከበረ ምግብ ነው። ጡት ማጥባት በማይቻልበት ጊዜ የወተት ተዋፅኦዎችንና የወተት ዳቄትንም መጠቀም ይቻላል። ህፃኑ በዳቄት ወተቱ በሚገባ እንዲጠቀምበት ወተቱ ውስጥ ስኳርና ዘይት መጨመር ያስፈልጋል።

አዘገጃጀት፡- በአንድ ከባድ የተፈላ ውሃ ውስጥ 12 የሻይ ማንኪያ (ድርብ) የዳቄት ወተት 2 የሻይ ማንኪያ ስኳር (ድርብ)፣ 2 የሻይ ማንኪያ ዘይት መጨመርና ማዋሃድ።

ቅልቅል ቪታሚኖች

ቪታሚኖች በተለያዩ መልክ ተዘጋጅተው ይቀርባሉ። በዋጋው ርካሽና በአወሳሰድም አመቺ የሆነው ግን የቪታሚን እንክብል ነው። የቪታሚን መርፌዎች አልፎ፣ አልፎ ካልሆነ በስተቀር የማያስፈልጉ ስለሆነ ገንዘብን ያላግባብ ማባከን አይገባም። የቪታሚን መርፌ መውሰድ ህመምና እብጠትን ያስከትላል።

ምግብ የሚያስበሉና አቅም ይሰጣሉ እየተባሉ የሚወሰዱት የቪታሚን ቱኒክ ችና ሽርፖች የሚወራውን ይህል ቪታሚን ያልያዙ ከመሆናቸውም በላይ ዋጋቸው በጣም ውድ ነው። ይልቁንም የተሟላ ቪታሚን የሚገኘው በቂና የተመጣጠነ ምግብ በመውሰድ ነው።

የምግብ ጉድለት በሚያጋጥምበት ጊዜ ተጨማሪ ቪታሚን መጠቀም ይቻላል። ለዚያውም ቢሆን ፍላጎት የሚያሟሉ መሆናቸውን ማረጋገጥ ያስፈልጋል። ስለዚህ በቀን አንድ የቪታሚን እንክብል መውሰድ ይበቃል።

ቪታሚን ኤ (ፊቲናስ)

ቪታሚን ኤ ለላዕላዊና ዓይን ለሚያደርግ በሽታ መከላከያና ሕክምና ይጠቅማል።

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- በባለ 200,000 ዩኒት እንክብል ሲሆን፤ 60 ሚ.ግ ፊቲናል የተባለው ፕሮፖሪ ነገር አለበት። ባለ 100,000 ዩኒት መርፌ ተዘጋጅቶ ይገኛል።

ማስጠንቀቂያ፡- ቪታሚን ኤ ከተወሰነው መጠን በላይ ሲወሰድ የመንቀጥቀጥና አረፋ የማስደፈቅ ችግር ያስከትላል። ከመጠን በላይ ከመስጠት መቆጣጠር በተለይም ህፃናት በማይደርሱበት ቦታ ማስቀመጥ ያስፈልጋል።

ዳፍንትና የዓይን መድረቅ ከፍተኛ የጤና ችግሮች በሆኑበት አካባቢ፤ አረንጓዴና ቢጫ ቅጠላቅጠል፤ የዓሣ ዘይት፤ እንቁላልና ጉበት በቪታሚን ኤ የዳበሩ ስለሆኑ መመገብ ይጠቅማል። አስፈላጊ ሆኖም ከተገኘ የቪታሚን ኤ እንክብል በተጨማሪ መስጠት ይቻላል። 1 ባለ 200,000 ዩኒት እንክብል ከ1 እስከ 6 ወር ባለው ጊዜ መስጠት ችግሩን ያቃልላል። እናቶች ልጅ እንደወለዱ ወይም ከአንድ ወር በኋላ አንድ የቪታሚን ኤ እንክብል (200,000 ዩኒት) ቢወስዱ በዓይናቸው ላይ የሚደርሰውን ችግር ለመከላከል ይችላሉ።

ከፍኝ የያዛቸው ልጆች በአይን ድርቀት (ዜርፍ ታልሚያ) የመያዝ ዕድላቸው ከፍተኛ ነው። ስለዚህ ህመሙ ሲጀምራቸው ቪታሚን ኤ ሊሠጣቸው ይገባል።

በቂ ቪታሚን ኤ በሌለበት አካባቢ የሚኖሩ ልጆች ተጨማሪ ምግብና የቪታሚን ኤ እንክብል ቢሰጣቸው ከከፍኝና ከሌላም ከባድ በሽታ በቀላሉ ማገገም ይችላሉ።

ሰህክምና፡- አንድ የቪታሚን ኤ እንክብል (200,000 ዩኒት) በአፍ መስጠት። በመርፌ ከሆነ ደግሞ 100,000 ዩኒት መስጠት ይቻላል። በሚቀጥለው ቀን አንድ የቪታሚን ኤ እንክብል (200,000 ዩኒት) እና ከ1-2 ሳምንት በኋላ ደግሞ ሌላ እንክብል መስጠት። ከአንድ አመት በታች ለሆኑ ልጆች መጠኑን በማግኘት ቀንሶ መስጠት ያስፈልጋል።

የብረት ማዕድን እንክብል (ስደረን ወይም ፌረስ ሰልፌት)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- ባለ 200፣ 300፣ 500 ሚ.ግ እንክብል

(በጠብታና በሽሮፕ መልክ ለልጆች) ተዘጋጅቶ ይገኛል።

የብረት ማዕድን እንክብል አብዛኛዎቹን የደም ማነስ በሽታዎች ለማከምና ለመከላከል ይረዳል። መድሃኒቱን እንደ አስፈላጊነቱ እስከ 3 ወር ድረስ በአፍ መስጠት ይቻላል። በዚህ ወቅት የመሻል ምልክት ካልታየ የደም ማነሱ መን ስኬ የብረት ማእድን ጉድለት ያለ መሆኑን በመገንዘብ የህክምና ዕርዳታ ማግኘት ያስፈልጋል። ይህ ካልተቻለ ፎሊክ አሲድ የተባለውን መድሃኒት መስጠት ያስፈልጋል።

የብረት ማዕድን (ፌረስ ሰልፌት) በተለይ በምግብ ለተጎዱ ወይም የደም ማነስ ላለባቸው ሰነፍሰጡር ሴቶች ጠቃሚ ነው። የብረት ማዕድን እንክብል ከቪታሚን ሲ (ፍራፍሬዎችና አትክልት ወይም የቪታሚን ሲ እንክብል) ጋር ቢወሰድ የበለጠ ውጤታማ ይሆናል።

የብረት ማዕድን (ፌረስ ሰልፌት) አንዳንድ ጊዜ ሆድን ስለሚያውክ ከምግብ ጋር ቢወሰድ ይመረጣል። የሆድ ድርቀትን ሊያስከትል እና አይን ምድርንም ሊያጠቁር ይችላል። ከ3 ዓመት በታች ለሆኑ ህፃናት መድሃኒቱ ተፈጭቶና ከምግብ ጋር ተቀላቅሎ ሊሠጣቸው ይችላል።

ማስጠንቀቂያ፡- የብረት ማእድን እንክብል ከመጠን በላይ ከተወሰደ መርዛማ ነው። መድሃኒቱ ልጆች በማይደርሱበት ሥፍራ መቀመጥ አለበት። በምግብ በጣም ለተጎዱ ሰዎች መድሃኒቱ መስጠት የለበትም።

የአወሳሰደ ህጠን፡- 1 ባለ 200 ሚ.ግ እንክብል በመጠቀም በቀን 3 ጊዜ ከምግብ ጋር መውሰድ ይቻላል።

በአንድ ጊዜ፡-

ለአዋቂዎች፡- ከ200 -400 ሚ.ግ (1 ወይም 2 እንክብል)

ለልጆች፡- ከ6 ዓመት በላይ፤ 200 ሚ.ግ (1 እንክብል)

ለልጆች፡- ከ3 -6 ዓመት፤ 100 ሚ.ግ (1/2 እንክብል)

ለልጆች፡- ከ3 ዓመት በታች፤ ከ25 -30 ሚ.ግ (ከ1/8 -1/4 እንክብል) ፈጭቶ ከምግብ ጋር ቀላቅሎ መስጠት ይቻላል።

ፎሊክ አሲድ

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- ባለ 5 ሚ.ግ እንክብል

ከብረት ማዕድን ጉድለት ላይሆን የቀይ ደም ህዋሶች እንደወጣ ባለ በሽታ ሲጠቁ የሚከሰተውን የደም ማነስ ህመም ለማዳን ይጠቅማል። የጣፊያ እብጠት፤ የመልክ መገርጣት፤ የምግብ ጉድለት ህመም ያለባቸው ሰዎች፤ የፍየል ወተት የሚጠጡ ልጆችና ነፍሰጡር ሴቶች በብረት ማእድን እንክብል የደም ማነስ ህክምና ተደርጎላቸው ላይሻላቸው የቀረ ሁሉ ፎሊክ አሲድ ማግኘት አለባቸው።

ፎሊክ አሲድ የተባለው ጠቃሚ ንጥረ ነገር ከአረንጓዴ ቅጠላቅጠል፤ ከሥጋ፤ ከጉበት ወይም ከፎሊክ አሲድ እንክብል ስለሚገኝ መውሰድ ያስፈልጋል። ልጆች በቀይ ደም ሕዋስ አፈጣጠር ጉድለት (Sickle cell anemia) ወይም ታላሲሚያ የተባለው አደገኛ የደም ማነስ በሽታ ካልያዛቸው በስተቀር የ2 ሳምንት ህክምና ማድረግ ይበቃል። የምግብ ጉድለትና የደም ማነስ ያለባቸው ነፍሰጡር ሴቶች እስከሚወልዱ ድረስ ሳያደርጉ ፎሊክ አሲድ መውሰድ አለባቸው።

የአወሳሰደ ህጠን፡- 5 ሚ.ግ ፎሊክ አሲድ በቀን አንድ ጊዜ መዋጥ ይቻላል። ለአዋቂዎችና ከ3 ዓመት በላይ እድሜ ላላቸው ልጆች 5 ሚ.ግ (1 እንክብል)

ለልጆች ከ3 ዓመት በታች ግማሽ ሚ.ግ (1 1/2 እንክብል) መስጠት ይቻላል።

ቪታሚን ቢ₁₂ (ሲያኖኮባላሚን)

አደገኛ ለሆነ የደም ማነስ ቪታሚን ቢ₁₂ ጠቃሚ ነው። ሆኖም መድሃኒቱ እዚህ የተገለፀበት ዋና ምክንያት ሰዎች ያለአግባብ የመጠቀማቸውን ዝንባሌ እንዲተዉ ለመምከር ነው። ቪታሚን ቢ₁₂ የሚጠቅመው ሁልጊዜ ለማይከሰት ከባድ የደም ማነስ ዓይነት ሲሆን፤ ይህም እድሜያቸው ከ35

ዓመት በላይ በሆኑና ዝርያቸው ለሜን አውሮፓ በሆኑ ሰዎች ላይ አልፎ፤ አልፎ የሚታይ የጤና ችግር ነው። አንዳንድ ሃኪሞች ህመምተኞችን ከምርመራ በኋላ ባይ እጃቸውን እንዳይሄዱ ሲሉ ብቻ መድሃኒቱ ሳያስፈልግ ሲሰጡ ቸው ይታያሉ። ቪታሚን ቢ₁₂ በመግኘት ገንዘብን ማባከን አይገባም። እስፊላን የደም ምርመራ ተደርጎ በአንድ ሰው ላይ አደገኛ የደም ማነስ (ፔርኒሽ የስ አኒሚያ) መኖሩ ከታወቀ መድሃኒቱ መታዘዝ ይኖርበታል።

ቪታሚን ኪ (ፋይተሚናዲያን/ፋይተናዲያን)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- በ2.5 ሚሊ ውስጥ 1 ሚ.ግ ቪታሚን ኪ የሚይዝ መርፌ። አራስ ልጆች እንደተወለዱ በአፍ፤ በፊንጢጣቸውና በአትብታቸው የቪታሚን ኪ ጉድለት ሲሆን ስለሚችል የቪታሚን ኪ መርፌ መስጠት ያስፈልጋል። 1 ሚ.ግ (1 አምፑል) የቪታሚን ኪ መርፌ ታፋ ላይ መውጋት ደሙን ሊያቆመው ይችላል። ደሙ ባይቆምም በተጨማሪ መስጠት አያስፈልግም። አነስተኛ ክብደት (ከ2 ኪ.ግ በታች) ላላቸው ህፃናት የደም መፍሰስ አደጋ እንዳያጋጥማቸው እንደመከላከያ ሊሰጥ ይችላል። ቪታሚን ኪ ሰነስርና ለላቸው የመድማት ችግሮች ደም ለማቆም የሚረዳ መድሃኒት ሲሆን፤ ከወሊድ በኋላ ለሚደርስ የደም መፍሰስ ግን ምንም የማይረዳ ስለሆነ መስጠት የለበትም።

ቪታሚን ቢ₆ (ፓይሪዶክሲን)

የመድሃኒቱ አቀራረብ፡- ባለ 25 ሚ.ግ እንክብል

አይዞኒያዚድ የሚባል የሳንባ ነቀርሳ መድሃኒት የሚወስዱ ሰዎች የቪታሚን ቢ₆ ጉድለት ህመም ስለሚደርስባቸው የነቀርሳ መድሃኒቱን በሚወስዱበት ጊዜ 50 ሚ.ግ ቪታሚን ቢ₆ (ፓይሪዶክሲን) ማግኘት ይገባቸዋል። ወይም የቪታሚን ቢ₆ ጉድለት ላለባቸው ሰዎች መድሃኒቱ መስጠት አለበት። የህመሙ ምልክት የእጅና የአገር ማቃጠል፤ መደንዘዝ፤ መውረር፤ የጡንቻ መንቀጥቀጥ፤ ቁጡና

ብስጢኤ መሆን እንዲሁም እንቅልፍ ማጣት ናቸው።

የአወሳሰድ መጠን፡- 2 ባለ 25 ሚ.ግ እንክብል በቀን በየዕለቱ መውሰድ።

የቤተሰብ ምጣኔ ዘዴዎች የወሊድ መቆጣጠሪያ

የሚከተለው መረጃ የሰፈረው ሴቶች የሚስማማቸውን የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብል መምረጥ እንዲችሉ ለመርዳት ነው።

አብዛኛዎቹ የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎች የሴቶችን የወር አበባ ከሚቆጣጠረው ሆርሞን ጋር ተመሳሳይ የሆኑ ሁለት ኬሚካሎችን ወይም ሆርሞኖችን የያዙ ናቸው። እነዚህ ሆርሞኖች ኢስትሮጂንና ፕሮጂስተርን በመባል ይታወቃሉ። የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎች ሁለቱንም ሆርሞኖች የያዙና የተለያዩ ይዘት ባላቸው በርካታ የንግድ ስሞች ይታወቃሉ።

በአጠቃላይ አነስተኛ የሆርሞን መጠን ያላቸው የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎች በሴቶች ላይ ጉዳት የማያደርሱ ከመሆናቸውም በላይ ፍቴንነታቸውም አስተማማኝ ነው። ስለዚህ አብዛኛዎቹ ሴቶች ከዚህ በታች ከተመለከቱት ከምድብ 1 ወይም 2 ውስጥ የተመዘገቡትን የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎች መጠቀም አለባቸው።

በምድብ 1 ስር የተመደቡ ከሞላ ጎደል አነስተኛ የኤስትሮጂንና የፕሮጂስተርን ሆርሞን ያላቸው እንክብሎች ከዚህ በታች የተመለከቱት ናቸው።

ፕራደንስ በኢትዮጵያ ውስጥ ይገኛል።
ብሪቪኮን 1+35

ኒምኮን
ናሪኒል 1+35 1+50
ናሪሚን
ሶርት ኖቡም 1/35
1/50
ፒሮሊ

ናሪዲ 1 + 50
ሶቪስሚን 1/35
ሱዲን
ሲናሪስ
ትራይናሪዳዊስ
ትራይናቫም
ትራይኮባር
ትራይፋሲስ

በእነዚህ የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎች ውስጥ የሚገኘው ሆርሞን በየወሩ ይለዋው ጣል። ስለዚህ እንክብሎችን በቅደም ተከተል መውሰድ ጠቃሚ ነው።

በተለይም ዝቅተኛ የሆርሞን ይዘት ያላቸውን እንክብሎች በየቀኑ በተወሰነ ሰዓት መውሰድ በወር አበባ መካከል የሚታየውን የደም ብልጭታ ለመቀነስና ፍቴንነቱን ለማረጋገጥ ይጠቅማል።

የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብል በመውሰድ ላይ ያሉ ሴቶች ከሁለት ሳምንት በኋላ የደም ብልጭታ እየታየ የሚያበሳጭቸው ከሆነ ይህን ችግር ለመቀነስ የደም ብልጭታ በሚታይበት ወቅት በቀን 1 እንክብል በመውሰድ ፋንታ 2 እንክብል መውሰድ ችግራቸውን ሊያቃልሉ ይችላሉ። (ግራ መጋባትን ለማስወገድ በተጨማሪ የሚወስዱአቸውን እንክብሎች ከተለየ ፓኬት ተመሳሳይ መልክ ያላቸውን እንክብሎች መውሰድ ይበጃል)።

ለሦስት ወይም ለአራት ወራት ከወሰዱ በኋላ በወር አበባ መካከል የሚመጣው የደም ብልጭታ አልቆም ካለ በኋላም ምድብ ውስጥ ከሚገኙት ሴቶች የወሊድ መቆጣጠሪያ ዘዴዎች ተስማሚ የሆነውን መርጦ መለወጥ ይቻላል። በመቀጠልም ለሦስት ተጨማሪ ወራት ከወሰዱ በኋላ በወር አበባ ዐደት መካከል የሚታየው የደም ብልጭታ አላቆም ካለ በምድብ 3 ከተመለከተው ሌላ የወሊድ መቆጣጠሪያ ዓይነት ተስማሚ የሆነውን መርጦ መጠቀም ይቻላል።

የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎች በሚወስዱ ሴቶች ላይ በወር አበባ ጊዜ የሚታየው ደም መጠን አነስተኛ መሆኑን የተሰማደ ነው። ይህም በተለይ የደም ማነስ ላለባቸው ሴቶች ጠቃሚ ነው። ነገር ግን ማንኛውም ሴት ለአንድ ወር የወር አበባ ሳይታይበት ከቀረ ወይም የወር አበባ መዛባት ችግር ካጋጠማት የበለጠ የኤስትሮጂን መጠን ያለውን በምድብ 3 ውስጥ የተመለከተውን አንዱን የወሊድ መቆጣጠሪያ መድሃኒት መርጣ መውሰድ ትችላለች።

በወር አበባ ጊዜ ከፍተኛ የደም መፍሰስ የሚያጋጥማቸው ወይም የወር አበባቸው ሲጀምር የጡት ሕመም የሚሰማቸው ሴቶች በይዘቱ ዝቅተኛ የሆነ የኤስትሮጂን ነገር ግን ከፍተኛ የፕሮጂስተርን ሆርሞን ይዘት ያለውን የወ

ሊድ መቆጣጠሪያ እንክብል በወስዱ ይመረጣል።

ከፍተኛ የፕሮጂስተርንና ዝቅተኛ የኤስትሮጂን ሆርሞን ይዘት ያላቸው በምድብ 2 የተመለከቱት የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎች ከዚህ በታች ቀርበዋል።

ሱፊሚናል
ሱቶብሪል
ማይከርጂናን 30
ማይከርብላር
ናርዲቲ

በምድብ 2 የተመለከቱትን የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎች በፈታቸው ላይ ብጉር ላለባቸው ወይም በክንዳቸው ወይም በክንፈራቸው ላይ ብዙ ፀጉር ላለባቸው ሴቶች መስጠት አይፈቀድም። ከፍተኛ የፕሮጂስተርን ሆርሞን ያለው የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብል መውሰድ ችግሩን የሚያባብሰው ከመሆኑም በላይ እንዲያውም እንደ ምክንያት ሊሆን ይችላል።

በምድብ 2 ሥር የተመለከቱትን የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎች ከተጠቀሙ በኋላ በወር አበባ መካከል የደም ብልጭታ ወይም የደም መቅረት ችግር ያጋጠማቸው ወይም ከዚህ ቀደም ሌሎች እንክብሎች እየተጠቀሙ ያረገዙ ሴቶች መጠኑ ከፍተኛ የኤስትሮጂን ሆርሞን ያላቸውን እንክብሎች መውሰድ አለባቸው።

ለምሳሌ፡-

በምድብ 3 ሥር የተመለከቱት የወሊድ መቆጣጠሪያ መድሃኒቶች ከሞላ ጎደል ከፍተኛ የኤስትሮጂን መጠን ያለባቸው ናቸው። አብዛኛዎቹ ከዚህ በታች የተመለከቱት የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎች ከፍተኛ የፕሮጂስተርን ሆርሞን ይዘት ያላቸው ናቸው።

ማይናብላር
ናሪሲስትሪን
ሶቭሪል
ራሚናል
ባጂናን

ናርዲዋል
ሶቭሪል
ፕራይምብላር
ኒምድናን

ሶቭሪን እና ዲሙሊን የተባሉት የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎች በምድብ 3 ሥር ተዘርዝረው የሚገኙትን የወሊድ መቆጣጠሪያ መድሃኒቶች ከወ

ሰዱ በኋላ የሚታየውን የደም ብልጭታ ለመቆጣጠር ይጠቅማሉ። ነገር ግን እነዚህ እንክብሎች ከፍተኛ የኤስትሮጂን ሆርሞን ይዘት ያላቸው ስለሆኑ በዚህ ምክንያት በጥቅም ላይ እንዲውሉ የሚፈቀዱት አልፎ አልፎ ነው። እነዚህ እንክብሎች እንዳንድ ጊዜ ከፍተኛ የብጉር ሽፍታ ችግር ላለባቸው ሴቶች ጠቃሚ ናቸው።

የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎች መውሰድ ከጀመሩ ከሁለት ወይም ከሦስት ወራት በኋላ ጠዋት፣ ጠዋት የማስታወክ ችግርና ሌሎችም የጤና ሂት ያለመስማማት ምልክቶች ያለባቸውና ከፍተኛ የደም መርጋት ችግር የሚታይባቸው ሴቶች እጅግ በጣም ዝቅተኛ የኤስትሮጂንና የፕሮጂስተርን ሆርሞን ያላቸውን የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎች መጠቀም ይኖርባቸዋል። ለምሳሌ፡-

በምድብ 4 ሥር የተመለከቱት በጣም ዝቅተኛ የኤስትሮጂንና የፕሮጂስተርን ሆርሞን ይዘት ያላቸው የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎች የሚከተሉት ናቸው።

ብሪቪኮን
ብሪቪናር
ሞዲኮን
ሶቭኮን

ሶቪስሚን
ፒሮሊ አዲዲ
ሱዲስትሪን 1/20

በምድብ 4 ሥር በዝርዝር የቀረቡት የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎች ከሚያስከትሏቸው ጉዳቶች መካከል በወር አበባ መካከል አብዛኛውን ጊዜ የደም ብልጭታ መታየትና አንድ እንክብል እንኳን ሳይዋጥ ቢረሳ የማርገዝ እድል ስለሚገኝም ጉዳት አላቸው።

ጠት በማጥባታቸው ምክንያት፣ ወይም በራስ ምታት፣ በመለስተኛ የደም ግፊት ወይም እድሜያቸው ከ40 ዓመት በላይ በመሆኑ መደበኛ መድሃኒቶችን በተከታታይ የማይወስዱ ሴቶች ከፕሮጂስተርን ሆርሞኖች ብቻ የተሰሩ የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሎች መጠቀም አለባቸው። እነዚህም አነስተኛ የፕሮጂስተርን ሆርሞን ይዘት ያላቸው ወይም ቀላል የወሊድ መቆጣጠሪያ መድሃኒቶች በመባል ይታወቃሉ።

ለምሳሌ:-

በምድብ 5 ሥር የተመለከተው ከፕሮጀክትሮን ሆርሞን ብቻ የተሠሩ ቀላል የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሉች ከዚህ በታች የቀረቡት ናቸው:-

ፈጭሊን	ማይክሮናቨሽ
ማይክሮናር	ናር-ኪወዲ
ማይክሮስት	ኦብሪቴ

እነዚህ የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብሉት በወር አበባ ጊዜም እንኳን ቢሆን ሳይቋረጡ በየቀኑ በተመሳሳይ ሰዓት መወሰድ አለባቸው። አብዛኛውን ጊዜ እነዚህ እንክብሉት ሲወሰዱ የወር አበባ ሊዛግ ይችላል። እንክብሉ በመርሳት በትክክል ሳይወሰድ ከቀረ ላልተፈለገ እርግዝና የመጋለጥ እድል ይኖራል። አብዛኛውን ጊዜ ጥንቃቄ ያልተደረገበት የግብረ ሥጋ ግንኙነት ከተፈጸመ በኋላ ወዲያውኑ ወይም በ72 ሰዓት ውስጥ መድሃኒቱ ከተወሰደ እርግዝናን ሊከላከል ይችላል። ነገር ግን ሁለት በመቶ ሳይከላከል ስለሚችል ሙሉ በሙሉ አስተማማኝ ሳይሆን ይችላል።

የአጠቃላይ መጠን:- በአካባቢ የሚገኘውን የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብል መሠረት በማድረግ፤

በምድብ 1 ወይም 2 ውስጥ የሚገኙ ዝቅተኛ የኤስትሮጂን ሆርሞን ይዘት ያላቸውን እንክብሉት በመጠቀም በመጀመሪያ አራት እንክብሉችን፤ በመቀጠልም ከ12 ሰዓት በኋላ ሌሎች አራት እንክብሉችን መውሰድ ያስፈልጋል።

በምድብ 3 ውስጥ የሚገኙ ከፍተኛ የኤስትሮጂን ሆርሞን ይዘት ያላቸውን እንክብሉችን በመጠቀም በመጀመሪያ ሁለት እንክብሉች፤ በመቀጠልም ከ12 ሰዓት በኋላ ሁለት እንክብሉችን መውሰድ ይቻላል።

የሚያስከትሏቸው ችግሮች:- እነዚህን እንክብሉት ከሚወስዱ ሴቶች መካከል ግማሹን መጠነኛ የማቅለሽለሽ ስሜት ይኖራቸዋል። እንክብሉ ከተወሰደ በኋላ በአንድ ሰዓት ውስጥ ካስታወክ ያንኑ ያህል መጠን ደግሞ መቀጥ ያስፈልጋል። ማቅለሽለሽና ትውከተን ለማስታገስ ፕሮሜታዚን የተባለውን መድሃኒት መጠቀም ይገባል።

ኮንዶም

አብዛኛውን ጊዜ ኮንዶም በሰላት ጥቅል ታሽን ይገኛል። የተለያዩ የኮንዶም አይነቶች አሉ። ጥቂቶቹ የማዕከላለሻ ቅባት ያላቸው ሲሆኑ፤ ሌሎቹ ደግሞ የተለያዩ ቀለማት ያላቸውና የቀሩት ፀረ ወንድ የዘር ፍሬ ፈላሽ የተቀበሉ ናቸው።

ኮንዶም ያልተፈለገ እርግዝናን በመከላከል ከሚሰጠው ጥቅም (በተለይ ፀረ ወንድ የዘር ፈላሽ ያለበት ኮንዶም) በተጨማሪ በገብረ ሥጋ ግንኙነት አማካይነት የሚተላለፉ በሽታዎችን ለመከላከል ይረዳል። በርካታ ሰዎች ያልተፈለገ እርግዝናን በአስተማማኝ ሁኔታ ለመከላከል ከኮንዶም በተጨማሪ ሌላ የወሊድ መቆጣጠሪያ ዘዴ ይጠቀማሉ።

ዲያፎራም (የማህፀን ቆብ)

ዲያፍራም ከላስቲክ የተሠራ የግብረ ሥጋ ግንኙነት ከመፈፀሙ በፊት በሴት ብልት የሚጨመርና የማህፀን በርን የሚከድን የወሊድ መቆጣጠሪያ ዘዴ ነው።

የማህፀን በር ቆብን የመከላከል ብቃት ለማግለልበት ከመጠቀም በፊት በማህፀን በር ቆቡ የውስጥ ክፍልና ጠርዙን ጨምሮ ፀረ የወንድ የዘር ፍሬ ቅባት ወይም ከሬም መቀባትና አስተካከሉ በብልት መጨመር ያስፈልጋል። እረፋማ የወሊድ መከላከያ (ኢምኮ፣ ሊምፕኮ፣ ዲፊን የተባሉ የንግድ ስሞች አሉት)

እረፋማ መከላከያ ፀረ የወንድ የዘር ፍሬ ቅባት ሲሆን የግብረ ሥጋ ግንኙነት ከመጀመሩ በፊት በማህፀን በመጨመር እርግዝናን ለመከላከል የሚጠቅም ዘዴ ነው።

በብልት የሚጨመር የወሊድ መቆጣጠሪያ መድኃኒቶች (በጣም የታወቀው ዓይነት ኒዎሳምፑን ይባላል)

ይህ እንክብል ፀረ የወንድ ዘር ፍሬ ፈላሽ ንጥረ ቅጽም ያለው ሲሆን፤ ሴቶች ወደ ብልታቸው በመላክ ከማህፀን በር አጠገብ ያስቀምጡታል። መድሃኒቱ የግብረ ሥጋ ግንኙነት ከመጀመሩ 15 ደቂቃ አስቀድሞ ጥጫመር

አለበት። (በሌላ አጠቃቀም አብሮ በሚገኘው የመድሃኒት መረጃ መሠረት መፈፀም ያስፈልጋል።) ይህ መድሃኒት ከሞላ ጎደል አስተማማኝ ሲሆን፤ በተለይም የግብረ ሥጋ ግንኙነት በሚፈጽሙበት ጊዜ ኮንዶምን መጠቀም የበለጠ አስተማማኝ ያደርገዋል።

ሱፕ

የተለያዩ የሱፕ አይነቶች ሲኖሩ ከነዚህም መካከል ኮፒር ቲ፣ ኮፒር ፖ፣ እና ሲፕሱ ሱፕ እና ሌፍቲ ኮይድ የተሰኙት ይገኙበታል። ሌላው የሱፕ አይነት ደግሞ ፕሮጀክታቢሮት በመባል የሚታወቀው ሲሆን፤ እንደሌሎቹ ለረጅም ጊዜ በማህፀን ውስጥ ሊቆይ አይችልም። ሌላው ዳዕኮን ሺድ የሚባለው የሱፕ ዓይነት ሲሆን የበለጠ ችግር ስለሚያስከትል መጠቀም አይገባም።

የማህፀን ውስጥ የሚቀመጠው የወሊድ መቆጣጠሪያ ዘዴ ወይም ሱፕ የማህፀን ቁስለት ስለሚያስከትል ይህንን የመከላከያ ከያ በማህፀን ውስጥ ለመጨመር በአቅራቢያ በሚገኝ የጤና ድርጅት መረዳት ያስፈልጋል። ልጅ ያልወለዱ ሴቶች በማህፀን ውስጥ የሚቀመጠውን የወሊድ መቆጣጠሪያ ዘዴ (ሱፕ) መጠቀም ይችላሉ። ነገር ግን የማህፀን ቁስለት ከተፈጠረ በኋላ ሴቶች ሲፈልጉ ላይ ረገዙ ይችላሉ። ይህንን የወሊድ መቆጣጠሪያ ዘዴ በማህፀን ውስጥ ለማስቀመጥ አመቺ የሚሆነው ጊዜ ሴቶች የወር አበባ ላይ እያሉ ወይም ወዲያው እንዳበቃ ነው።

በመርፌ የሚለጥ የወሊድ መቆጣጠሪያ (ዲፕ-ፕሮጀክቲብ -ኢኦን)

በመርፌ የሚሰጡ የወሊድ መቆጣጠሪያ መድሃኒቶች በበርካታ ሀገሮች ጥቅም ላይ እየዋሉ ነው። ነገር ግን እሁንም ቢሆን ስለደህንነታቸው የተለያዩ አመለካከቶች አሉ። ይሁን እንጂ ብዙ ሰዎች በጤና መታወክ ምክንያት የወሊድ መቆጣጠሪያ መድሃኒቶችን ለመውሰድ የተከለከሉ ሴቶች ካልሆኑ በስተቀር በጤነኞች ላይ መድሃኒቶቹ ምንም ችግር እንደማያስከትሉ ያምናሉ።

የመርፌ መከላከያ መድሃኒት ከተወሰደ በኋላ የወር አበባ መዛባትና አብዛ

ኛውን ጊዜ የወር አበባ ደም መቀነስ ወይም ከዓመት በኋላ ሙሉ በሙሉ የመቅረት ችግር ሊከሰት ይችላል። እድሜአቸው የገፋ ሴቶችን ይህ ችግር ሲያጋጥማቸው የወር አበባቸው በተፈጥሮ ሂደት ሙሉ በሙሉ ያቋረጠ ወይም መውሰድ ያቆም ስለሚመስላቸው የመርፌ መከላከያውን በማቆም ለእርግዝና ሊጋለጡ ይችላሉ። የመርፌ መከላከያ የሚወስዱ ሴቶች ከፍተኛ የደም መፍሰስ ችግር ካጋጠማቸው የጤና ባለሙያ ማማከር ይኖርባቸዋል።

በኮንዶ ቀዳ ሥር የሚቀበር የወሊድ መቆጣጠሪያ ዘዴ (ናርፕላንት)

ኮንዶ ቀዳ ሥር በመቅበር የሚሰጠው የወሊድ መቆጣጠሪያ ዘዴ ለተጠቃሚዎች ተስማሚ ከመሆኑም በላይ በከፍተኛ ደረጃ አስተማማኝ ነው። መድሃኒቱ ኤስትሮጂን ከተባለው ሆርሞን ብቻ የተዘጋጀ በመሆኑ የራስ ምታት፣ መለስተኛ የደም ግፊት፣ ወይም ከአርዛ ዓመት በላይ እድሜ ውስጥ በመግባት ምክንያት ሌሎችን የወሊድ መቆጣጠሪያ እንክብል እንዳይጠቀሙ የተከለከሉ ሴቶች ጭምር ሊጠቀሙበት ይችላሉ። በኮንዶ ቀዳ ሥር የሚቀበረው የወሊድ መቆጣጠሪያ ዘዴ በስድስት ትናንሽ ላስቲኮች ውስጥ ተሞልቶ በጤና ባለሙያ አማካይነት ባነስተኛ የቀዳ ጥገና ዘዴ የሚቀበር ነው። እነዚህ መድሃኒቶች ለአምስት ዓመት እርግዝናን ይከላከላሉ። ነገር ግን ሴቶች ከዚያ ወዲህ ማርገዝ ከፈለጉ መድሃኒቶቹን በማንኛውም ጊዜ ማስወጣት ይችላሉ። መድሃኒቶቹ በኮንዶ ቀዳ ሥር የሚቀበሩት የሴቶች የወር አበባ በጀመረ በ7 ቀናት ውስጥ መሆን አለበት።

የፒኒሲሲን አዘገጃጀት

1. ፒኒሲሲን የተለያዩ በሽታዎችን ለማከም የሚጠቅም ፀረተሃዋስያን መድሃኒት ነው። መድሃኒቱ በኢትዮጵያ ውስጥ በስፋት ጥቅም ላይ የዋለ መድሃኒት ነው። ከትናንሽ የገጠር የጤና ተቋማት አንስቶ እስከ ትላልቅ ሆስፒታሎች ውስጥ ይገኛል። ነገር ግን በቂ ዕውቀት ወይም ስልጠና የሌላቸው ሰዎች መድሃኒቱን በአደገኛ ሁኔታ ሲጠቀሙበት ይታያል። እነዚህ ሰዎች ካለ ጥንቃቄ የፒኒሲሲን መርፌ ሲሰጡ ይስተዋላሉ። ፒኒሲሲንን እንዴት በአግባቡ ማዘጋጀት እንደሚቻል ከዚህ በታች የተመለከተውን ዝርዝር መመልከት ይቻላል።

ሀ. የፒኒሲሲን ዓይነት፡- ፕሮኬን ፒኒሲሲን (ሆስታሲሲን) 4,000,000 ዩኒት (4 ሚሊ ዩኒት) ዱቄት
አዘገጃጀት፡- 8 ሲሲ በሆነ የተጣራ ውሃ ሲበጠበጥ 10 ሲሲ ፕሮኬን ፒኒሲሲን ፈሳሽ ይሆናል።

የመርፌ አወጋገ፡- በላይኛው ታፋ ላይ መሰጠት አለበት።
የሲሲውንና የዩኒቱን ልዩነት ለማወቅ የሚከተለውን መመልከቱ ይጠቅማል።

0.1 ሲሲ = 40,000 ዩኒት	3 ሲሲ = 1,200,000 ዩኒት
0.2 ሲሲ = 80,000 ዩኒት	3.5 ሲሲ = 1,400,000 ዩኒት
0.3 ሲሲ = 120,000 ዩኒት	4 ሲሲ = 1,600,000 ዩኒት
0.4 ሲሲ = 160,000 ዩኒት	4.5 ሲሲ = 1,800,000 ዩኒት
0.5 ሲሲ = 200,000 ዩኒት	5 ሲሲ = 2,000,000 ዩኒት
0.6 ሲሲ = 240,000 ዩኒት	5.5 ሲሲ = 2,200,000 ዩኒት
0.7 ሲሲ = 280,000 ዩኒት	6 ሲሲ = 2,400,000 ዩኒት
0.8 ሲሲ = 320,000 ዩኒት	6.5 ሲሲ = 2,600,000 ዩኒት
0.9 ሲሲ = 360,000 ዩኒት	7 ሲሲ = 2,800,000 ዩኒት
1.0 ሲሲ = 400,000 ዩኒት	7.5 ሲሲ = 3,000,000 ዩኒት
1 ሲሲ = 400,000 ዩኒት	8 ሲሲ = 3,200,000 ዩኒት
1.5 ሲሲ = 600,000 ዩኒት	8.5 ሲሲ = 3,400,000 ዩኒት
1.7 ሲሲ = 750,000 ዩኒት	9 ሲሲ = 3,600,000 ዩኒት
2 ሲሲ = 800,000 ዩኒት	9.5 ሲሲ = 3,800,000 ዩኒት
2.5 ሲሲ = 1,000,000 ዩኒት	10 ሲሲ = 4,000,000 ዩኒት

ለ. የፒኒሲሲን ዓይነት፡- ክሪስታሊን (ፒኒሲሲን ጂ) 1,000,000 ዩኒት ዱቄት
አዘገጃጀት፡- 3 ሲሲ በሆነ የተጣራ ውሃ ሲበጠበጥ 3 ሲሲ ክሪስታሊን ፒኒሲሲን ይገኛል።

የመርፌ አወጋገ፡- በደም ሥር ወይም ከግሉኮስ ጋር ይሰጣል።

የሲሲውንና የዩኒቱን ልዩነት ለማወቅ የሚከተለውን መመልከቱ ይጠቅማል።

0.3 ሲሲ = 100,000 ዩኒት	1.8 ሲሲ = 600,000 ዩኒት
0.6 ሲሲ = 200,000 ዩኒት	2.1 ሲሲ = 700,000 ዩኒት
0.9 ሲሲ = 300,000 ዩኒት	2.4 ሲሲ = 800,000 ዩኒት
1.2 ሲሲ = 400,000 ዩኒት	2.7 ሲሲ = 900,000 ዩኒት
1.5 ሲሲ = 500,000 ዩኒት	3 ሲሲ = 1,000,000 ዩኒት

ሐ. የፒኒሲሲን ዓይነት፡- ሚጋሲሲን (አንታውኒስታሚን ዲፖ-ፒኒሲሲን) ዱቄት

አዘገጃጀት፡- 3.2 ሲሲ በሆነ የተጣራ ውሃ ሲበጠበጥ 4 ሲሲ ፒኒሲሲን ይገኛል።

የመርፌ አወጋገ፡- በላይኛው ታፋ ላይ መወጋት አለበት።

የሲሲውንና የዩኒቱን ልዩነት ለማወቅ የሚከተለውን መመልከት።

0.1 ሲሲ = 25,000 ዩኒት	1.0 ሲሲ = 250,000 ዩኒት
0.2 ሲሲ = 50,000 ዩኒት	1.2 ሲሲ = 300,000 ዩኒት
0.3 ሲሲ = 75,000 ዩኒት	1.6 ሲሲ = 400,000 ዩኒት
0.4 ሲሲ = 100,000 ዩኒት	2.0 ሲሲ = 500,000 ዩኒት
0.5 ሲሲ = 125,000 ዩኒት	2.4 ሲሲ = 600,000 ዩኒት
0.6 ሲሲ = 150,000 ዩኒት	2.8 ሲሲ = 700,000 ዩኒት
0.7 ሲሲ = 175,000 ዩኒት	3.2 ሲሲ = 800,000 ዩኒት
0.8 ሲሲ = 200,000 ዩኒት	3.6 ሲሲ = 900,000 ዩኒት
0.9 ሲሲ = 225,000 ዩኒት	4.0 ሲሲ = 1,100,000 ዩኒት